

ภาวะสังคมไทย

ไตรมาสแรก ปี 2559

Social Situation and Outlook

ISSN 1950-1824

ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม 2559

ประเด็นหลัก

- การจ้างงานในไตรมาสแรกปี 2559 เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.2 เป็นการเพิ่มในภาคนอกเกษตรร้อยละ 1.5 สอดคล้องกับผลจากการกระตุ้นเศรษฐกิจและลงทุนโครงสร้างพื้นฐานของรัฐบาล แต่การจ้างงานภาคเกษตรในไตรมาสแรกยังลดลงต่อเนื่องจากสถานการณ์ภัยแล้งรุนแรงในช่วงที่ผ่านมา โดยลดลงร้อยละ 2.7 อัตราการว่างงานเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 0.97 เพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากการว่างงานร้อยละ 0.94 ในไตรมาสเดียวกันของปี 2558
- ผลผลิตภาพแรงงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.0 แต่การพัฒนาคนไทยให้มีทักษะด้านวิทยาศาสตร์และการวิจัยเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน รัฐบาลให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้แบบสะเต็ม (STEM) ซึ่งเป็นการบูรณาการองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ (S) เทคโนโลยี (T) วิศวกรรมศาสตร์ (E) และคณิตศาสตร์ (M) เข้าด้วยกัน เน้นประยุกต์ใช้ในการทำงาน เพื่อเพิ่มทักษะพื้นฐานให้คนไทยอยู่ได้ในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลง เป็นแนวทางของการสร้างแรงงานที่มีศักยภาพในอนาคต และการผลิตกำลังคนทางด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยีให้สามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติ
- การเจ็บป่วยด้วยโรคลมแดดอันเกิดจากอากาศที่ร้อนจัด ในไตรมาสแรกปี 2559 พบมีผู้เสียชีวิต 34 คน ขณะที่ยังต้องเฝ้าระวังการเจ็บป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังโดยรวมเพิ่มขึ้นจากไตรมาสเดียวกันของปีที่แล้ว โดยเฉพาะไข้หวัดใหญ่และไข้เลือดออกยังเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสุขภาพของแรงงานไทยที่เจ็บป่วย
- อุบัติเหตุจากรถทางบกและผู้เสียชีวิตในไตรมาสแรก ปี 2559 เพิ่มขึ้นร้อยละ 11.9 และ 14.9 ในช่วงเทศกาลสงกรานต์ 2559 พบการเกิดอุบัติเหตุเพิ่มขึ้นจากช่วงปี 2558 และผู้เสียชีวิตเพิ่มสูงสุดในรอบ 10 ปี แม้ว่าได้มีการกำหนดมาตรการทั้งในด้านการเฝ้าระวัง การป้องกัน และการประชาสัมพันธ์เพื่อลดการเกิดอุบัติเหตุทางถนน จึงต้องให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาที่ต้นทางโดยให้ชุมชนร่วมคิด แก้ไข แรงปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและสร้างจิตสำนึกของผู้ขับขี่ให้มีความรับผิดชอบต่อชีวิตตนเองและผู้อื่น การมีวินัยจราจรและเคารพกฎหมาย ตั้งแต่ระดับบุคคลโดยเริ่มตั้งแต่เด็กและเยาวชนสู่ระดับครอบครัว สถาบันการศึกษาขยายไปจนถึงเครือข่ายทางสังคม
- ผู้บริโภคร้องเรียนผ่านสำนักงานคุ้มครองผู้บริโภคเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.1 และร้องเรียนบริการกิจการโทรคมนาคมผ่านสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติเพิ่มขึ้นร้อยละ 80.9 จากการเปลี่ยนผ่านระบบ 2G เป็น 3G ขณะที่การโฆษณาอาหารและเครื่องดื่มในช่วงรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กยังมีเนื้อหาที่อาจส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมผู้บริโภคที่ก่อให้เกิดปัญหาด้านโภชนาการและสุขภาพเด็ก ซึ่งควรต้องมีการกำหนดหลักเกณฑ์การโฆษณาเป็นการเฉพาะ

บทความเรื่อง “แรงงานเกษตร: การปรับตัวของเกษตรกรจากภาวะภัยแล้ง”

ในช่วงหลังปี 2556 ปรากฏการณ์เอลนีโญส่งผลต่อภาวะภัยแล้งอย่างต่อเนื่องและกระทบต่อภาคเกษตรของไทยที่มีประชากรประมาณ 1 ใน 3 ของประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนจนและผู้มีรายได้น้อย อย่างไรก็ตาม แม้ภาวะภัยแล้งจะก่อให้เกิดผลกระทบทางลบ แต่ในด้านบวกก่อให้เกิดการปรับตัวและการพัฒนาซึ่งครอบคลุมถึงการยกระดับศักยภาพการผลิตของเกษตรกร โดยแนวทางการปรับตัวของภาคเกษตรและเกษตรกรที่สำคัญ อาทิ การปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตรเพื่อรองรับปัจจัยเสี่ยงผ่านการเสริมสร้างความรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงเทคนิค/วิธีการผลิตเพื่อพัฒนาศักยภาพเกษตรกรให้มีโอกาสและทางเลือกเพิ่มเติมจากการทำการเกษตรแบบดั้งเดิม และการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบอย่างยั่งยืนเพื่อรองรับและบรรเทาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ

ส่วนแรก: ความเคลื่อนไหวทางสังคมที่สำคัญ

ตาราง 1 ผลสำรวจภาวะการทำงานของประชากรไตรมาสแรก ปี 2559

	จำนวน (หน่วย: ล้านคน)					การเปลี่ยนแปลง (%YOY)						
	2558					2558						
	Q1	Q2	Q3	Q4	ทั้งปี	Q1	Q2	Q3	Q4	ทั้งปี	Q1	
กำลังแรงงานรวม	38.3	38.4	38.8	38.7	38.5	38.3	-0.5	-0.1	-0.1	0.4	-0.1	0.1
1. ผู้มีงานทำ	37.6	37.8	38.3	38.4	38.0	37.7	-0.5	-0.2	-0.2	0.3	-0.2	0.19
(การทำงานหารดับ)*	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	1.2	7.4	2.4	15.0	6.33	4
1.1 ภาคเกษตร	11.5	11.7	13.0	12.9	12.3	11.2	-4.4	-5.8	-3.8	-0.7	-3.6	-2.7
1.2 นอกภาคเกษตร	26.1	26.1	25.3	25.4	25.7	26.5	1.3	2.6	1.7	0.8	1.6	1.5
- อุตสาหกรรมการผลิต	6.5	6.5	6.4	6.4	6.5	6.4	1.2	3.0	0.6	-1.0	0.9	-2.2
- ก่อสร้าง	2.5	2.4	2.2	2.0	2.3	2.6	1.9	2.5	2.4	-4.9	0.6	5.8
- ค้าส่ง/ค้าปลีก	6.2	6.3	6.1	6.1	6.2	6.4	-2.6	2.0	-0.2	0.3	-0.1	2.9
- โรงแรม กิจการอาหาร	2.7	2.7	2.6	2.7	2.6	2.7	2.3	3.6	1.9	4.0	3.0	2.9
- การขนส่ง/เก็บสินค้า	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.3	0.2	2.5	5.6	-0.2	2.0	3.9
- การศึกษา	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	3.5	0.3	3.9	2.5	2.5	3.2
- อื่นๆ	5.9	5.8	5.7	5.8	5.8	5.9	4.6	2.8	3.4	4.1	3.7	0.7
2. จำนวนผู้ว่างงาน	0.4	0.3	0.4	0.3	0.3	0.4	5.9	-12.9	9.0	30.2	5.5	2.4
อัตราว่างงาน (%)	0.94	0.88	0.92	0.80	0.88	0.97						
3. แรงงานฤดูกาล	0.3	0.3	0.1	0.1	0.2	0.3	1.8	30.7	26.1	-35.2	8.	-15.8
สัดส่วนต่อกำลังแรงงาน (%)	0.8	0.8	0.2	0.2	0.5	0.7						
4. ชั่วโมงทำงานเฉลี่ย/สัปดาห์ (เอชช)	43.6	46.8	46.8	47.1	46.1	44.0	-2.5	-1.6	-2.1	-0.9	-1.7	0.8
5. ชั่วโมงทำงานเฉลี่ย/สัปดาห์ (ทุกสถานภาพ)	41.7	43.6	43.6	43.9	43.2	41.8	-2.2	-1.5	-3.0	-1.4	-2.0	0.0
5.1 ผู้มีงานน้อยกว่า 10 ชม.**	1.1	0.8	0.4	0.5	0.7	1.0	23.2	22.3	-0.8	21.8	18.7	-12.2
- ต้องการทำงานเพิ่ม	0.1	0.1	0.05	0.08	0.08	0.08	41.5	23.0	14.1	66.9	36.7	-18.9
- ไม่ต้องการทำงานเพิ่ม	1.0	0.7	0.3	0.4	0.6	0.9	21.7	22.2	-2.5	16.0	16.8	-11.6
5.2 ผู้มีงานมากกว่า 35 ชม.**	8.7	6.5	6.3	5.9	6.8	8.5	10.3	13.0	22.2	5.5	12.4	-2.0
- ต้องการทำงานเพิ่ม	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	1.2	7.4	2.4	15.0	6.3	4.2
- ไม่ต้องการทำงานเพิ่ม	8.7	6.2	6.1	5.6	6.6	8.2	10.7	13.2	23.1	5.1	12.6	-2.2
5.3 ผู้ทำงาน 40 ชม. ขึ้นไป	25.0	27.5	27.7	28.3	27.1	25.1	-3.5	-2.3	-4.4	-0.9	-2.8	0.2
5.4 ผู้ทำงาน 50 ชม. ขึ้นไป	8.3	8.9	8.5	8.8	8.6	7.5	-8.0	-8.2	-17.3	-9.9	-11.0	-10.6
6. จำนวนผู้ว่างงานแฝง	0.4	0.4	0.1	0.1	0.3	0.3	9.0	29.0	21.5	-0.9	15.5	-16.5
อัตราว่างงานแฝง (%)	1.0	1.0	0.	0.4	0.7	0.9						

หมายเหตุ: * ทำงานต่ำกว่า 35 ชั่วโมงต่อสัปดาห์และต้องการทำงานเพิ่ม (นับรวมผู้ที่ทำงาน 0 ชั่วโมงต่อสัปดาห์)
ผู้ว่างงานแฝง คือ ผู้ที่ทำงานน้อยกว่า 10 ชม./สัปดาห์** และต้องการทำงานเพิ่ม และผู้ถูกฤดูกาล
อัตราว่างงานแฝง = ผู้ว่างงานแฝง/กำลังแรงงาน
** นับรวมผู้ที่ทำงาน 0 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

ที่มา: ข้อมูลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตาราง 2 ผู้ประกันตนที่ขึ้นทะเบียนขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงาน

ผู้รับประโยชน์ทดแทน	2557	2558					2559
	ทั้งปี	Q1	Q2	Q3	Q4	ทั้งปี	Q1
รวม (คน)	575,019	158,789	140,429	136,071	149,677	584,966	172,777
ลาออก	507,990	142,434	123,340	117,478	125,892	509,144	147,656
เลิกจ้าง	67,029	19,198	18,516	22,774	23,785	84,273	25,121
รวม (%)	9.4	16.8	-15.2	-6.1	16.4	1.7	8.8
ลาออก	12.3	20.3	-16.8	-8.9	12.0	0.2	3.7
เลิกจ้าง	-8.5	9.7	6.7	42.6	46.7	25.7	30.9

ที่มา: กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน

การจ้างงานและรายได้เพิ่มขึ้นเล็กน้อย อัตราการว่างงานอยู่ในระดับต่ำ

ไตรมาสแรกปี 2559 การจ้างงานมีจำนวน 37,684,243 คน เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.2 จากช่วงเดียวกันของปีที่แล้ว เป็นการเพิ่มขึ้นของการจ้างงานภาคนอกเกษตรร้อยละ 1.5 ตามการขยายตัวของเศรษฐกิจสาขาก่อสร้าง การขนส่ง โรงแรมและภัตตาคาร และการค้าปลีก ทำให้มีการจ้างงานในสาขาดังกล่าวเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.8 3.9 2.9 และ 2.9 ตามลำดับ แต่การจ้างงานภาคเกษตรลดลงจากช่วงเดียวกันในปี 2558 ร้อยละ 2.7 จากสถานการณ์ภัยแล้งที่รุนแรงต่อเนื่องจากปีที่แล้ว ทำให้การจ้างงานภาคเกษตรลดลงต่อเนื่องเป็นไตรมาสที่ 8 นับตั้งแต่การลดลงในไตรมาสที่ 2 ของปี 2557 เป็นต้นมา ขณะที่การจ้างงานสาขาอุตสาหกรรมการผลิตลดลงร้อยละ 2.2 สอดคล้องกับการใช้กำลังการผลิตและผลผลิตอุตสาหกรรมที่ลดลง

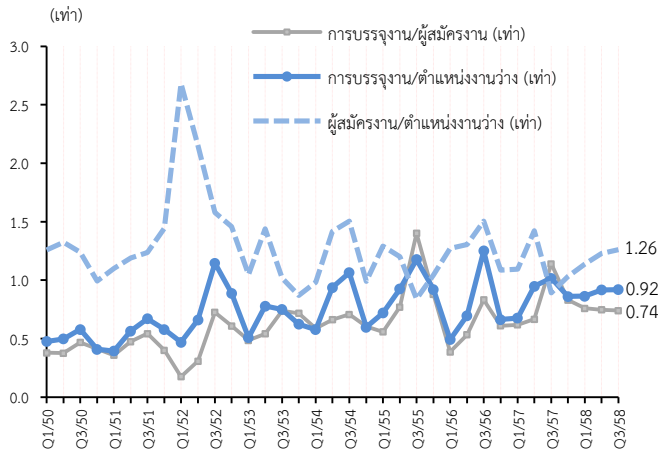
การว่างงานยังอยู่ในระดับต่ำ โดยมีจำนวนผู้ว่างงาน 369,893 คน คิดเป็นอัตราการว่างงานร้อยละ 0.97 เพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากการว่างงานร้อยละ 0.94 ในไตรมาสเดียวกันของปี 2558 โดยผู้ว่างงานเป็นผู้ที่เคยทำงานมาก่อนเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.7 สอดคล้องกับข้อมูลผู้ประกันตนที่ขึ้นทะเบียนขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงานที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.8 ซึ่งเป็นการว่างงานจากกรณีเลิกจ้างเพิ่มขึ้นร้อยละ 30.7 และจากกรณีลาออกเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.7 ขณะที่ผู้ว่างงานที่ไม่เคยทำงานมาก่อนลดลงร้อยละ 0.4

ในส่วนรายได้ของแรงงานเพิ่มขึ้นเล็กน้อย ค่าจ้างแรงงานและเงินเดือนภาคเอกชนที่ยังไม่รวมค่าล่วงเวลาและผลประโยชน์ ทดแทนอื่นในช่วงไตรมาสแรกปี 2559 เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.14 จากช่วงเดียวกันปีก่อน โดยเงินเฟ้อที่ติดลบเฉลี่ยร้อยละ 0.5 ทำให้ค่าจ้างแรงงานและเงินเดือน ภาคเอกชนที่หักเงินเฟ้อแล้วเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.6

ผลิตภาพแรงงานปรับตัวดีขึ้นร้อยละ 3 จากช่วงเดียวกันของปีก่อนหน้า พบว่าภาคเกษตร เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.2 และนอกภาคเกษตรเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.2 โดยสาขาก่อสร้าง ขนส่ง โรงแรมและภัตตาคาร และค้าปลีกค้าส่ง เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.1 1.7 12.6 และ 2.2 ตามลำดับ

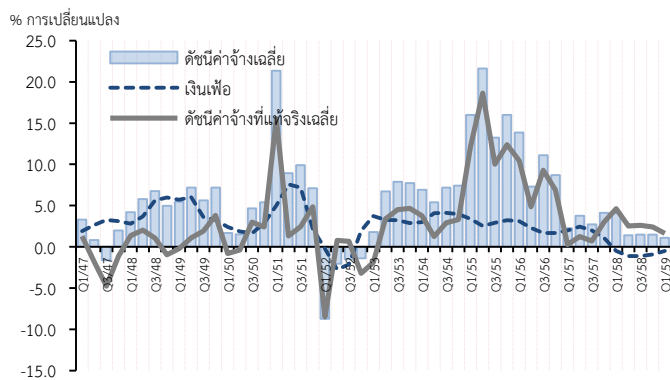
สำหรับประเด็นเฝ้าระวังที่มีผลกระทบต่อการจ้างงานและรายได้ของแรงงาน ได้แก่

แผนภาพ 1 สถานการณ์ตลาดแรงงาน

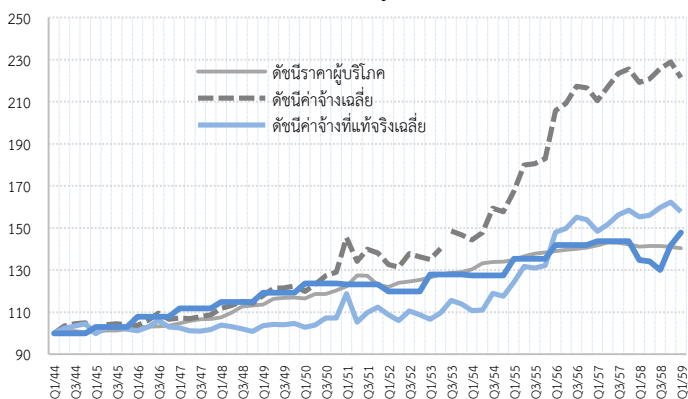
ที่มา: กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน

แผนภาพ 2 การเปลี่ยนแปลงค่าจ้าง และเงินเฟ้อ

ที่มา: กระทรวงพาณิชย์, สำนักงานสถิติแห่งชาติ

แผนภาพ 3 ดัชนีค่าจ้างเฉลี่ย และดัชนีราคาผู้บริโภค

ที่มา: กระทรวงพาณิชย์, สศช., สำนักงานสถิติแห่งชาติ

● การติดตามมาตรการให้ความช่วยเหลือแก่ภาคเกษตรและเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบรวมทั้งการฟื้นตัวจากสถานการณ์ภัยแล้งในช่วงที่ผ่านมาแม้ว่าสถานการณ์ภัยแล้งได้เริ่มผ่อนคลายลงและกรมอุตุนิยมวิทยาได้คาดการณ์ว่าปรากฏการณ์เอลนีโญจะลดระดับความรุนแรงลงและเข้าสู่ภาวะปกติภายในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงกรกฎาคมนี้ แต่สถานการณ์ภัยแล้งในช่วงที่ผ่านมาความรุนแรงมากและยังคงมีผลกระทบต่อภาคเกษตรและเกษตรกร ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาในการฟื้นฟูและเยียวยาผลกระทบดังกล่าว โดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรได้ประเมินว่ามีพื้นที่ที่ได้รับความเสียหายประมาณ 2.87 ล้านไร่ เกษตรกรได้รับผลกระทบมากกว่า 0.27 ล้านราย และระดับน้ำในเขื่อนขนาดใหญ่ที่ยังอยู่ในระดับต่ำมาก โดย ณ วันที่ 27 พฤษภาคม 2559 มีปริมาณน้ำใช้ได้จริงเพียงร้อยละ 11 จากระดับเก็บกักของอ่างเก็บน้ำ ซึ่งเพียงพอต่อการอุปโภคบริโภคและการรักษาระบบนิเวศเท่านั้น และ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้ประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน (ภัยแล้ง) จำนวน 35 จังหวัด โดยการเพาะปลูกของชาวนาได้รับผลกระทบโดยตรงจากสถานการณ์ดังกล่าว ดังจะเห็นได้จากการจ้างงานภาคเกษตรที่ลดลงต่อเนื่องถึง 8 ไตรมาส ทั้งนี้ รัฐบาลได้มีนโยบายช่วยเหลือเกษตรกรอย่างต่อเนื่องทั้งการจ้างงาน การพักชำระหนี้เกษตรกร และมาตรการอื่นๆ ซึ่งต้องเฝ้าระวังและติดตามผลกระทบ รวมถึงการติดตามการให้ความช่วยเหลือต่อไป แม้ปัญหาภัยแล้งได้ผ่อนคลายลงบ้างแล้วก็ตาม

● การฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกแบบช้าๆ และการชะลอการเติบโตของเศรษฐกิจประเทศเพื่อนบ้านและประเทศจีน ซึ่งเป็นตลาดส่งออกที่สำคัญของไทย จะส่งผลกระทบต่อจ้างงานในภาคการผลิตเพื่อส่งออก ซึ่งในปี 2558 ที่ผ่านการส่งออกของไทยลดลงร้อยละ 5.6 และไตรมาสแรกปี 2559 ยังลดลงต่อเนื่องร้อยละ 1.4 โดยเฉพาะการส่งออกสินค้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ยางพารา เครื่องนุ่งห่ม ซึ่งมีการใช้แรงงานเข้มข้นยังลดลงต่อเนื่อง ทั้งนี้ ผู้ประกอบการได้รักษาพนักงานไว้โดยการปรับลดชั่วโมงการทำงานลง และ/หรือการขอใช้มาตรา 75 ภายใต้พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน

● การกีดกันทางการค้าจากการทำประมงผิดกฎหมายและปัญหาแรงงานบังคับส่งผลกระทบต่อส่งออกของธุรกิจประมงและธุรกิจแปรรูปสัตว์น้ำที่เกี่ยวข้อง ในไตรมาสแรกปี 2559 มูลค่าการส่งออกของอุตสาหกรรมการแปรรูปสัตว์น้ำมีมูลค่าลดลง แต่ในขณะเดียวกันสถานการณ์การเลิกจ้างงานยังไม่พบความรุนแรงอาจจะเป็นเพราะตลาดแรงงานในธุรกิจประมงและแปรรูปสัตว์น้ำยังมีความยืดหยุ่นเพียงพอที่สามารถ

ตาราง 3 รายได้ รายจ่าย และหนี้สินครัวเรือน (บาท/เดือน/ครัวเรือน)

	มูลค่า			การเปลี่ยนแปลง (% ต่อปี)		
	2554	2556	2558	2554	2556	2558
รายได้ (บาท/เดือน)	23,236	25,194	26,915	5.4	4.1	3.4
รายจ่าย (บาท/เดือน)*	17,403	19,061	21,157	3.6	4.7	5.4
รายได้เหลือจ่าย (รายได้ - รายจ่าย)	5,833	6,133	5,758	11.4	2.5	-3.1
สัดส่วนค่าใช้จ่ายต่อรายได้ (%)	74.9	75.7	78.6			
หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนทั่วประเทศ (บาท/ครัวเรือน)	134,900	163,087	156,770	0.1	9.9	-1.96
- หนี้ในระบบ	130,930	159,816	153,425	1.3	10.5	-2.0
- หนี้นอกระบบ	3,970	3,271	3,346	-24.6	-9.2	1.1
สัดส่วนครัวเรือนที่เป็นหนี้ (ร้อยละ)	55.8	53.8	49.1			
หนี้สินต่อรายได้ (เท่า)	5.8	6.3	5.82			
หนี้สินต่อรายได้คงเหลือ (เท่า)	23.1	26.6	27.3			

หมายเหตุ: * ค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ไม่รวมการใช้จ่ายเพื่อชำระหนี้
ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตาราง 4 หนี้สินครัวเรือน (สินเชื่อจากสถาบันการเงิน)

ณ สิ้นระยะเวลา	2553	2554	2555	2556	2557	2558
หนี้สินครัวเรือน (ล้านล้านบาท)	6.40	7.48	8.83	9.84	10.49	11.04
(%YOY)	14.5	16.8	18.0	11.5	6.6	5.2
- สถาบันรับฝากเงิน	16.3	16.9	16.9	10.4	6.6	6.1
- สถาบันการเงินอื่น	3.0	16.3	26.6	19.0	6.4	-0.7
สัดส่วนต่อ GDP	59.3	66.2	71.5	76.3	79.9	81.5

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตาราง 5 หนี้ครัวเรือนจำแนกตามเศรษฐกิจสังคม

สถานะทางเศรษฐกิจสังคม	อัตราเพิ่มหนี้สินต่อปี		สัดส่วนหนี้ต่อรายได้ต่อเดือน (เท่า)		สัดส่วนหนี้ต่อเงินที่เหลือต่อเดือน (เท่า)	
	2556	2558	2556	2558	2556	2558
ครัวเรือนทั้งสิ้น	9.95	-1.96	6.47	5.82	26.59	27.23
ผู้ถือครองทำการเกษตร						
- ส่วนใหญ่เป็นเจ้าของที่ดิน	6.35	7.33	5.53	6.45	19.78	30.14
- ส่วนใหญ่เช่าที่ดิน/ทำฟรี	10.59	13.40	6.80	8.66	20.62	34.20
ประมง ป่าไม้ ลำสัตว์ หาชของ ป่า และบริการทางการเกษตร		3.23	4.24	4.78	16.12	24.86
ผู้ดำเนินธุรกิจของตนเองที่ไม่ใช่การเกษตร	15.35	-4.55	7.07	6.34	22.06	22.31
ลูกจ้าง						
- ผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ นักวิชาการ และนักบริหาร	9.90	-12.07	9.75	7.46	32.01	26.38
- คนงานเกษตร	0.16	18.44	3.06	4.29	27.83	65.55
- คนงานทั่วไป	49.29	19.75	3.86	2.42	26.30	16.46
- เสมียน พนักงาน พนักงานขาย และให้บริการ	2.24	4.24	5.68	5.37	35.31	34.25
- ผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการผลิต	25.89	-2.91	4.51	4.29	25.66	29.00
ผู้ไม่ได้ปฏิบัติงานเชิงเศรษฐกิจ	0.97	4.80	4.13	3.90	38.19	31.51

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

รองรับการโยกย้ายของแรงงานระหว่างกิจการได้เป็นอย่างดี แต่สิ่งที่ยังคงต้องดำเนินการต่อไปคือ การแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่องที่จะส่งผลต่อการพิจารณาเกี่ยวกับการป้องกันและการขจัดปัญหาการทำประมงที่ผิดกฎหมายของสหภาพยุโรปในรอบต่อไป

● จากการที่คณะรัฐมนตรีเห็นชอบการเพิ่มอัตราค่าจ้างตามมาตรฐานฝีมือ 5 กลุ่มอุตสาหกรรม 20 สาขา (เมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2559) ประกอบด้วย กลุ่มไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ 4 สาขา กลุ่มชิ้นส่วนและอะไหล่ยานยนต์ จำนวน 4 สาขา กลุ่มยานยนต์ จำนวน 4 สาขา กลุ่มโลจิสติกส์ จำนวน 4 สาขา และกลุ่มอุตสาหกรรม อัญมณี 4 สาขา โดยมีการประกาศในราชกิจจานุเบกษา เพื่อให้มีผลบังคับใช้ใน 90 วัน เป็นประเด็นที่ควรติดตามเพราะการกำหนดอัตราค่าจ้างตามมาตรฐานฝีมือแรงงานที่เหมาะสมจะส่งผลให้แรงงานมีการตื่นตัวในการพัฒนาฝีมือแรงงานเพื่อค่าจ้างแรงงานที่สูงขึ้นและจะส่งผลต่อผลิตภาพการผลิตของประเทศ นอกจากนี้ ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้แรงงานได้รับรู้อย่างกว้างขวาง รวมถึงการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการเข้ารับการทดสอบและติดตามการบังคับใช้ค่าจ้างมาตรฐานฝีมือกับสถานประกอบการอย่างเข้มงวด

ครัวเรือนมีหนี้ลดลง แต่ยังคงเฝ้าระวังครัวเรือนเกษตร

การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนปี 2558 พบว่า ครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ยเท่ากับ 26,915 บาทต่อเดือนต่อครัวเรือน เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.4 ต่อปี มีรายจ่ายเฉลี่ยเท่ากับ 21,157 บาทต่อเดือนต่อครัวเรือน เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.4 ต่อปี รายจ่ายของครัวเรือนที่เพิ่มขึ้นมากกว่ารายได้ทำให้ครัวเรือนมีสัดส่วนค่าใช้จ่ายต่อรายได้เฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 78.6 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 75.7 ในปี 2556 และรายได้เหลือจ่ายต่อเดือนเท่ากับ 5,758 บาทต่อเดือน ลดลงร้อยละ 3.1 ต่อปี ส่วนครัวเรือนที่เป็นหนี้มีสัดส่วนร้อยละ 49.1 ลดลงจากร้อยละ 53.8 ในช่วงปี 2556 ขณะที่มูลค่าหนี้เฉลี่ยต่อครัวเรือนเท่ากับ 156,770 บาทต่อครัวเรือน ลดลงร้อยละ 2.0 ต่อปี เทียบกับที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 10.0 ต่อปี ในปี 2556 เนื่องจากมาตรการแก้ไขปัญหาหนี้สินและการเข้มงวดการให้สินเชื่อของสถาบันการเงินสอดคล้องกับข้อมูลการกู้ยืมของครัวเรือนผ่านสถาบันการเงิน โดยธนาคารแห่งประเทศไทยที่ชี้ว่าหนี้สินครัวเรือนชะลอตัวลงโดย ณ สิ้นปี 2558 หนี้สินครัวเรือนกู้ยืมผ่านสถาบันการเงินมีมูลค่าเท่ากับ 11,038,743 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 81.5 ของ GDP หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.2 ชะลอตัวลงต่อเนื่องจากร้อยละ 11.5 และ 6.6 ในปี 2556 และ 2557 ตามลำดับ

ตาราง 6 การเปลี่ยนแปลงยอดคงค้างสินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภคส่วนบุคคลของธนาคารพาณิชย์

ณ สิ้นระยะเวลา	สัดส่วน(%)*	2556	2557	2558	2559
					Q1
สินเชื่ออุปโภคบริโภคส่วนบุคคล	100.0	11.5	7.4	6.3	5.7
- ซื้อที่ดิน	1.0	10.0	3.9	2.3	-2.0
- เพื่อที่อยู่อาศัย	47.4	11.6	12.3	9.5	9.6
- อสังหาริมทรัพย์เพื่อการอื่นๆ	0.1	50.4	11.2	38.4	25.3
- ซื้อรถยนต์	24.6	8.4	-3.4	1.0	1.7
- การศึกษา	0.0	47.3	8.2	0.7	5.0
- เดินทางไปต่างประเทศ	0.0	-8.4	12.6	4.5	3.4
- บริโภคอื่นๆ	26.1	13.1	10.5	5.4	2.7

หมายเหตุ: * สัดส่วน Q1/2559
ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

อย่างไรก็ตาม กลุ่มที่มีรายได้ไม่แน่นอนมีสัดส่วนหนี้สินต่อรายได้ และหนี้สินต่อเงินเหลือจ่ายเพิ่มขึ้น จากหนี้สินที่เพิ่มขึ้น โดยผู้ทำการเกษตรที่เป็นเจ้าของที่ดิน ผู้เช่าที่ดิน/ทำฟรี และคนงานเกษตร ที่มีสัดส่วนหนี้สินต่อรายได้เพิ่มขึ้นจาก 5.5 6.8 และ 3.1 เท่าตามลำดับในปี 2556 เพิ่มขึ้นเป็น 6.5 8.7 และ 4.3 เท่าตามลำดับในปี 2558 และสัดส่วนหนี้ต่อเงินเหลือจ่ายเพิ่มขึ้นมากเช่นกันจาก 19.8 20.6 และ 27.8 เท่าในปี 2556 เป็น 30.1 34.2 และ 65.5 เท่าในปี 2558 ตามลำดับ โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ทำการเกษตรซึ่งเป็นผลกระทบจากราคาสินค้าเกษตรตกต่ำและภัยแล้ง ทำให้รัฐมีมาตรการให้สินเชื่อแก่เกษตรกรเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อบรรเทาผลกระทบและเป็นแหล่งเงินทุนในการปรับเปลี่ยนพืช ทั้งนี้ ยังมีความจำเป็นในการพัฒนาการผลิตเพื่อให้เกิดผลิตภาพ และให้ได้ประโยชน์จากการลงทุนเพื่อลดปัญหาหนี้ในระยะยาว

ตาราง 7 หนี้เพื่อการอุปโภคบริโภคที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้

ณ สิ้นระยะเวลา	2556	2557	2558	2559
				Q1
หนี้เพื่อการอุปโภคบริโภคที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (ล้านบาท)	71,612	83,451	95,082	96,203
(%YOY)	26.6	16.5	13.9	4.1
สัดส่วนต่อ NPLs รวม	26.9	30.1	28.2	26.9
สัดส่วนต่อสินเชื่อรวม	2.2	2.4	2.6	2.6

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

แม้ว่าหนี้สินครัวเรือนในภาพรวมจะลดลง แต่ครัวเรือนจำนวนมากยังมีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค และรายจ่ายเพื่อการชำระหนี้ โดยในปี 2558 พบว่ามีครัวเรือนถึง 8.96 ล้านครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่ารายจ่ายและหนี้สิน หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 42.0 ของครัวเรือนทั้งประเทศ ขณะที่อีก 7.79 ล้านครัวเรือน (ร้อยละ 35.1) มีเงินเหลือจากการใช้จ่ายไม่ถึง 5,000 บาท

ตาราง 8 สินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับและบัตรเครดิต

ณ สิ้นระยะเวลา	2556	2557	2558	2559
				Q1
สินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ				
(1) ยอดสินเชื่อคงค้าง (ล้านบาท)	299,142	312,851	324,667	321,722
%YOY	18.9	4.6	3.8	2.8
(2) สินเชื่อผิดนัดชำระหนี้เกิน 3 เดือนขึ้นไป	10,920	14,238	16,792	11,295
%YOY	45.8	30.4	17.9	-27.0
(2) / (1) (ร้อยละ)	3.7	4.6	5.2	3.5
สินเชื่อบัตรเครดิต				
(1) ยอดคงค้างสินเชื่อบัตรเครดิต (ล้านบาท)	290,425	318,141	336,641	308,863
%YOY	11.0	9.5	5.8	5.6
(2) ยอดค้างชำระเกิน 3 เดือนขึ้นไป	6,638	8,316	10,452	10,965
%YOY	31.3	25.3	25.7	22.7
(2) / (1) (ร้อยละ)	2.3	2.6	3.1	3.6

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

สำหรับแนวโน้มในปี 2559 หนี้สินครัวเรือนยังมีแนวโน้มชะลอลงต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้จากข้อมูลยอดคงค้างการให้สินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภคของธนาคารพาณิชย์ในไตรมาสแรกปี 2559 เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.7 ชะลอลงต่อเนื่องเนื่องจากการเข้มงวดในการปล่อยสินเชื่อ ทั้งนี้ ยอดคงค้างสินเชื่อที่จะลดตัวลงได้แก่ สินเชื่อเพื่ออสังหาริมทรัพย์ สินเชื่อเพื่อการบริโภคอื่นๆ ขณะที่สินเชื่อเพื่อซื้อที่ดินลดลงร้อยละ 2.0 สำหรับสินเชื่อรถยนต์เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.7 เป็นการเพิ่มขึ้นปกติหลังจากที่หดตัวมากในปี 2557

การผิดนัดชำระหนี้เพื่ออุปโภคบริโภคชะลอลง ในไตรมาสแรกปี 2559 โดยมีมูลค่าเท่ากับ 96,203 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.1 และคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 26.9 ต่อ NPLs รวม โดยการผิดนัดชำระหนี้เกิน 3 เดือนขึ้นไปของสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับมีมูลค่า 11,295 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 27.0 และคิดเป็นสัดส่วน 3.5 ของยอดสินเชื่อคงค้าง อย่างไรก็ตาม แม้การผิดนัดชำระหนี้ของสินเชื่อภายใต้การกำกับจะลดลงมาก ซึ่งเป็นผลจากการเข้มงวดในการให้สินเชื่อประกอบกับการตัดหนี้สูญและการจำหน่ายหนี้ให้กับบริษัทบริหารจัดการหนี้เพื่อให้ง่ายและสะดวกต่อการติดตามทวงถามหนี้ แต่ลูกหนี้ยังมีภาระที่ต้องชำระหนี้อยู่เช่นเดิม สำหรับการผิดนัดชำระหนี้เกิน 3 เดือน

ของสินเชื่อบัตรเครดิตมีมูลค่า 10,965 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 22.7 คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 3.6 ของยอดสินเชื่อคงค้าง

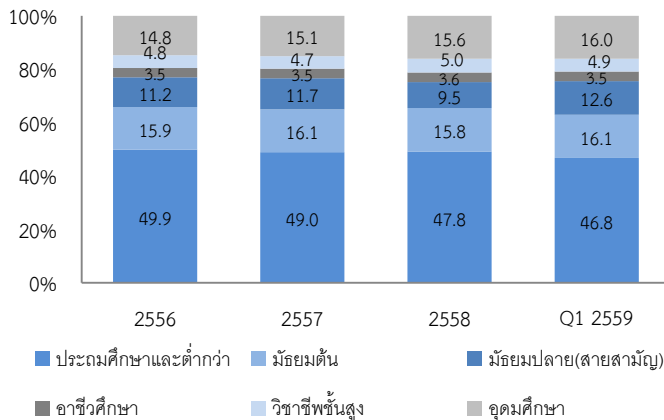
การพัฒนาศักยภาพคนไทยสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

แรงงานส่วนใหญ่ยังมีการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น การที่แรงงานมีการศึกษาต่ำทำให้ผลิตภาพแรงงานต่ำ และประสบปัญหาความมั่นคงทางรายได้ ขณะที่ผลสัมฤทธิ์ของการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมแล้วอยู่ในเกณฑ์ต่ำ โดยเฉพาะวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ ส่งผลให้ผู้สำเร็จการศึกษามีพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ไม่เพียงพอที่จะต่อยอดไปศึกษาในสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในระดับสูงขึ้น อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้นักเรียนเลือกเรียนและสำเร็จการศึกษาในสาขาสังคมศาสตร์ในสัดส่วนที่มากขึ้น

ดังนั้น การพัฒนาศักยภาพคนทุกกลุ่มให้มีทักษะและความรู้ความสามารถโดยเฉพาะมีทักษะพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ คณิตศาสตร์ รวมทั้งภาษาต่างประเทศ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาทักษะในการดำรงชีวิต เพื่อให้คนไทยก้าวสู่การแข่งขันกับประชากรโลกได้ ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) รัฐบาลให้ความสำคัญกับการใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นฐานในการพัฒนาประเทศ โดยได้จัดการเรียนรู้แบบสะเต็ม (Science Technology Engineering and Mathematics Education: STEM Education) เป็นวิธีการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์แนวใหม่ เพื่อจูงใจให้เรียนสนุก บูรณาการองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ (S) เทคโนโลยี (T) วิศวกรรมศาสตร์ (E) และคณิตศาสตร์ (M) เข้าด้วยกันตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา อุดมศึกษา รวมทั้งการศึกษาดำเนินชีวิต เน้นประยุกต์ใช้ในการทำงาน เพื่อเพิ่มทักษะพื้นฐานให้คนไทยสามารถอยู่ได้ในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงเป็นแนวทางของการสร้างแรงงานที่มีศักยภาพในอนาคต และการผลิตกำลังคนทางด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยีให้สามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติ

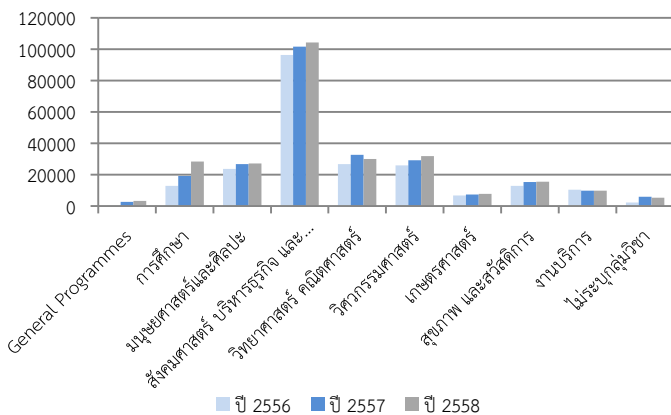
รัฐบาลได้พัฒนาและสนับสนุนการศึกษาด้านสะเต็ม (STEM) มาอย่างต่อเนื่อง มีการจัดตั้งศูนย์สะเต็มศึกษาแห่งชาติ และศูนย์ในระดับภาคจำนวน 13 ศูนย์ เป็นการทำงานร่วมกันกับมหาวิทยาลัยพี่เลี้ยง 13 แห่ง และมหาวิทยาลัยเครือข่ายสะเต็มศึกษา 25 แห่ง ตั้งเป้าจัดการเรียนการสอนสะเต็มศึกษา ปีการศึกษา 2559 ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาละ 10 โรงเรียน รวม 2,250 โรงเรียน และกลุ่มครูวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี

แผนภาพ 4 ระดับการศึกษาของแรงงานไทย

ที่มา: ข้อมูลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ

แผนภาพ 5 จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2556-2558

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

สะเต็มศึกษา

คำว่า “สะเต็ม” หรือ “STEM” เป็นคำย่อจากภาษาอังกฤษของศาสตร์ 4 สาขาวิชา ได้แก่ วิทยาศาสตร์ (Science) เทคโนโลยี (Technology) วิศวกรรมศาสตร์ (Engineering) และ คณิตศาสตร์ (Mathematics) หมายถึงองค์ความรู้ วิชาการของศาสตร์ทั้งสี่ที่มีความเชื่อมโยงกันในโลกของความเป็นจริงที่ต้องอาศัยองค์ความรู้ต่างๆ มาบูรณาการเข้าด้วยกันในการดำเนินชีวิตและการทำงาน

คำว่า STEM ถูกใช้ครั้งแรกโดยสถาบันวิทยาศาสตร์แห่งประเทศสหรัฐอเมริกา (the National Science Foundation: NSF) ซึ่งใช้คำนี้เพื่ออ้างถึงโครงการหรือโปรแกรมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ อย่างไรก็ตาม สถาบันวิทยาศาสตร์แห่งประเทศสหรัฐอเมริกาไม่ได้ให้นิยามที่ชัดเจนของคำว่า STEM มีผลให้มีการใช้และให้ความหมายของคำนี้แตกต่างกันไป เช่น มีการใช้คำว่า STEM ในการอ้างอิงถึงกลุ่มอาชีพที่มีความเกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์

สะเต็มศึกษา คือ แนวทางการจัดการศึกษาที่บูรณาการความรู้ใน 4 สาขาวิชา ได้แก่ วิทยาศาสตร์ วิศวกรรม เทคโนโลยี และคณิตศาสตร์ โดยเน้นการนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตจริง รวมทั้งการพัฒนากระบวนการหรือผลผลิตใหม่ ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตและการทำงาน ช่วยนักเรียนสร้างความเชื่อมโยงระหว่าง 4 สาขาวิชา กับชีวิตจริงและการทำงาน

การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ไม่เน้นเพียงการท่องจำทฤษฎีหรือกฎทางวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ แต่เป็นการสร้างความเข้าใจทฤษฎีหรือกฎเหล่านั้น ผ่านการปฏิบัติให้เห็นจริงควบคู่กับการพัฒนาทักษะการคิด ตั้งคำถาม แก้ปัญหาและการหาข้อมูลและวิเคราะห์ข้อค้นพบใหม่ๆ พร้อมทั้งสามารถนำข้อค้นพบนั้นไปใช้หรือบูรณาการกับชีวิตประจำวันได้

การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็ม 5 ประการ ได้แก่ (1) เป็นการสอนที่เน้นการบูรณาการ (2) ช่วยนักเรียนสร้างความเชื่อมโยงระหว่างเนื้อหาวิชาทั้ง 4 กับชีวิตประจำวันและการทำอาชีพ (3) เน้นการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 (4) ท้าทายความคิดของนักเรียน และ (5) เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น และความเข้าใจที่สอดคล้องกับเนื้อหาทั้ง 4 วิชา

จุดประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา คือ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักและเห็นคุณค่าของการเรียนวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ และเห็นว่าวิชาเหล่านี้เป็นเรื่องใกล้ตัวที่สามารถนำมาใช้ได้ทุกวัน

ที่มา: ศูนย์สะเต็มศึกษาแห่งชาติ สสวท., <http://www.stemedthailand.org>

โครงการ "Enjoy Science : สนุกวิทย์ พลังคิด เพื่ออนาคต"

เป็นตัวอย่างโครงการประชารัฐที่ภาคเอกชนอย่างบริษัทเซฟรอนประเทศไทยสำรวจและผลิต จำกัด ร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ การศึกษา สังคม และเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่อยกระดับการเรียนการสอนในสาขาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรม และคณิตศาสตร์ หรือ STEM ทั้งในระบบการศึกษาสายสามัญและสายอาชีพหรืออาชีวศึกษา มีระยะเวลา 5 ปี

ตัวอย่างกิจกรรม/การดำเนินงาน

- จัดกิจกรรมค่ายวิชาการ STEM for TVET Camp ให้กับเด็ก ในภาคเหนือ ในช่วง กุมภาพันธ์ 2559 ณ สถาบันการศึกษา 4 แห่ง ได้แก่ รร.เชียงดาววิทยาคม รร.แม่เมาะวิทยาคม จ.เชียงใหม่ วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย จ.เชียงราย และวิทยาลัยเทคนิคแพร่ จ.แพร่ เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้พร้อมประยุกต์ใช้ทักษะด้าน STEM ในอนาคต มีนักเรียนเข้าร่วม 883 คน
- จัดตั้งศูนย์พัฒนาทักษะอาชีพในอุตสาหกรรมชิ้นส่วนยานยนต์หรือ TVET Hub: Automotive ในจังหวัดสมุทรปราการ ร่วมกับกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน เป็นการพัฒนาและนำหลักสูตรสะเต็มในโรงเรียนอาชีวศึกษาไปประยุกต์ใช้จริง เพื่อพัฒนาทักษะแรงงานวิชาชีพด้านยานยนต์ให้เพียงพอและตอบโจทย์ความต้องการของอุตสาหกรรมยานยนต์
- เปิดตัวโครงการ Enjoy Science Careers: สนุกกับอาชีพวิทย์ ร่วมกับองค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ (อพวช.) เพื่อแนะนำ 10 อาชีพด้านสะเต็มที่น่าสนใจและเป็นที่ต้องการในตลาดแต่ยังไม่เป็นที่รู้จักมากนัก อาทิ นักธรณีวิทยาปิโตรเลียม นักปรับปรุงยา วิศวกรชีวการแพทย์ นักปรับปรุงพันธุ์พืช ในกรุงเทพมหานคร และไปจัดแสดงในกิจกรรมการงานวิทยาศาสตร์ประจำปี อพวช. ตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2559 เป็นต้นไป ใน 20 จังหวัดทั่วประเทศ เพื่อเป็นแรงบันดาลใจให้กับเยาวชนในการศึกษาและประกอบอาชีพด้านสะเต็มในอนาคต

ที่มา: The Chevron Enjoy Science Newsletter, April 2016

ในโรงเรียนเป้าหมาย 17,220 คน รวมทั้งร่วมมือกับองค์กรภาครัฐและเอกชน สถาบันอุดมศึกษา เพื่อบริหารจัดการบริการวิชาการและติดตามการทำงานของโรงเรียนเครือข่ายทั้งในระดับประถมและมัธยมศึกษา 78 โรงเรียนทั่วประเทศ มีการรวบรวมผู้เชี่ยวชาญในสายอาชีพสะเต็ม เช่น แพทย์ เกษษกร สถาปนิก นักวิทยาศาสตร์ วิศวกร ฯลฯ ในฐานะทูตสะเต็มเข้ามาเป็นจิตอาสาให้คำแนะนำ สร้างแรงบันดาลใจแก่เยาวชนในการเรียนวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี คณิตศาสตร์ รวมถึงให้คำแนะนำแก่ครูผู้สอนในการสร้างความเชื่อมโยงองค์ความรู้และทักษะการคิดวิเคราะห์ให้แก่นักเรียน พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และเทคโนโลยี ตามแนวทางสะเต็มศึกษา 4,000 คน

ในระดับอาชีวศึกษา ดำเนินโครงการอาชีวศึกษาฐานวิทยาศาสตร์ ใน 5 วิทยาลัยคือ วิทยาลัยอาชีวศึกษาเทคโนโลยีฐานวิทยาศาสตร์ชลบุรี วิทยาลัยเทคนิคสุรนารี วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลำพูน วิทยาลัยอาชีวศึกษาสิงห์บุรี และวิทยาลัยเทคนิคพังงา พร้อมทั้งปรับปรุงหลักสูตรการสอนและการประเมินของอาชีวศึกษาปกติให้เอื้อกับสะเต็มศึกษามากขึ้น

ใน ส่วน ของ “น อ ก ร ะ บ บ ก า ร ศึ ก ษ า ” กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจะนำ “สะเต็ม” ไปใช้กับประชากรที่กำลังเข้าสู่ตลาดแรงงานและระหว่างที่อยู่ในตลาดแรงงาน และจะร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงแรงงาน ผลิตรากำลังคนที่มีทักษะด้านสะเต็มและอาชีพตัวอย่าง 10 สาขาแห่งอนาคต โดยจะนำเรื่อง 10 อาชีพตัวอย่างมาให้ความรู้และสร้างแรงบันดาลใจ รวมทั้งการยกระดับการลงทุนด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการผลิตกำลังคนด้านสะเต็มศึกษา

การเจ็บป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะไข้หวัดใหญ่ และโรคไข้เลือดออกยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ในไตรมาสแรกของปี 2559 มีผู้ป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังรวม 117,616 ราย เพิ่มขึ้นจากไตรมาสเดียวกันของปี 2558 ร้อยละ 17.6 โดยผู้ป่วยโรคไข้หวัดใหญ่เพิ่มขึ้นร้อยละ 43.8 และผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกเพิ่มขึ้นร้อยละ 97.4 จาก 7,538 ราย ในไตรมาสแรกของปี 2558 เป็น 14,885 รายในไตรมาสนี้ เนื่องจากสภาพอากาศที่อุณหภูมิสูงขึ้นเรื่อยๆ ส่งผลให้ยุงลายเกิดการเจริญเติบโตและเพาะพันธุ์อย่างรวดเร็ว การควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกให้ได้ผลยิ่งขึ้นยังจำเป็นต้องความร่วมมือของทุกฝ่ายทั้งภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนในพื้นที่ โดยเน้นให้ระดับพื้นที่ทุกครัวเรือนช่วยกันกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลายทุกสัปดาห์อย่างต่อเนื่อง ด้วยมาตรการ 3 เก็บ คือ (1) เก็บบ้านให้ปลอดโปร่ง เพื่อไม่ให้

ตาราง 9 จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคเฝ้าระวัง

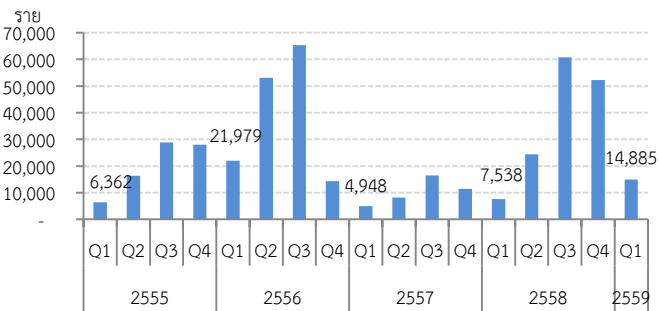
(หน่วย : ราย)

โรค เฝ้าระวัง	2558				2559	%YOY
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q1/58
ปอดอักเสบ	56,556	42,176	57,754	60,473	56,376	-0.3
ไข้เลือดออก	7,538	24,409	60,768	52,537	14,885	97.4
มือ เท้า ปาก	9,217	7,771	14,594	9,810	8,906	-8.1
ไข้หวัดใหญ่	24,206	10,840	18,397	24,483	34,817	43.8
บิด	1,804	1,956	1,774	1,508	1,694	-6.1
หัด	224	236	276	279	316	41.1
ฉีหนู	283	393	723	752	391	38.1
ไข้สมองอักเสบ	164	144	178	146	182	10.9
อหิวาตกโรค	2	2	4	100	41	-
ไข้กาฬหลังแอ่น	4	6	9	6	5	-
พิษสุนัขบ้า	1	1	2	1	3	-
รวม	99,999	87,934	154,479	149,795	117,616	17.6
อัตราต่อ ประชากรแสนคน	153.5	135.1	237.2	230.1	180.6	

หมายเหตุ: ข้อมูลปี 2559 เป็นข้อมูลเบื้องต้น ณ วันที่ 18 พฤษภาคม 2559

ที่มา: สำนักระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข

แผนภาพ 6 จำนวนผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกรายไตรมาสปี 2555-2559

ที่มา: สำนักระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข

ตาราง 10 จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคติดต่อทางอาหารและน้ำ

โรค	2558				2559	%YOY
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q1/58
อุจจาระร่วง	290,289	289,636	277,978	239,848	317,264	9.3
อาหารเป็นพิษ	35,137	34,438	33,030	27,033	33,983	-3.2
บิด	1,804	1,956	1,774	1,508	1,694	-6.9
ไทฟอยด์	333	321	475	456	486	45.8
อหิวาตกโรค	2	2	4	100	41	-
ไวรัสตับอักเสบบี	126	114	83	75	83	-34.1
รวม	327,691	326,467	313,344	269,020	353,551	7.8

หมายเหตุ: ข้อมูลปี 2559 เป็นข้อมูลเบื้องต้น ณ วันที่ 18 พฤษภาคม 2559

ที่มา: สำนักระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข

ยุ่งลายเกาะพัก (2) เก็บขยะ เศษอาหารไม่ให้เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย และ (3) เก็บน้ำปิตผาภาชนะให้มิดชิดไม่ให้ยุงลายวางไข่ เพื่อตัดวงจรการระบาด สามารถป้องกันโรคที่มาจากยุงลายได้ 3 โรค คือ โรคไข้เลือดออก โรคไข้ฉี่หนู และโรคไข้ปวดข้อยุงลาย ขณะที่การป้องกันตัวเองไม่ให้ถูกยุงลายกัดถือว่าเป็นการป้องกันการเกิดโรคไข้เลือดออกที่ได้ผลดีที่สุด

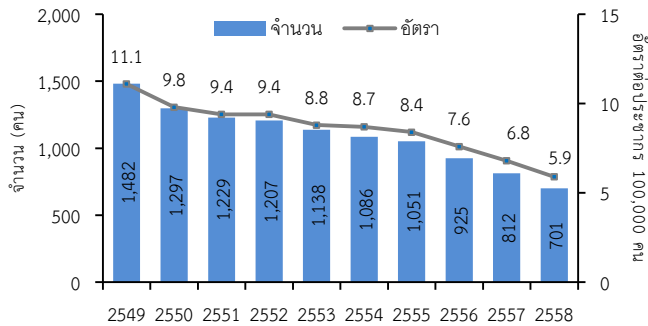
นอกจากนี้ ยังมีประเด็นที่ต้องเฝ้าระวัง ดังนี้

(1) การระบาดของโรคติดต่อทางอาหารและน้ำ ได้แก่ โรคอุจจาระร่วง อาหารเป็นพิษ บิด ไทฟอยด์ ไวรัสตับอักเสบบี และอหิวาตกโรค จากข้อมูลของสำนักระบาดวิทยาพบว่าในช่วงไตรมาสแรกของปี 2559 มีผู้ป่วยโรคติดต่อทางอาหารและน้ำรวม 353,551 ราย เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปี 2558 ร้อยละ 7.8 โดยโรคที่พบมากที่สุดคือ โรคอุจจาระร่วง รองลงมาคือ อาหารเป็นพิษ ทั้งนี้ ข้อมูล ณ วันที่ 23 พฤษภาคม 2559 พบผู้ป่วยโรคอุจจาระร่วง 441,410 ราย มีผู้เสียชีวิต 2 ราย การป้องกันโรคทำได้โดยการปฏิบัติตนที่ถูกสุขลักษณะ ล้างมือให้สะอาดทุกครั้งก่อนปรุงหรือรับประทานอาหารและภายหลังการขับถ่าย เลือกรับประทานอาหารที่สะอาด ปรุงสุกใหม่ๆ ใช้ช้อนกลาง และดื่มน้ำที่สะอาดเนื่องจากสภาพอากาศที่ร้อนเหมาะกับการเจริญเติบโตของเชื้อโรคที่ปนเปื้อนในอาหารและน้ำ

(2) สถานการณ์เด็กจมน้ำช่วงปิดเทอม การจมน้ำเป็นสาเหตุการเสียชีวิตอันดับหนึ่งของเด็กไทยอายุต่ำกว่า 15 ปี ซึ่งมีจำนวนสูงถึง 14 เท่า¹ ของโรคติดต่อนำโดยแมลงและโรคไข้เลือดออก ซึ่งในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาตั้งแต่ปี 2549-2558 มีเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี เสียชีวิตจากการจมน้ำ 10,928 คน เฉลี่ยปีละเกือบ 1,100 คน นอกจากนี้ สำนักโรคติดต่อ กรมควบคุมโรคได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลความเสี่ยงของการเสียชีวิตจากการจมน้ำ พบว่าในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ปี 2554-2558 กลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี ถือเป็นกลุ่มที่จมน้ำเสียชีวิตสูงเฉลี่ยปีละ 192 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 21 ของกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีทั้งหมดสำหรับในปี 2559 จากข้อมูลของกรมควบคุมโรค ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม-21 เมษายน 2559 พบเด็กจมน้ำเสียชีวิต 61 คน โดยเฉพาะช่วงปิดเทอมตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม-21 เมษายน 2559 มีเด็กจมน้ำเสียชีวิต 27 คน ทั้งหมดเป็นเด็กช่วงอายุ 5-13 ปี ดังนั้น การป้องกันและช่วยเหลือเด็กจมน้ำสามารถทำได้เน้นใน 2 กลุ่มสำคัญ เพื่อบรรลุเป้าหมายที่กระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดให้เด็กจมน้ำเสียชีวิตต้องเท่ากับศูนย์ภายในปี 2565 ได้แก่ 1) มาตรการป้องกันการจมน้ำในเด็กเล็กอายุต่ำกว่า 2 ปี

¹ อ้างจาก นพ. อำนาจ กาจันะ อธิบดีกรมควบคุมโรค ในการแถลงข่าวแผนรณรงค์ป้องกันเด็กจมน้ำ “ปิดล็อก เด็กจมน้ำตายต้องเท่ากับศูนย์” ณ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข เมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2559

แผนภาพ 7 จำนวนและอัตราการเสียชีวิตจากการจมน้ำของเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี

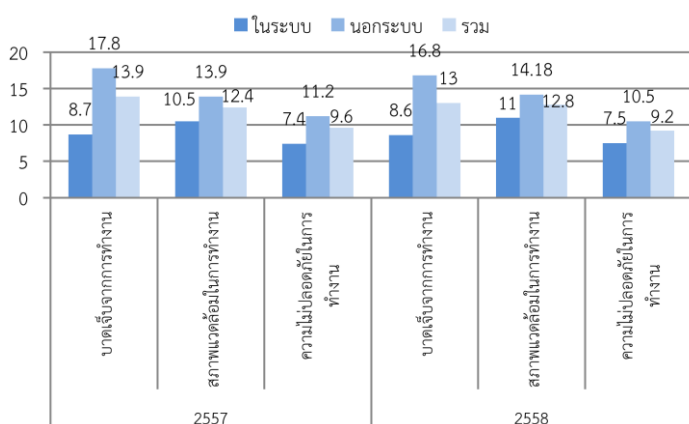
ที่มา: สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

ตาราง 11 จำนวนผู้เสียชีวิตจากโรคลมแดด ปี 2556-2559

ปี	ผู้เสียชีวิต (คน)
2556	25
2557	28
2558	41
2559	34

ที่มา: สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค

แผนภาพ 8 ร้อยละของแรงงานที่มีปัญหาการบาดเจ็บ สภาพแวดล้อมในการทำงานและความไม่ปลอดภัยในการทำงาน

ที่มา: การสำรวจแรงงานนอกระบบ พ.ศ. 2557-58 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

เด็กต้องอยู่ในสายตาผู้ใหญ่ตลอดเวลา หรือควรจำกัดให้เด็กอยู่ในพื้นที่ปลอดภัย เช่น คอกกั้นสำหรับเด็ก และ 2) มาตรการป้องกันการจมน้ำในเด็กโตอายุมากกว่า 5 ปี โดยการจัดให้เด็กได้เรียนรู้วิธีการว่ายน้ำเพื่อเอาชีวิตรอด พร้อมทั้งวิธีการช่วยเหลือตนเองและผู้อื่นที่ถูกต้อง การสอนให้เด็กเอาใจใส่เรื่องความปลอดภัยในการโดยสารทางเรือ รวมทั้งการจัดการสภาพแวดล้อมทั้งในบ้านและรอบบ้าน โดยเก็บอุปกรณ์อ่างน้ำถึงน้ำให้พ้นมือเด็กเล็ก หรือเก็บไม่ให้มีน้ำค้าง ในกรณีมีตุ่มน้ำหรือที่กักน้ำ ให้ระมัดระวังอันตรายจากการที่เด็กเล็กก้มลงไปเล่นน้ำแล้วช่วยเหลือตัวเองขึ้นมาไม่ได้

(3) การเฝ้าระวังผู้เสียชีวิตจากโรคลมแดดหรือฮีทสโตรก (Heat Stroke) ในช่วงอากาศร้อนเดือนมีนาคม-เมษายนของทุกปี โรคลมแดดหรือฮีทสโตรก (Heat Stroke) เป็นโรคเกิดจากอากาศร้อนและเป็นอันตรายถึงชีวิตได้เมื่อทำงานหรือออกกำลังกายในที่อากาศร้อนจัดเป็นเวลานานจนร่างกายไม่สามารถปรับตัวหรือควบคุมระดับความร้อนในร่างกายได้ ทำให้เกิดอาการปวดศีรษะ หน้ามืด ชัก ไม่รู้สึกตัว หายใจเร็ว หัวใจเต้นผิดจังหวะ ช็อก หากไม่ได้รับการรักษาอย่างทันท่วงที อาจทำให้เสียชีวิตได้ จากข้อมูลสำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค ในช่วง 12 ปีที่ผ่านมาตั้งแต่ปี 2546-2558 มีผู้เสียชีวิตจากโรคลมแดดรวม 265 คน ส่วนในปี 2559 ตั้งแต่เดือนมีนาคม-เมษายน ซึ่งเป็นช่วงสภาพอากาศร้อนจัด มีผู้เสียชีวิตจากโรคลมแดด 34 คน โดยผู้ที่มีความเสี่ยงเกิดโรคลมแดด ได้แก่ 1) ผู้ที่ทำงานหรือกิจกรรมกลางแจ้ง เช่น กรรมกรก่อสร้าง เกษตรกร ทหาร นักกีฬา 2) เด็กเล็กอายุต่ำกว่า 5 ปีและผู้สูงอายุ 3) ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง เช่น โรคหัวใจ โรคความดันโลหิตสูง โรคหลอดเลือดสมอง 4) คนอ้วน 5) ผู้ที่พักผ่อนไม่เพียงพอ และ 6) ผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จัดการป้องกันโรคลมแดดทำได้โดยพยายามหลีกเลี่ยงการอยู่กลางแจ้ง ไม่ออกกำลังกายหรือทำงานกลางแจ้งเป็นเวลานาน ควรอยู่ในที่ที่มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก สวมเสื้อผ้าที่โปร่งสบาย สีส่อน ควรดื่มน้ำให้มากกว่าปกติ เพื่อชดเชยการเสียน้ำในร่างกายจากเหงื่อออก หลีกเลี่ยงการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกชนิด และอย่าทิ้งเด็ก ผู้สูงอายุไว้ในรถที่จอดอยู่กลางแจ้ง

สภาพแวดล้อมในการทำงานเป็นปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่กระทบต่อสุขภาพแรงงาน

รายงานการสำรวจแรงงานนอกระบบ พ.ศ. 2558 โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ประเทศไทยมีผู้มีงานทำ 38.3 ล้านคน มีแรงงานได้รับบาดเจ็บ/อุบัติเหตุจากการทำงาน 4.99 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 13.0 ของผู้มีงานทำ ลดลงจากร้อยละ 13.9 ในปี 2557 โดยเป็นแรงงานในระบบ 1.45 ล้านคน หรือ

ตาราง 12 ร้อยละของแรงงานในระบบและนอกระบบ จำแนกตามปัญหาที่เกิดจากการทำงาน ปี 2558

ประเภท	แรงงานในระบบ (ร้อยละ)	แรงงานนอกระบบ (ร้อยละ)
การได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุ		
- ถูกของมีคมบาด/ทิ่ม/แทง	14.4	63.4
- พลัดตกหกล้ม	59.4	17.4
- การชนและกระแทกโดยวัตถุ	1.0	6.5
- ถูกไฟ/น้ำร้อนลวก	5.4	5.9
ปัญหาสภาพแวดล้อม		
- ฝุ่นละออง คิว้น กลิ่น	32.6	25.1
- อิริยาบถในการทำงาน	17.2	39.4
- แสงสว่างไม่เพียงพอ	21.8	16.4
- เสียงดัง	8.1	2.1
ปัญหาความไม่ปลอดภัย		
- ได้รับสารเคมีเป็นพิษ	20.7	62.3
- เครื่องจักร เครื่องมือที่เป็นอันตราย	40.3	19.1
- ได้รับอันตรายต่อระบบ/ระบบตา	9.9	5.9
- ทำงานในที่สูง/ใต้น้ำ/ใต้ดิน	6.2	5.7

ที่มา: การสำรวจแรงงานนอกระบบ พ.ศ. 2558 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตาราง 13 อัตราผู้ป่วยนอกวัยแรงงาน (15-59 ปี) โรคกระดูกและกล้ามเนื้อและโรคจากพิษสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ปี 2553-2557

(หน่วย : ต่อประชากรแสนคน)

ปี	โรคกระดูกและกล้ามเนื้อ	โรคจากพิษสารเคมีกำจัดศัตรูพืช
2553	28.5	3.67
2554	36.81	5.94
2555	46.15	11.88
2556	53.62	12.01
2557	62.94	13.97

ที่มา: สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข

ตาราง 14 อัตราตายวัยแรงงาน (15-59 ปี) จากอุบัติเหตุ ปี 2553-2557

ปี	อัตราตายจากอุบัติเหตุ (ต่อประชากรแสนคน)	อัตราการฆ่าตัวตาย (ต่อประชากรแสนคน)
2553	70.3	7.2
2554	69.9	7.2
2555	68.8	7.4
2556	67.2	7.3
2557	64.8	7.2

ที่มา: สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข

ร้อยละ 8.6 ของแรงงานในระบบ ขณะที่รายงานกองทุนเงินทดแทนที่อัตราผู้ประสบอันตรายจากการทำงานลดลงจาก 12.57 รายต่อลูกจ้างพันคน ในปี 2556 ลดเหลือ 10.98 ในปี 2557 (สำนักงานประกันสังคม, 2558) ส่วนการบาดเจ็บของแรงงานนอกระบบมีจำนวน 3.54 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 16.8 ของแรงงานนอกระบบ โดยส่วนใหญ่ได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุมาจากถูกของมีคมบาด/ทิ่ม/แทงร้อยละ 63.4 ขณะที่แรงงานในระบบส่วนใหญ่พลัดตกหกล้มร้อยละ 59.4

ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน แรงงานในระบบมีปัญหาสภาพแวดล้อมในการทำงานในเรื่องฝุ่นละออง คิว้น กลิ่นมากที่สุดร้อยละ 32.6 ขณะที่แรงงานนอกระบบมีปัญหาในเรื่องอิริยาบถในการทำงานมากที่สุดร้อยละ 39.4 สำหรับปัญหาความไม่ปลอดภัยในการทำงานของแรงงานในระบบส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับเครื่องจักร เครื่องมือที่เป็นอันตรายมากที่สุดร้อยละ 40.3 ขณะที่แรงงานนอกระบบได้รับสารเคมีเป็นพิษมากที่สุดร้อยละ 62.3 เนื่องจากส่วนใหญ่ทำงานอยู่ในภาคเกษตรกรรม ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลปริมาณการนำเข้าวัตถุอันตรายทางการเกษตร² ถึง 1.47 แสนตัน และข้อมูลผู้ป่วยนอก สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข ปี 2557 พบผู้ป่วยด้วยโรคพิษจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช 13.97 ต่อแสนประชากร มีจำนวนเพิ่มขึ้นจาก 5,589 รายในปี 2556 เป็น 6,480 รายในปี 2557 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 15.9

นอกจากนี้ จากการสำรวจข้อมูลโรคจากการประกอบอาชีพของกระทรวงสาธารณสุข พบว่าประชากรวัยแรงงานมีปัญหาเรื่องกระดูกและกล้ามเนื้อมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเป็น 62.94 ในปี 2557 เพิ่มขึ้นจาก 28.5 ในปี 2553 ต่อแสนประชากร และมีแนวโน้มป่วยเป็นโรคอ้วน โรคไม่ติดต่อเรื้อรังเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นผลจากการบาดเจ็บจากการทำงาน อยู่ในอิริยาบถไม่เหมาะสมเป็นเวลานาน มีกิจกรรมทางกายน้อย ตลอดจนปัญหาการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุ รวมถึงยังพบปัญหาสุขภาพจิตซึ่งมีอัตราเสี่ยงการฆ่าตัวตายสูง ส่วนใหญ่มีภาวะเครียด วิตกกังวลนอนไม่หลับ โรคทางจิตเวช ปัญหาครอบครัวความรักและสัมพันธ์ภาพในที่ทำงาน เป็นต้น

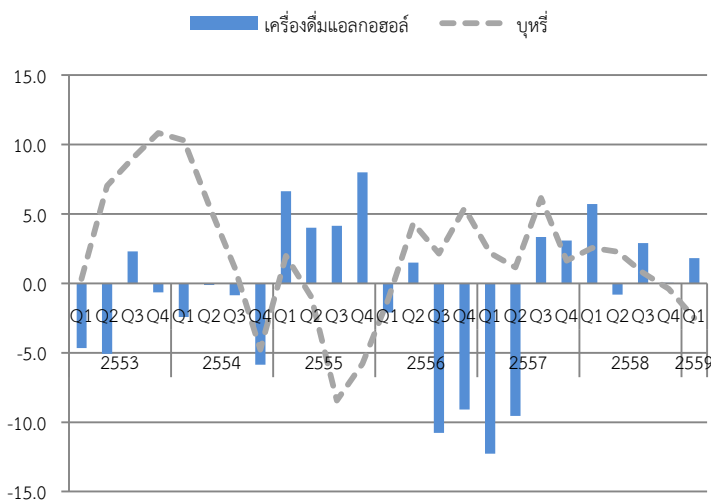
สภาพแวดล้อมการทำงานเป็นส่วนหนึ่งของปัจจัยเสี่ยงทางสังคมที่กำหนดสุขภาพ ซึ่งเป็นตัวกำหนดสำคัญต่อสุขภาพของแรงงานไทยทั้งการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุและการป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง หน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องจึงได้ร่วมกันและแก้ไขปัญาสุขภาพของแรงงาน

² ข้อมูลการนำเข้าวัตถุอันตรายทางการเกษตรปี 2557 ของสำนักควบคุมพืชและวัสดุการเกษตร กรมวิชาการเกษตร พบว่า มีปริมาณการนำเข้ารวม 147,269.93 ตัน มูลค่ารวม 22,789.23 ล้านบาท โดยมีปริมาณของสารกำจัดวัชพืชสูงสุด 117,645.36 ตัน รองลงมา ได้แก่ สารกำจัดแมลง 13,910.54 ตัน และสารป้องกันและกำจัดโรคพืช 10,988.22 ตัน ตามลำดับ

คำว่า "กิจกรรมทางกาย" (Physical Activity: PA) หมายถึงการเคลื่อนไหวร่างกายอย่างสม่ำเสมอ ไม่นั่งนิ่งเฉย และเชื่อหรือไม่ว่าหากกิจกรรมดังกล่าวไม่เพียงพอในชีวิตประจำวันอาจนำมาซึ่งปัญหาต่างๆ มากมาย นำมาซึ่งโรคไม่ติดต่อเรื้อรังที่เป็นปัญหาสาธารณสุขระดับโลก อาทิ การเกิดโรคหัวใจและหลอดเลือด โรคความดันโลหิตสูง อัมพฤกษ์ อัมพาตโรคมะเร็ง เบาหวาน เป็นต้น ซึ่งในปี 2557 จากการสำรวจกิจกรรมทางกาย พบว่า ในปี 2557 อัตราการมีกิจกรรมทางกายของวัยทำงาน (25-59 ปี) เท่ากับ ร้อยละ 70.4 และยังคงมีปัญหาพฤติกรรมเนือยนิ่งต่อเนื่องเกิน 1 ชั่วโมง จากการนั่งประชุมและการนั่งทำงาน

ที่มา: สำนักงานกองทุนการสร้างเสริมสุขภาพ

แผนภาพ 9 การเปลี่ยนแปลงของค่าใช้จ่ายการบริโภคของครัวเรือนหมวดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรื (ณ ราคาปี 2002)

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ยุทธศาสตร์ที่ 2: ป้องกันมิให้เกิดผู้เสียหายรายใหม่และเฝ้าระวังธุรกิจยาสูบที่มุ่งเด็ก เยาวชน และนักสูบหน้าใหม่

ยุทธวิธี

1. สร้างความตระหนัก จัดสำนึกในพิษภัยยาสูบ คำนึงการไม่สูบบุหรี่ให้กับเยาวชนและประชาชนทั่วไปและพัฒนาสื่อ การสื่อสารที่เข้าถึงผู้บริโภค
2. สร้างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและสังคมเพื่อเอื้อต่อการไม่สูบบุหรี่ของเยาวชน
3. พัฒนาศักยภาพแกนนำและเครือข่ายเพื่อป้องกันนักสูบใหม่
4. เฝ้าระวัง ควบคุม และบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจยาสูบในสถานศึกษาและกลุ่มเยาวชน

ที่มา: แผนยุทธศาสตร์การควบคุมยาสูบแห่งชาติฉบับที่ 2 กระทรวงสาธารณสุข (พ.ศ.2559-2562)

ในส่วนของแรงงานในระบบประกันสังคม ได้มีการจัดโครงการสถานประกอบการปลอดโรค ปลอดภัย ใจเป็นสุข ซึ่งมีสถานประกอบการเข้าร่วม 1,800 แห่ง ผ่านเกณฑ์การประเมินกว่า 300 แห่ง การเปิดคลินิกโรคจากการทำงานในโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป 97 แห่ง คัดกรองโรคก่อนส่งรักษาตามสิทธิ ทั้งนี้ อาจขยายสถานประกอบการร่วมในโครงการมากขึ้น และมีมาตรการเพิ่มเติมเพื่อลดความเสี่ยงต่อโรคติดต่อเรื้อรังสำหรับบุคลากรภายในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ส่วนแรงงานนอกระบบได้มีการจัดตั้งคลินิกอาชีวอนามัยในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) เพื่อคัดกรองปัญหาสุขภาพ หากพบผิดปกติจะส่งต่อไปรักษาในโรงพยาบาลตามสิทธิต่อไป ขณะเดียวกันกระทรวงสาธารณสุขร่วมกับเครือข่าย 14 องค์กรได้ร่วมลงนามข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) “ในการส่งเสริมป้องกันโรคจากการประกอบอาชีพ สำหรับกลุ่มแรงงานนอกระบบ” ซึ่งเป็นโครงการนำร่องเพื่อพัฒนาระบบและองค์ความรู้การดูแลสุขภาพจากการประกอบอาชีพของแรงงานนอกระบบอย่างต่อเนื่อง และเชื่อมโยงการจัดบริการอาชีวอนามัยในระดับนโยบายสู่การปฏิบัติในพื้นที่ ให้ได้มาตรฐานที่กำหนด ตลอดจนขยายระบบการจัดบริการอาชีวอนามัยให้ครอบคลุมทั่วประเทศ ในระยะแรกจะเริ่มดำเนินการใน 5 กลุ่มเสี่ยงจำนวน 6.2 แสนราย ระยะที่ 2 จะขยายให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเสี่ยง 10.5 ล้านคน ภายในปี 2563 และระยะที่ 3 จะขยายการเข้าถึงบริการสาธารณสุขและบริการอาชีวอนามัยที่มีคุณภาพในแรงงานนอกระบบ 22.1 ล้านคน ภายในปี 2564 ครอบคลุมทุกกลุ่มอาชีพและทุกเชื้อชาติ

ค่าใช้จ่ายในการบริโภคบุหรืลดลง แต่ยังเฝ้าระวังในกลุ่มคนรุ่นใหม่สูบบุหรืมากขึ้น

ค่าใช้จ่ายในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นจาก 39,142 ล้านบาทในไตรมาสแรกปี 2558 เป็น 39,854 ล้านบาทในไตรมาสเดียวกันของปีนี้ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.8 ขณะที่ค่าใช้จ่ายในการบริโภคบุหรืลดลงจาก 15,706 ล้านบาทในไตรมาสแรกปี 2558 เป็น 15,316 ล้านบาทในไตรมาสนี้ หรือลดลงร้อยละ 2.5 ทั้งนี้ ค่าใช้จ่ายในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรืคิดเป็นร้อยละ 4.55 ของค่าใช้จ่ายครัวเรือน

ทั้งนี้ จากข้อมูลการสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และการดื่มสุราของประชากรของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่าเยาวชนวัย 15-24 ปียังเป็นกลุ่มที่มีอัตราการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และสูบบุหรี่เพิ่มขึ้น โดยอัตราการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 25.2 ในปี 2557 เป็นร้อยละ

มาตรการในการควบคุมการสูบบุหรี่ในต่างประเทศ

ประเทศสิงคโปร์ รัฐสภาสิงคโปร์ได้เห็นชอบข้อเสนอให้มีการห้ามโฆษณาบุหรี่ในทุกรูปแบบและทุกช่องทางสื่อ รวมถึงสื่อออนไลน์และสื่อสมัยใหม่ การแสดงบุหรี่ ณ จุดขายด้วย

ประเทศอินโดนีเซีย มีความเคลื่อนไหวในการต่อต้านการสูบบุหรี่ในหมู่บ้านขนาดเล็กประมาณ 10 แห่ง ที่เริ่มใช้มาตรการปกครองท้องถิ่นเป็นกลไกสำคัญในการปรับเปลี่ยนเป็นพื้นที่ปลอดบุหรี่ 100% คือห้ามขาย ห้ามสูบบุหรี่ในพื้นที่

ประเทศซาอุดีอาระเบีย การขึ้นราคานิรร้อยละ 20 ด้วยหวังว่าจะช่วยให้อัตราการสูบบุหรี่ลดลงอย่างมีนัยสำคัญและลดงบประมาณของรัฐในการรักษาโรคที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการสูบบุหรี่

ประเทศอังกฤษ ได้มีการทดลองนำร่องขายขาดปลอดบุหรี่ที่ชื่อว่า ลิตเติ้ล เฮฟเวน อยู่ในเทศมณฑลเพมโบรกเชอร์ แคว้นเวลส์ มีวัตถุประสงค์เพื่อรณรงค์ปกป้องเยาวชนจากควันบุหรี่และการเห็นแบบอย่างที่ไม่ดีจากผู้ใหญ่ที่สูบบุหรี่เวลาไปเที่ยวพักผ่อนเป็นครอบครัว แม้อังกฤษจะยังไม่มีบทลงโทษทางกฎหมายออกมาเป็นทางการ หากใครฝ่าฝืนในบริเวณขายขาดแห่งนี้ที่เป็นพื้นที่ห้ามสูบบุหรี่ ก็ให้เป็นเรื่องการลงโทษกันทางสังคมไปพลางๆ ก่อนที่อาจจะมีการออกกฎหมายจริงจังตามมาในอนาคต

ประเทศออสเตรเลีย เมื่อเดือนธันวาคม 2555 ออกกฎหมายของบุหรี่แบบเรียบเป็นประเทศแรก มีการสำรวจเด็กอายุ 12-17 ปี ภายหลังการใช้กฎหมายของบุหรี่แบบเรียบหกเดือน พบว่า เด็กๆ เห็นว่าของบุหรี่แบบเรียบมีความดึงดูดน้อยกว่าของบุหรี่แบบเดิมโดยเฉพาะวัยรุ่นที่สูบบุหรี่ ขณะที่การสำรวจผู้ใหญ่ที่สูบบุหรี่ภายหลังการใช้กฎหมายของบุหรี่แบบเรียบหนึ่งปี พบผู้สูบบุหรี่ส่วนมากไม่ชอบของบุหรี่แบบเรียบ เหตุผลคือ รู้สึกว่าความดึงดูดของของบุหรี่ลดลง คุณภาพของบุหรี่ลดลง คุณค่าของบุหรี่ลดลง มีความพึงพอใจต่อการสูบบุหรี่ลดลง มีความอยากที่จะเลิกบุหรี่เพิ่มขึ้น ลงมือเลิกสูบบุหรี่เพิ่มขึ้น และสังเกตเห็นภาพค่าเตือนชัดขึ้น

- ที่มา: 1. จดหมายข่าวชุมชนคนรักสุขภาพฉบับสร้างสุข ปีที่ 12 ฉบับที่ 174 เมษายน 2559 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.)
2. มูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่, <http://www.ashthailand.or.th>

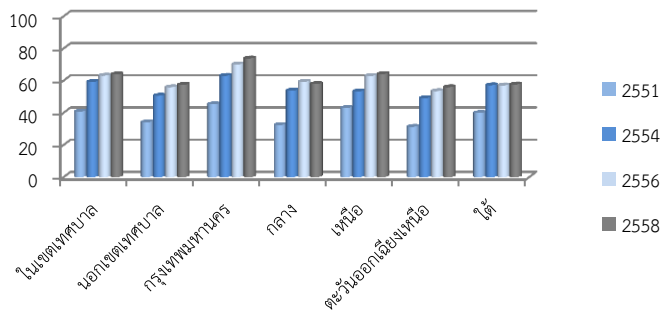
29.5 ในปี 2558 และมีอัตราการสูบบุหรี่เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 14.7 ในปี 2557 เป็นร้อยละ 15.2 ในปี 2558 อายุเฉลี่ยที่เริ่มสูบบุหรี่ครั้งแรกของกลุ่มเยาวชนที่สูบบุหรี่เป็นประจำลดลงอย่างต่อเนื่องเป็น 15.6 ปีในปี 2557 สาเหตุการสูบบุหรี่มาจากความอยากลองและตามเพื่อน ดังนั้น หากสามารถป้องกันเด็กรุ่นใหม่ไม่ให้เริ่มสูบบุหรี่ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญของบริษัทผู้จำหน่ายบุหรี่ที่ต้องการลูกค้าใหม่มาทดแทนผู้ใหญ่ที่ป่วย ตาย หรือเลิกสูบ ก็จะเป็นการหยุดการเติมนักสูบบุหรี่รุ่นใหม่เข้าสู่วงจรการสูบ การป่วย และการตายจากการสูบบุหรี่

ดังนั้น รัฐบาลได้มีความพยายามป้องกันเยาวชนไม่ให้เข้าถึงการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และการสูบบุหรี่มากขึ้น โดยมีคณะกรรมการศูนย์อำนวยการประสานกำกับติดตามผลการดำเนินงานแก้ปัญหาเด็กแว้นและการควบคุมสถานบริการที่เปิดบริเวณใกล้เคียงสถานศึกษากำกับการกำหนดพื้นที่การเปิดสถานบริการหรือร้านขายสุราใกล้เคียงสถานศึกษาเพื่อป้องกันและปราบปรามการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้กับเด็กและเยาวชนอย่างเคร่งครัด รวมทั้งการปรับอัตราภาษีบุหรี่ซิการ์เรตเมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2559 ที่ทำให้ราคาขายปลีกของบุหรี่ซิการ์เรตเพิ่มขึ้น 5-10 บาทต่อซอง เพื่อต้องการลดการบริโภคของประชาชนลง การกำหนดแผนยุทธศาสตร์การควบคุมยาสูบแห่งชาติฉบับที่ 2³ (พ.ศ. 2559-2562) ที่คณะรัฐมนตรีเห็นชอบเมื่อวันที่ 19 เมษายน 2559 ป้องกันมิให้เกิดผู้เสพยาสูบรายใหม่และเฝ้าระวังธุรกิจยาสูบที่มุ่งเป้าไปยังเด็ก เยาวชนและนักสูบหน้าใหม่ อาทิ ความชุกของการสูบบุหรี่ในเยาวชนอายุ 15-18 ปีไม่เกินร้อยละ 9 มีระบบเฝ้าระวังกลยุทธ์ของธุรกิจยาสูบในสถานศึกษาและกลุ่มเยาวชน และร้อยละ 90 ของเด็ก เยาวชนและประชาชนมีความรู้ความตระหนักในเรื่องพิษภัยยาสูบ

ขณะที่การบังคับใช้กฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และผลิตภัณฑ์ยาสูบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องต้องจริงจัง และการรณรงค์ให้ประชาชนตระหนักถึงพิษภัยของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่ยังต่อเนื่องเพื่อลดนักสูบและนักดื่มหน้าใหม่และผลกระทบที่จะเกิดขึ้น อาจเสริมด้วยมาตรการอื่นๆ เช่น การรณรงค์ผ่านสื่อมวลชนให้สอดคล้องกับการขับเคลื่อนในระดับพื้นที่ที่คำนึงถึงบริบทและภูมิสังคมเป็นสำคัญ โดยมีเนื้อหาการรณรงค์ที่ครอบคลุมทั้งด้านพิษภัย

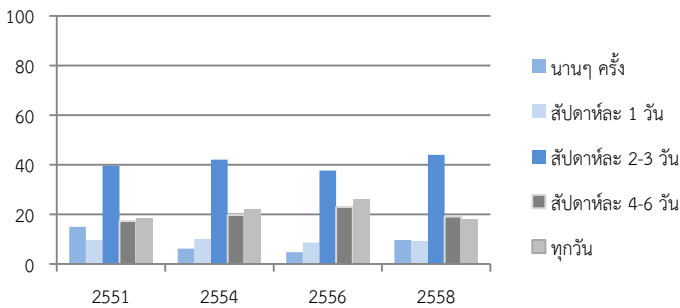
³ แผนยุทธศาสตร์การควบคุมยาสูบแห่งชาติฉบับที่ 2 พ.ศ. 2558-2562 ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ดังนี้ ยุทธศาสตร์ที่ 1: สร้างเสริมความเข้มแข็งและพัฒนาขีดความสามารถในการควบคุมยาสูบของประเทศ ยุทธศาสตร์ที่ 2: ป้องกันมิให้เกิดผู้เสพยาสูบรายใหม่และเฝ้าระวังควบคุมอุตสาหกรรมยาสูบ ยุทธศาสตร์ที่ 3: ช่วยผู้เสพให้เลิกใช้ยาสูบ ยุทธศาสตร์ที่ 4: ควบคุมและเปิดเผยส่วนประกอบผลิตภัณฑ์ยาสูบ ยุทธศาสตร์ที่ 5: ทำสิ่งแวดล้อมให้ปลอดควันบุหรี่ ยุทธศาสตร์ที่ 6: ใช้มาตรการภาษีและปราบปรามเพื่อควบคุมยาสูบ

แผนภาพ 10 อัตราการอ่านของเด็กเล็กนอกเวลาเรียน พ.ศ. 2551-2558

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

แผนภาพ 11 ความถี่ของการอ่านนอกเวลาเรียนของเด็กเล็ก พ.ศ. 2551-2558

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ของยาสูบและการบังคับใช้กฎหมาย การให้ความสำคัญกับบุหรื
มวนเอง โดยใช้มาตรการที่ไม่แตกต่างจากบุหรืโรงงานทั้งด้าน
ภาษี ขนาดภาพคำเตือน การเฝ้าระวังในการบริโภคบุหรืลักลอบ
เข้ามาหรือผลิตภัณฑ์ที่มีสารนิโคตินเป็นส่วนประกอบ หรือการ
พิจารณาการออกกฎหมายของบุหรืแบบเรียบ⁴ เพื่อให้คำเตือน
บนซองบุหรืสามารถมองเห็นได้เด่นชัดขึ้น โดยมีงานวิจัย
มากกว่า 75 รายงานสรุปว่าซองบุหรืแบบเรียบลดความเย้ายวน
ของซองบุหรื โดยเฉพาะต่อเด็ก ทำให้ลดความอยากที่จะสูบบุหรื
บุหรื (มูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรื, 2559) ตามคำขวัญวัน
งดสูบบุหรืโลก ปี 2559 ที่กระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดไว้ว่า
"ซองบุหรืแบบเรียบ ลดภัยเงียบ ลดโรค" โดยร่วมการสร้าง
กระแสนอกันเยาวชนจากการสูบบุหรื ในประเด็น Gen Z
Gen Strong: ไม่สูบบุหรืเพื่อป้องกันลูกหลาน ปลอดภัยจากการ
เป็นผู้สูบบุหรืในอนาคต นอกจากนี้ ต้องป้องกันใช้ช่องทาง
ให้ถูกต้องเหมาะสมกับวัยของเด็ก อาทิ การใช้ Social Media
เป็นสื่อในการรณรงค์และป้องกันการสูบบุหรื เนื่องจากเยาวชน
Gen Z ซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่เกิดในช่วงปี 2538-2552 เป็นวัยที่ใช้
เทคโนโลยีและ Social Media อยู่เสมอ ครอบครัวก็ต้อง
ช่วยกันทำให้บ้านปลอดบุหรื ไม่สูบบุหรืให้เด็กๆ เห็น พร้อมทั้ง
ปกป้องและส่งเสริมให้ลูกหลานเป็นคนรุ่นใหม่ไม่สูบบุหรื ขณะที่
ในส่วนของโรงเรียนที่เยาวชนใช้เวลาอยู่มากอยู่ ครูต้องมีส่วน
สำคัญในการให้ความรู้เกี่ยวกับบุหรื รวมทั้งรณรงค์และป้องกันการ
สูบบุหรืในโรงเรียน

การปลูกฝังรักการอ่านเพื่อสร้างพัฒนาการในเด็กปฐมวัย

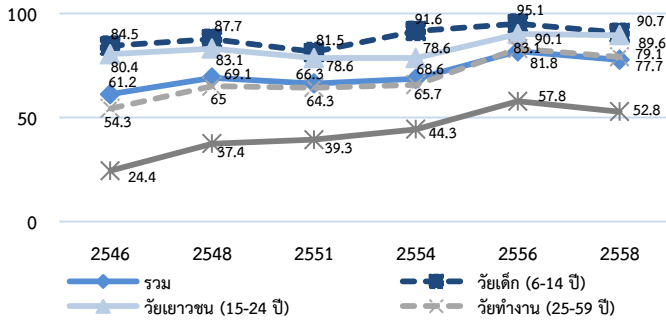
จากผลสำรวจการอ่านหนังสือ⁵ ของประชากรของ
สำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่าประชากรไทยอ่านหนังสือเพิ่มขึ้น
ตั้งแต่ปี 2546-2558 แม้ว่าในปี 2558 ประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไป
อ่านหนังสือลดลงเมื่อเทียบกับในปี 2556 ทั้งนี้ อาจเนื่องจากการ
รณรงค์ส่งเสริมการอ่านร่วมกันในหลายภาคส่วน ในโอกาส
ที่กรุงเทพมหานครได้รับเลือกเป็นเมืองหนังสือโลกในปี 2556

ในปี 2558 กลุ่มเด็กเล็กอายุต่ำกว่า 6 ปี ที่อ่านหนังสือ
เองหรือมีผู้ใหญ่อ่านให้ฟังมีอัตราการอ่านเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง
จากร้อยละ 58.9 ในปี 2556 เป็นร้อยละ 60.2 ในปี 2558
โดยเกือบทั้งหมดมีผู้ใหญ่อ่านให้ฟัง มีเพียงร้อยละ 2.8 ที่เด็ก
อ่านด้วยตนเอง ทั้งนี้ ผู้ใหญ่ส่วนใหญ่อ่านให้ฟังเพราะต้องการ
เพิ่มพูนความฉลาดหรือความรู้ให้กับเด็ก ทำให้เด็กเพลิดเพลิน
หรืออารมณ์ดี ส่งเสริมให้เด็กรักการอ่าน และทำให้เกิด

⁴ บุหรืซองเรียบ คือ การกำหนดมาตรฐานของบุหรืให้เป็นแบบเดียวกัน เช่น สีของซองบุหรื ขนาดตัวอักษรของยี่ห้อบุหรื รูปภาพหรือข้อความ คำเตือนถึงอันตรายของบุหรื
เป็นแบบเดียวกัน

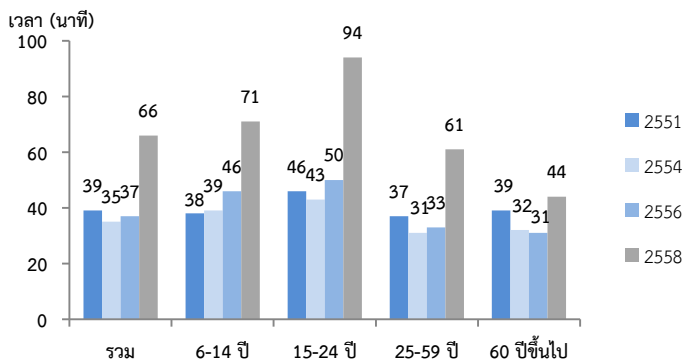
⁵ การอ่านหนังสือ หมายถึง การอ่านหนังสือหรือบทความทุกประเภทนอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงาน/ช่วงเวลาพัก ทั้งที่เป็นรูปเล่ม/เอกสาร หรือการอ่านทางสื่อ
อิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงการอ่านผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ ยกเว้นการอ่านข้อความที่เป็นการสนทนา/ติดต่อสื่อสารส่วนบุคคลหรือหน้าที่การงาน

แผนภาพ 12 อัตราการอ่านหนังสือนอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงาน ของประชากร อายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป จำแนกตามกลุ่มวัย พ.ศ. 2546-2558

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

แผนภาพ 13 เวลาที่ใช้อ่านหนังสือนอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงานเฉลี่ยต่อวัน ของประชากรอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไปที่อ่านหนังสือ

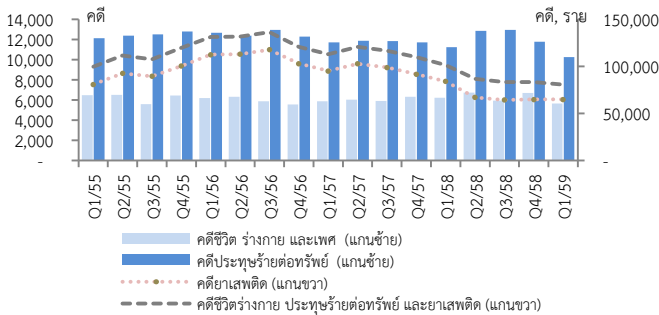
ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ความอบอุ่นในครอบครัว สำหรับเด็กเล็กที่ไม่อ่านหนังสือด้วยตนเองและไม่มีผู้ใหญ่อ่านให้ฟัง ส่วนใหญ่เป็นเพราะผู้ใหญ่เห็นว่ายังเด็กเกินไป และไม่มีเวลาอ่านให้ฟัง เวลาเฉลี่ยที่ใช้อ่านหนังสือนอกเวลาเรียนเพิ่มขึ้นจาก 27 นาทีต่อวันในปี 2556 เป็น 34 นาทีต่อวันในปี 2558 แต่มีความถี่ในการอ่านลดลงจากปี 2556 ทั้งในการอ่านทุกวันลดลงเหลือร้อยละ 17.9 และอ่านสัปดาห์ละ 4-6 วันลดลงเหลือร้อยละ 19.1 ในปี 2558 อัตราการอ่านหนังสือของเด็กเล็กมีความแตกต่างกันระหว่างเขตการปกครองและภาค โดยในเขตเทศบาลมีอัตราการอ่านหนังสือสูงกว่านอกเขตเทศบาล เด็กเล็กในกรุงเทพมหานครมีอัตราการอ่านหนังสือสูงสุด ขณะที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีอัตราการอ่านหนังสือต่ำสุด

สำหรับประชากรไทยอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป ตั้งแต่ปี 2546-2558 มีแนวโน้มอ่านหนังสือมากขึ้น แม้ว่าในปี 2558 มีผู้อ่านจำนวน 48.4 ล้านคน คิดเป็นอัตราการอ่านหนังสือร้อยละ 77.7 ลดลงจากจำนวน 50.8 ล้านคน หรือคิดเป็นอัตราการอ่านหนังสือร้อยละ 81.8 ในปี 2556 แต่เวลาเฉลี่ยที่ใช้อ่านหนังสือนอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงานเพิ่มขึ้นจาก 37 นาทีต่อวันในปี 2556 เป็น 66 นาทีต่อวันในปี 2558 กลุ่มเด็ก 6-14 ปีและกลุ่มเยาวชน 15-24 ปี มีอัตราการอ่านหนังสือสูงใกล้เคียงกันคือ ร้อยละ 90.7 และ 89.6 รองลงมาคือ กลุ่มวัยทำงาน 25-59 ปี ร้อยละ 79.1 และกลุ่มผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 52.8 เมื่อพิจารณาประเภทสื่อที่อ่านและประเภทเนื้อหาของหนังสือ พบว่าคนส่วนใหญ่นิยมอ่านจากรูปเล่มหนังสือหรือเอกสารลดลง แต่ก็มีแนวโน้มของผู้อ่านจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทางอินเทอร์เน็ต และสื่อสังคมออนไลน์เพิ่มขึ้น โดยประเภทของเนื้อหาของหนังสือที่มีผู้อ่านมากที่สุดคือ ข่าวและสารคดีหรือความรู้ทั่วไป รองลงมาคือ บันเทิง ความรู้ วิชาการ และคำสอนทางศาสนาหรือบทสวดมนต์

ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินงานส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนมาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีการยกระดับความสามารถด้านการอ่าน การเขียน และการรู้สารสนเทศของนักเรียนตลอดจนการบูรณาการการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านกับการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ และได้มีการจัดตั้งบ้านหนังสืออัจฉริยะ (บ้านหนังสือชุมชน) เพื่อให้เป็นห้องสมุดประจำหมู่บ้านสำหรับประชาชนทั่วไป จำนวน 41,800 แห่งทั่วประเทศ โดยตั้งทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นบ้านหนังสือชุมชน ด้วยการขอรับบริจาคหนังสือพิมพ์ที่ชาวบ้านอ่านแล้วมาไว้ที่บ้านหนังสือชุมชน เพิ่มเติมจากการจัดที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านที่เป็นสถานที่ทำกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้แก่ชุมชนในอีกรูปแบบหนึ่ง

แผนภาพ 14 จำนวนคดีอาญาประเภทประทุษร้ายต่อทรัพย์ ชีวิตร่างกาย และเพศ และคดียาเสพติด รายไตรมาสปี 2555-2559

ที่มา: สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ข้อมูล ณ วันที่ 25 เมษายน 2559)

การแก้ไขปัญหาอาชญากรรมที่สำคัญ โดยสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ได้รายงานความคืบหน้าการดำเนินการตามยุทธศาสตร์และมาตรการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม พบว่า ยังพบปัญหาในการดำเนินการของเจ้าหน้าที่รัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติดซึ่งมีสถิติการจับกุมและจำนวนเรื่องร้องเรียนเจ้าหน้าที่ของรัฐเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะในกลุ่มของสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และพบว่าผู้สูงอายุมีแนวโน้มเป็นผู้เสียหายมากขึ้นด้วย การดำเนินการภายใต้ความร่วมมือกับประเทศในภูมิภาค 4 ประเทศ คือ จีน ลาว เมียนมา และไทย ซึ่งจะขยายผลความร่วมมือสู่แผนปฏิบัติการ 6 ประเทศ ในระยะ 3 ปี (2559-2561) การดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน โดยจากการสำรวจหมู่บ้าน/ชุมชนตามสภาพปัญหาอาชญากรรม (การประเมินปี 2557 และ 2558) พบว่ามีแนวโน้มการแพร่ระบาดลดลง รวมทั้งการมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งติดตามเรื่องร้องเรียนหรือร้องทุกข์เกี่ยวกับยาเสพติดจากประชาชน

ที่มา: สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.)

อย่างไรก็ตาม การส่งเสริมการอ่านในครอบครัว การให้ผู้ใหญ่ตระหนักถึงความสำคัญในการอ่านให้เด็กเล็กฟังตั้งแต่วัยในครรภ์หรือแรกคลอดหรือให้เด็กอ่านหนังสือเองอย่างน้อยวันละ 15-30 นาที โดยให้ความสำคัญกับการเลือกหนังสือที่เหมาะสมกับช่วงวัยของเด็ก รวมทั้งการจัดการปัจจัยแวดล้อมในครอบครัว ชุมชนที่เอื้อต่อการอ่านของเด็กโดยเฉพาะเด็กเล็กวัย 0-3 ปี ยังเป็นสิ่งสำคัญต่อสมรรถนะของเด็กตั้งแต่ปฐมวัย ช่วยให้เด็กเติบโตอย่างรวดเร็ว มีพัฒนาการที่ดีให้มีทักษะ Executive Functions- EF⁶ ในการบริหารจัดการชีวิตในเรื่องต่างๆ และมีผลต่อความสำเร็จในชีวิต ทั้งการเรียน และการใช้ชีวิต ที่ต้องการมากกว่าการพัฒนาเฉพาะความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient- EQ) และความฉลาดทางสติปัญญา (Intelligence Quotient- IQ) เท่านั้น ทั้งนี้ นายกรัฐมนตรีได้ขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งเสริมให้พ่อแม่อ่านหนังสือให้ลูกฟังตั้งแต่วัยในครรภ์ตั้งแต่ 6-7 เดือนจนถึงปฐมวัย ซึ่งจะมีส่วนช่วยการอ่านเมื่อโตขึ้น ขณะเดียวกันก็ให้เร่งส่งเสริมให้ผู้ขาดโอกาสได้รู้หนังสือ อ่านออกเขียนได้ และควรเพิ่มพื้นที่สาธารณะทางโทรทัศน์ให้แก่ประชาชนมากขึ้น

สถานการณ์ยาเสพติดยังมีความรุนแรง แต่มีแนวโน้มดีขึ้น

ไตรมาสแรกปี 2559 คดีอาญารวมมีการรับแจ้ง 80,648 คดี ลดลงจากไตรมาสเดียวกันของปี 2558 และจากไตรมาสก่อนหน้าร้อยละ 20.5 และ 3.1 ตามลำดับ คดียาเสพติดมีการรับแจ้ง 64,753 คดี ลดลงจากไตรมาสเดียวกันของปี 2558 และจากไตรมาสก่อนหน้าร้อยละ 22.9 และ 0.1 ตามลำดับ คดียาเสพติดยังคงมีสัดส่วนมากที่สุดร้อยละ 80.3 ของคดีอาญารวม ขณะที่คดีชีวิตร่างกายและเพศ รับแจ้ง 5,659 คดี ลดลงจากไตรมาสเดียวกันของปี 2558 และจากไตรมาสก่อนหน้าร้อยละ 8.9 และ 15.3 ตามลำดับ คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ รับแจ้ง 10,236 คดี ลดลงจากไตรมาสเดียวกันของปี 2558 และจากไตรมาสก่อนหน้าร้อยละ 8.7 และ 13.1

สถานการณ์การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดยังคงรุนแรงแต่มีแนวโน้มดีขึ้น จากการที่ได้มีการดำเนินการปราบปรามอย่างต่อเนื่องและจริงจัง สามารถจับกุมผู้ค้ายาเสพติดรายสำคัญได้มากขึ้นจากร้อยละ 19.46 ในปี 2557 เพิ่มขึ้นร้อยละ 24.45 ในปี 2558 และร้อยละ 29.82 ในปี 2559

⁶ รศ.ดร.นวลจันทร์ จุฑาภักติกุล ผู้เชี่ยวชาญด้านประสาทวิทยา สถาบันชีววิทยาศาสตร์โมเลกุล มหาวิทยาลัยมหิดล เปิดเผยว่า ทักษะ EF คือ กระบวนการทางความคิดใน "สมองส่วนหน้า" ที่เกี่ยวข้องกับความคิด ความรู้สึก การกระทำ เป็นความสามารถของสมองที่ใช้บริหารจัดการชีวิตในเรื่องต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้สามารถตั้งเป้าหมายในชีวิต รู้จักการวางแผน มีความมุ่งมั่น จัดทำสิ่งต่างๆ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ได้ สามารถยังคิด ไตร่ตรอง ควบคุมอารมณ์ได้ ยึดหยุ่นความคิดเป็น สามารถจัดลำดับความสำคัญในชีวิต รวมทั้งรู้จักเริ่มและลงมือทำสิ่งต่างๆ อย่างเป็นขั้นเป็นตอน มีงานวิจัยมากมายระบุว่าเด็กที่มี EF ดี จะมีความพร้อมทางการเรียนมากกว่าเด็กที่ EF ไม่ดี และประสบความสำเร็จได้ในการเรียนทุกระดับ กลุ่มทักษะ EF ที่สำคัญมีทั้งหมด 9 ด้าน 1. ทักษะความจำที่นำมาใช้งาน 2. ทักษะการยับยั้งชั่งใจ-คิดไตร่ตรอง 3. ทักษะการยืดหยุ่นความคิด 4. ทักษะการใส่ใจจดจ่อ 5. การควบคุมอารมณ์ 6. การประเมินตัวเอง 7. การริเริ่มและลงมือทำ 8. การวางแผนและการจัดระบบดำเนินการ 9. การมุ่งเป้าหมาย

ร่างพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ.....

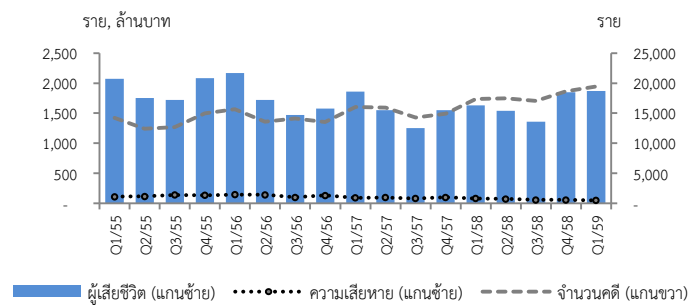
กระทรวงยุติธรรมมอบหมายให้สำนักงาน ป.ป.ส. ดำเนินการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด โดยการศึกษาและพิจารณาจัดทำเป็นประมวลกฎหมายยาเสพติด ที่จะต้องปรับปรุงและยกเลิกพระราชบัญญัติ 7 ฉบับคือ (1) พระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท พ.ศ.2518 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (2) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2519 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (3) พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติมเพิ่มเติม (4) พระราชกำหนดป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ.2533 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (5) พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (6) พระราชบัญญัติวิธีพิจารณายาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2550 และ (7) พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถนะผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545 ขณะนี้กระทรวงยุติธรรมได้นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ....

ที่มา: กระทรวงยุติธรรม

ด้านจำนวนยาเสพติด (ยาบ้า) พบค่าเฉลี่ยต่อเดือนลดลงจากจำนวน 8 ล้านเม็ด ในปี 2557 เหลือเพียง 6.4 ล้านเม็ด ในปี 2559 ทั้งนี้ เป็นผลมาจากการปฏิบัติด้านการป้องกันที่มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นของรัฐบาล และการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ด้านความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการสกัดกั้นการลำเลียงยาเสพติดจากภายนอกประเทศ

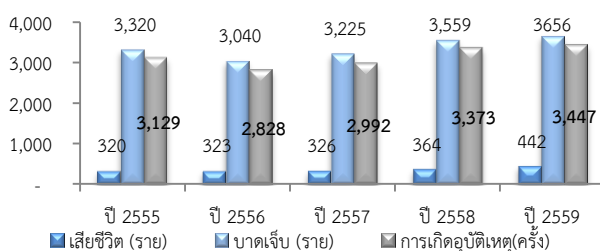
ขณะที่สถานการณ์และปัญหายาเสพติดมีการเปลี่ยนแปลงตามรูปแบบหรือลักษณะการกระทำผิดเสมอ ความซับซ้อนขึ้นอยู่กับปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี อาทิ จากการสืบสวนขยายผลของสำนักงาน ป.ป.ส. พบว่าลักษณะของอาชญากรรมยาเสพติด ผู้เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดเป็นเครือข่ายหรือองค์กร หรือมีลักษณะข้ามชาติ มีนายทุนใหญ่หรือนักค้ารายใหญ่เป็นผู้บงการ จำงบุคคลอื่นเข้าสู่วงจรยาเสพติดในลักษณะเป็นมือขนยาหรือเริ่มต้นจากเป็นผู้ขายยาเสพติดและชักชวนให้เป็นผู้ขายรายย่อย ซึ่งเป็นคนกลุ่มใหญ่ที่ถูกจับกุมตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญา กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด ผู้มีพฤติกรรมรับจ้างชนกับผู้มีพฤติกรรมเป็นนักค้ารายสำคัญต้องรับผิดชอบในความผิดและบทกำหนดโทษที่ไม่แตกต่างกัน จึงได้มีการพัฒนามาตรการทางเลือกแทนการลงโทษ หรือกระบวนการยุติธรรมทางเลือกที่กำหนดให้ผู้กระทำ ความผิดข้อหาเสพติดที่ไม่รุนแรงเข้าสู่การบำบัดรักษาตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ โดยได้มีการดำเนินการปรับปรุงกฎหมาย ร่างพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ.... เพื่อรวบรวมบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดจำนวน 7 ฉบับให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของปัญหายาเสพติดและเพื่อให้ประชาชนได้รับความเป็นธรรมและสังคมมีความปลอดภัย ขณะนี้ร่างพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ.... และร่างประมวลกฎหมายยาเสพติดอยู่ระหว่างการนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบ

แผนภาพ 15 สถิติการเกิดอุบัติเหตุจราจรทางบก ตาย และมูลค่าความเสียหาย รายไตรมาส ปี 2555-2559

ที่มา: สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ข้อมูล ณ วันที่ 25 เมษายน 2559)

แผนภาพ 16 สถิติจำนวนการเกิดอุบัติเหตุ ผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บจากอุบัติเหตุจราจรทางถนนในช่วงเทศกาลสงกรานต์ 2555-2559

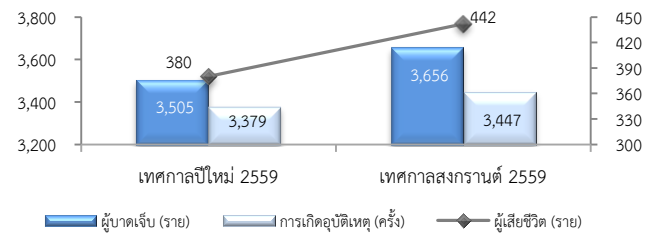
ที่มา: ศูนย์อำนวยการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในช่วงเทศกาล

การเร่งปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการสร้างวินัยการใช้รถใช้ถนนอย่างจริงจังและต่อเนื่องทั้งปี

สถานการณ์การเกิดอุบัติเหตุจราจรทางบกในไตรมาสแรกปี 2559 มีการรับแจ้ง 19,440 ราย เพิ่มขึ้นจากไตรมาสเดียวกันของปี 2558 และจากไตรมาสก่อนหน้าร้อยละ 11.9 และ 4.1 ตามลำดับ มีผู้เสียชีวิต 1,871 ราย เพิ่มขึ้นจากไตรมาสเดียวกันของปี 2558 และจากไตรมาสก่อนหน้าร้อยละ 14.9 และ 1.1 ตามลำดับ ขณะที่มูลค่าความเสียหายลดลงจากไตรมาสเดียวกันของปี 2558 และไตรมาสก่อนหน้าร้อยละ 41.3 และ 14.5

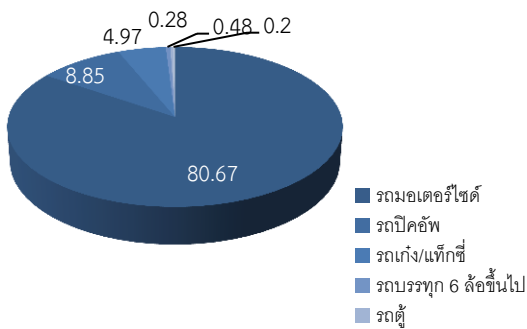
สำหรับในช่วงเทศกาลสงกรานต์ 2559 ตั้งแต่วันที่ 11-17 เมษายน 2559 พบการเกิดอุบัติเหตุ 3,447 ครั้ง เพิ่มขึ้น

แผนภาพ 17 สถิติอุบัติเหตุจราจรในช่วงเทศกาลของไทยปี 2559

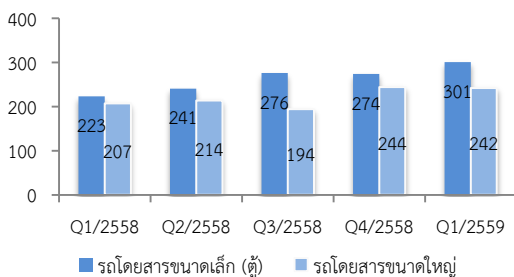
ที่มา: ศูนย์อำนวยการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในช่วงเทศกาล 2559

แผนภาพ 18 ร้อยละของประเภทยานพาหนะที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุสูงสุดในช่วงเทศกาลสงกรานต์ 2559

ที่มา: ศูนย์อำนวยการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในช่วงเทศกาลสงกรานต์ 2559

แผนภาพ 19 สถิติการเกิดอุบัติเหตุจราจรโดยสาเหตุ รายไตรมาสปี 2558-2559

ที่มา: สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ข้อมูล ณ วันที่ 25 เมษายน 2559)

ช่วงเทศกาลสงกรานต์ 2558 ร้อยละ 2.2 เสียชีวิต 442 ราย และเพิ่มขึ้นร้อยละ 21.4 บาดเจ็บ 3,656 ราย เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.7 สำหรับสาเหตุที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุสูงสุด ได้แก่ เมาสุรา ร้อยละ 34.1 ขับรถเร็วเกินกำหนด⁷ ร้อยละ 32.9 ยานพาหนะที่เกิดอุบัติเหตุสูงสุดได้แก่ รถจักรยานยนต์ร้อยละ 80.7 พฤติกรรมเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่ออุบัติเหตุที่ทำให้มีผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตเพิ่มขึ้นจากการไม่สวมหมวกนิรภัยและเมาสุรา ช่วงอายุผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตสูงสุดอายุ 50 ปีขึ้นไป ร้อยละ 21.7 รองลงมาเป็นช่วงอายุ 15-19 ปี ร้อยละ 15.9 ถนนที่เกิดอุบัติเหตุสูงสุดได้แก่ ถนนกรมทางหลวง ถึงแม้ว่าจะมีการกำหนดมาตรการที่เข้มข้นทั้งในด้านการเฝ้าระวัง การป้องกัน และการประชาสัมพันธ์เพื่อลดการเกิดอุบัติเหตุทางถนนโดยเฉพาะช่วงเทศกาลตามโครงการ “สงกรานต์ปลอดภัย ส่งเสริมวัฒนธรรม สร้างวินัยจราจร”⁸ แต่ยังมีผู้เสียชีวิตเพิ่มขึ้นสูงสุดในรอบ 10 ปี และเกิดอุบัติเหตุมากกว่าในช่วงเทศกาลสงกรานต์ 2558 อาจจะต้องให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาที่ต้นทางให้ชุมชนร่วมกันคิด แก้ไข สร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบในการใช้รถใช้ถนน รวมทั้งการร่วมผลักดันและส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมรณรงค์ลดการดื่มและลดปัญหาการดื่มสุราระดับชาติ เช่น กิจกรรมขับขี้อวดปลอดภัยไม่ดื่มแอลกอฮอล์ โดยเริ่มที่ตนเอง “ดื่ม 1 แก้วจะไม่ขับรถ” เป็นต้น

นอกจากนี้ อุบัติเหตุที่เกิดกับรถโดยสารสาธารณะประเภทต่างๆ เป็นอุบัติเหตุทางถนนที่ควรให้ความสำคัญยิ่งจากการเกิดอุบัติเหตุที่ส่งผลกระทบต่อจำนวนผู้บาดเจ็บและผู้เสียชีวิตมากกว่าการเกิดอุบัติเหตุจากยานพาหนะอื่น ข้อมูลจากศูนย์วิชาการเพื่อความปลอดภัยทางถนน สรุปรายงานสถานการณ์อุบัติเหตุรถโดยสารสาธารณะขนาดใหญ่ในรอบปี 2558 พบการเกิดอุบัติเหตุรวม 104 ครั้ง มีผู้เสียชีวิต 82 ราย บาดเจ็บรวม 1,528 ราย ขณะที่การเกิดอุบัติเหตุจากรถตู้ทุกประเภทรวม 196 ครั้ง มีผู้เสียชีวิต 205 ราย บาดเจ็บ 1,694 ราย สำหรับในไตรมาสแรกปี 2559 เกิดอุบัติเหตุ 1,835 ครั้ง เพิ่มขึ้นจากปี 2558 ร้อยละ 19.5 สาเหตุที่เกิดอุบัติเหตุอันดับแรก

⁷ การใช้ความเร็วในนอกเขตเมือง ขับความเร็วที่ 90 กม./ชม. กับ 120 กม./ชม. ในระยะทาง 30 กม. เท่ากัน จะถึงที่หมายต่างกันเพียง 5 นาทีเท่านั้น แต่มีโอกาสรอดชีวิตสูง 3-4 เท่าของการเกิดอุบัติเหตุ นอกเขตเมือง การขับรถด้วยความเร็วที่ 90 กม./ชม. หากเกิดอุบัติเหตุจะสามารถช่วยลดการบาดเจ็บ ตาย และพิการได้เกินครึ่ง

⁸ เช่น มาตรการ “ดื่มไม่ขับ ขับไม่เร็ว” การบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มข้น การนำแนวทางประชารัฐเป็นกลไกในการควบคุมปัจจัยเสี่ยงและเฝ้าระวัง กำกับ ป้องกันผู้ที่มีพฤติกรรมเสี่ยงในพื้นที่ โดยจัดตั้ง “1 ชุมชน 1 ค่ายชุมชน” เพื่อสกัดกลุ่มเสี่ยง ลดปัจจัยเสี่ยงต่างๆ จัดตั้งทีมสืบสวนอุบัติเหตุกรณีเกิดอุบัติเหตุกับเด็กที่เมาสุราแล้วขับขี้อานพาหนะ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีเรื่องกำหนดสถานที่หรือบริเวณห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนทาง (ถนน ไหล่ทาง และทางเท้า) หากฝ่าฝืนมีโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท รวมทั้งกฎหมายการปฏิเสธการเป่า เท้ากับเมาแล้วขับ มีโทษปรับ 10,000-20,000 บาท และจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

แผนภาพ 20 สถิติการเกิดอุบัติเหตุรถโดยสารสาธารณะ (รถทัวร์/รถตู้) รอบปี 2558

ที่มา: ศูนย์วิชาการเพื่อความปลอดภัยทางถนน ปี 2559

มาตรการเพื่อลดความเสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุรถโดยสารสาธารณะทุกประเภท

กรมการขนส่งทางบกเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการตรวจสอบสภาพรถก่อนการใช้งานจริงบนถนน ใช้ระบบการจดทะเบียนและการเก็บภาษีรถและการเก็บภาษีรถประจำปีเป็นกลไกสำคัญในการกำกับและควบคุมสภาพการใช้งานและมาตรฐานของยานพาหนะ

มาตรการลงโทษทั้งในส่วนของผู้ประกอบการขนส่งและผู้ประกอบการขนส่ง จัดเจ้าหน้าที่ตรวจสอบสภาพความพร้อมของรถโดยสารและพนักงานขับรถทุกคนก่อนออกเดินทาง รถโดยสารสาธารณะทุกคันต้องมีความปลอดภัย มีคนขับ แข็งแรงและมีอุปกรณ์ส่วนควบครบถ้วน พนักงานขับรถทุกคนต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ต้องไม่ใช้ความเร็วหรือมีชั่วโมงการทำงานเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด ต้องพักผ่อนเพียงพอ ไม่ใช้สารเสพติดและแอลกอฮอล์ต้องเป็นศูนย์หากตรวจพบขณะปฏิบัติหน้าที่ มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือปรับตั้งแต่ 2,000-10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ส่วนผู้ประกอบการขนส่งมีโทษปรับไม่เกิน 50,000 บาท พร้อมติดตามตรวจสอบการเดินรถโดยสารสาธารณะด้วยระบบ GPS ตลอดเส้นทาง

ที่มา: กรมการขนส่งทางบก

จากพฤติกรรมของพนักงานขับรถ อาทิ ความไม่พร้อมของร่างกาย/การไม่ชำนาญทาง/การใช้ความเร็วเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด⁹ รองลงมาจากยานพาหนะที่ไม่ได้มาตรฐานขาดความพร้อมด้านอุปกรณ์ มีการปรับแต่งสภาพยานพาหนะและด้านกายภาพของถนน มีสภาพชำรุด สภาพการจราจรหนาแน่น ด้านสิ่งแวดล้อม เช่น ไฟฟ้าสว่างไม่เพียงพอ วัตถุอันตรายข้างทาง สิ่งกีดขวางทัศนวิสัย

ดังนั้น รัฐบาลได้ดำเนินการมาตรการต่างๆ เพื่อลดความเสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุได้ อาทิ การมีมาตรการลงโทษทั้งในส่วนของผู้ประกอบการขนส่งและผู้ประกอบการขนส่ง จัดเจ้าหน้าที่ตรวจสอบสภาพความพร้อมของรถโดยสารและพนักงานขับรถทุกคนก่อนออกเดินทาง รถโดยสารสาธารณะทุกคันต้องมีความปลอดภัย มีคนขับ แข็งแรงและมีอุปกรณ์ส่วนควบครบถ้วน พนักงานขับรถทุกคนต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ต้องไม่ใช้ความเร็วหรือมีชั่วโมงการทำงานเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด ต้องพักผ่อนเพียงพอ ไม่ใช้สารเสพติดและแอลกอฮอล์ต้องเป็นศูนย์ หากตรวจพบขณะปฏิบัติหน้าที่ มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือปรับตั้งแต่ 2,000-10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ส่วนผู้ประกอบการขนส่งมีโทษปรับไม่เกิน 50,000 บาท พร้อมติดตามตรวจสอบการเดินรถโดยสารสาธารณะด้วยระบบ GPS ตลอดเส้นทาง

การป้องกันและลดความสูญเสียจากอุบัติเหตุทางถนนต้องดำเนินการอย่างเข้มข้นตลอดทั้งปีและยั่งยืนด้วยการจัดทำระบบจราจรทั้งหมดให้ปลอดภัย ตั้งแต่การให้ความสำคัญกับการเร่งสร้างคนขับที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเป็นลำดับแรกด้วยการปลูกฝังความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎจราจรที่ถูกต้อง ความมีน้ำใจและความรับผิดชอบบนท้องถนน ตั้งแต่ระดับบุคคลโดยเริ่มตั้งแต่เด็กและเยาวชน สู่ระดับครอบครัว สถาบันการศึกษา ขยายไปจนถึงเครือข่ายทางสังคม มุ่งสู่เป้าหมายการเป็นสังคมแห่งความปลอดภัย การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและจิตสำนึกให้มีความรับผิดชอบต่อชีวิตตนเองและผู้อื่น การมีวินัยจราจรและเคารพกฎหมายด้วยการให้มีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลและร่วมกันป้องกันและแก้ปัญหาการเกิดอุบัติเหตุทางจราจรในพื้นที่ของตนเอง การรณรงค์ประชาสัมพันธ์สร้างจิตสำนึกเรื่องความปลอดภัยให้เกิดขึ้นในวิถีชีวิตของประชาชน การเข้มงวดในการออกใบอนุญาตขับรถ

⁹ ยิ่งผู้ขับขี่ใช้ความเร็วยิ่งอันตราย ความเร็วเกิน 50 กิโลเมตรต่อชั่วโมง ถ้าชนคนจะมีอัตราตายเกินร้อยละ 80 เมื่อความเร็วเพิ่มขึ้น 2 เท่า แรงปะทะจะเพิ่มขึ้น 4 เท่า และเมื่อความเร็ว 60 กิโลเมตรต่อชั่วโมง จะเท่ากับตกตึก 5 ชั้น ความเร็ว 80 กิโลเมตรต่อชั่วโมง จะเท่ากับตกตึก 8 ชั้น ซึ่งพบว่าความเร็วยิ่งเพิ่มมากขึ้น ยิ่งทำให้เพิ่มระยะการหยุดออกไปโดยหากใช้ความเร็ว 50 กิโลเมตรต่อชั่วโมงจะใช้ระยะหยุด 27 เมตร หากใช้ความเร็ว 80 กิโลเมตรต่อชั่วโมง จะใช้ระยะหยุดที่ 57 เมตร และจะเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 15-20 ถ้าสภาพถนนลื่น นอกจากนี้ พบว่าเมื่อผู้ขับขี่ใช้ความเร็วเพิ่มขึ้น มุมในการมองเห็นของผู้ขับขี่จะยิ่งแคบลง จากปกติที่คนเราจะสามารถมองเห็นได้ 180 องศา ซึ่งเป็นผลให้ผู้ขับขี่มองไม่เห็นคนเดินถนน คนปั่นจักรยาน หรือรถจักรยานยนต์ <http://www.roadssafetythai.org/plan-detail.php?id=41&subid=142&cid=447#sthash.CD3a4W4k.dpuf>

ตาราง 15 การรับเรื่องร้องเรียน

หน่วย : ราย

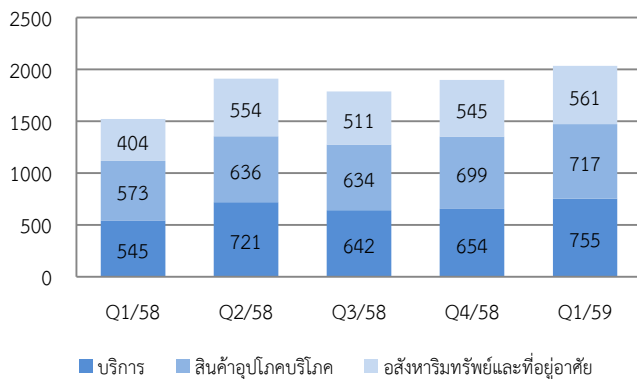
เรื่องร้องเรียน	Q1/2558	Q2/2558	Q3/2558	Q4/2558	Q1/2559
ด้านโฆษณา	260	272	253	334	457
ด้านฉลาก	572	726	614	640	704
ด้านสัญญา	632	753	742	748	727
ด้านกฎหมาย	4	1	1	0	25
ด้านขายตรงและตลาดแบบตรง	54	159	177	176	120
รวม	1,522	1,911	1,787	1,898	2,033

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

ขณะเดียวกันก็ยังให้ความสำคัญกับมาตรการอื่นๆ ควบคู่กันไป ตั้งแต่การเสริมระบบถนนที่ปลอดภัย และยานพาหนะเหมาะสมกับการวิ่งบนถนน การเร่งพัฒนาระบบรางและรถเมล์อัจฉริยะเพื่อให้บริการสาธารณะอย่างครบวงจร การติดตั้งกล้องตรวจจับการกระทำผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พร้อมทั้งการเข้มงวดกับการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดอย่างต่อเนื่อง ไม่เลือกปฏิบัติ การปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย โดยเฉพาะการกำหนดอัตราโทษที่รุนแรงสำหรับการฝ่าฝืนกฎจราจร เพื่อเป็นการป้องปรามการกระทำผิดกฎหมายจราจรและการขับขี่ยานพาหนะที่เสี่ยงอันตรายบนถนน

ผู้บริโภคมีการร้องเรียนเกี่ยวกับสินค้าและบริการเพิ่มขึ้น

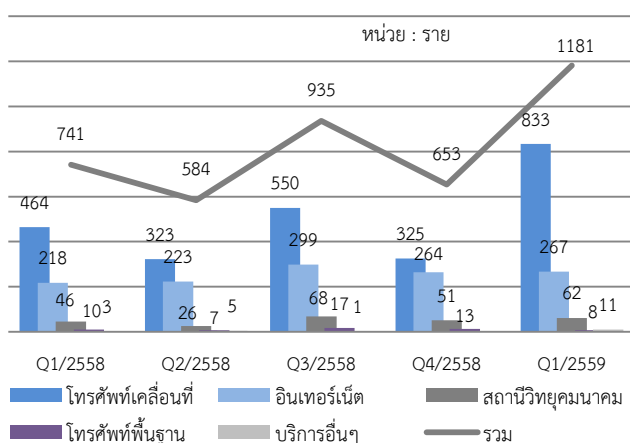
แผนภาพ 21 ประเภทสินค้าหลักที่มีการร้องเรียน

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

การรับเรื่องร้องเรียนสินค้าและบริการในไตรมาสแรกปี 2559 ของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคมีจำนวน 2,033 ราย เพิ่มขึ้นจากไตรมาสก่อนหน้าร้อยละ 7.1 โดยมีการร้องเรียนเกี่ยวกับสัญญามากที่สุด 727 ราย รองลงมาเป็นด้านฉลาก 704 ราย และโฆษณา 457 ราย โดยการโฆษณามีการร้องเรียนเพิ่มขึ้นมากที่สุดร้อยละ 36.8 สำหรับประเภทสินค้าที่มีการร้องเรียนสูงสุด ได้แก่ การบริการ คิดเป็นร้อยละ 37.1 รองลงมาคือ สินค้าอุปโภคบริโภคร้อยละ 35.3 อสังหาริมทรัพย์ และที่อยู่อาศัยร้อยละ 27.6

แผนภาพ 22 การรับเรื่องร้องเรียนในกิจการโทรคมนาคม

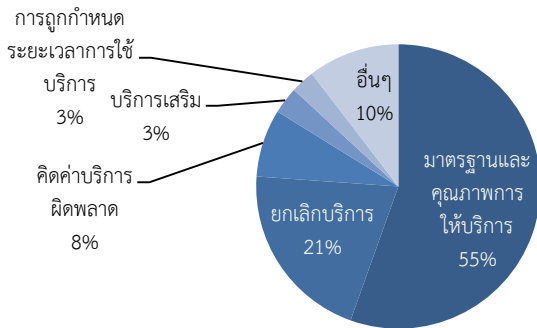
ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

สำหรับบริการกิจการโทรคมนาคม พบว่า สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ได้รับเรื่องร้องเรียนทั้งสิ้น 1,181 เรื่อง เพิ่มขึ้นจากไตรมาสก่อนหน้าร้อยละ 80.9 โดยโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่มีการร้องเรียนเพิ่มขึ้นมากเนื่องจากอยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านจากระบบ 2G เป็น 3G และสัญญาที่มีการสิ้นสุดลง โดยประเด็นร้องเรียนมากที่สุดได้แก่ มาตรฐานและคุณภาพการให้บริการมีสัดส่วนถึงร้อยละ 55 รองลงมาเป็นการยกเลิกบริการร้อยละ 21

การโฆษณาของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กยังต้องเฝ้าระวังและกำกับดูแล

การประชุมขององค์การอนามัยโลกเรื่องการตลาดอาหารและสุขภาพเด็ก ที่ประชุมมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับการโฆษณาและส่งเสริมการขายอาหารเด็ก เนื่องจากอาหารมีความสำคัญต่อการเติบโตของเด็กและเยาวชน รวมถึงปัญหาภาวะโภชนาการเกินและการเจ็บป่วยเรื้อรังจากอาหารไขมันสูงของเด็กที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะการโฆษณาสินค้าอาหาร/เครื่องดื่มในช่วงเวลาที่เด็กดูโทรทัศน์จะส่งผล

แผนภาพ 23 ประเด็นเรื่องร้องเรียน

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

กรณีศึกษาการกำกับดูแลโฆษณาอาหารและเครื่องดื่มในต่างประเทศ

ปัจจุบันหลายประเทศได้ออกมาตรการในการควบคุมสื่อโฆษณาทางโทรทัศน์ เพื่อปกป้องเด็กจากการตลาดอาหารและเครื่องดื่มที่ไม่มีประโยชน์และมีผลกระทบต่อสุขภาพเด็ก เช่น

ประเทศออสเตรเลีย ออกกฎข้อบังคับด้วยการโฆษณาทางโทรทัศน์แก่เด็ก เป็นระบบการออกกฎร่วมกันของ Children's Television Standards (CTS) และ Australian Broadcasting Associations (ABA) เป็นกฎข้อบังคับของรัฐที่จะควบคุมดูแลโฆษณาต่างๆ ในระหว่างกลุ่มรายการประเภท C ซึ่งดำเนินการตามระบบการออกกฎข้อบังคับด้วยตนเองโดยอาศัยพื้นฐานจาก The Commercial Television Industry Code of Practice (Code) ซึ่งเกิดจากความสมัครใจ และมีผลบังคับใช้กับการออกอากาศทางโทรทัศน์ทั้งหมด รวมทั้งมีมาตรการที่เกี่ยวข้องกับรายการเด็ก ตลอดจนข้อความที่ใช้ในการโฆษณา

ประเทศแคนาดา ที่รัฐควิเบก มีข้อมูลเชิงประจักษ์ชี้ว่า เด็กที่มีสุขภาพดีกว่ารัฐอื่นๆ โดยที่รัฐนี้จำกัดการโฆษณาของเด็กเล่น ตลอดจนขนมหวานหรืออาหารบางอย่างแก่เด็กที่อายุต่ำกว่า 13 ปี โดยกวาดล้างลักษณะและการใช้งานของสินค้าที่โฆษณาว่าเป็นผลิตภัณฑ์/บริการที่ดึงดูดใจเด็กและพวกเขาแทบจะต้องบริโภคผลิตภัณฑ์นั้นเพียงอย่างเดียวหรือไม่? ทำทางการนำเสนอข้อความว่าใช้ความมหัศจรรย์ มายากล ตัวการ์ตูน นายแบบ นางแบบที่มีอิทธิพลต่อเด็ก ความสัมพันธ์กับพ่อแม่มาใช้ในการนำเสนอหรือไม่ สถานที่และเวลานำเสนอข้อความ โดยห้ามออกอากาศโฆษณาที่ดึงดูดใจเด็ก (+/- ผู้ใหญ่) ในสถานที่ที่มีเด็กอายุตั้งแต่ 2-11 ปีอยู่ มากกว่าร้อยละ 15 ของจำนวนผู้ชมทั้งหมด

ที่มา: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

ต่อพฤติกรรมบริโภค การศึกษาทั้งในและต่างประเทศพบว่า ความถี่ของการโฆษณาทางโทรทัศน์มีความสัมพันธ์กับการมีภาวะน้ำหนักเกินในสังคม เนื่องจากเด็กยังขาดวุฒิภาวะทำให้ส่งผลต่อความเชื่อ ทักษะคิดและพฤติกรรมบริโภคของเด็กไปจนโต ทั้งนี้ เนื้อหาการโฆษณาที่ไม่เหมาะสมสำหรับเด็ก ได้แก่ การใช้ตัวละคร ตัวการ์ตูนหรือบุคคลรับรองในโฆษณาที่ได้รู้จักเป็นอย่างดี ใช้แมสคอตของสินค้ามีบทบาทเกี่ยวกับสินค้า กัดฟันให้เด็กซื้อ ไม่แจ้งเงื่อนไขที่ชัดเจนที่จะได้รับ เป็นต้น (กฤษฎา วรกุลสถิตานันท์, 2552)

เด็กไทยมีการใช้เวลาเฉลี่ยประมาณ 3 ชั่วโมงต่อวันในการดูโทรทัศน์ ขณะที่การติดตามสถานการณ์การโฆษณาอาหารและเครื่องดื่มในรายการสำหรับเด็กของแผนงานวิจัยนโยบายอาหารและโภชนาการเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพระหว่าง 24 มีนาคม-7 เมษายน 2557 พบว่า ร้อยละ 94 ของโฆษณาตรงเป็นโฆษณาอาหารที่ไม่เหมาะสมต่อสุขภาพเด็ก โดยสินค้า 5 อันดับแรก ได้แก่ กลุ่มเครื่องดื่มพร้อมดื่ม รองลงมาคือ กลุ่มนมและผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับนม กลุ่มขนมขบเคี้ยว กลุ่มอาหารสำเร็จรูป และกลุ่มขนมหวาน โดยเทคนิคการโฆษณาสำคัญ ได้แก่ ใช้ตัวแสดงคนดังหรือการ์ตูน ทำภาพสินค้าใหญ่เกินจริง อ้างถึงประโยชน์ ใช้สีสัน และเนื้อเรื่องเกินความจริง รวมทั้งส่งเสริมการขายโดยวิธีลดแลกแจกแถม ชิงโชคและกำหนดเงื่อนไขให้ซื้อสินค้าเพื่อร่วมกิจกรรม

แม้ว่า กสทช. ได้ออกประกาศเรื่องการกระทำที่เป็น การเอาเปรียบผู้บริโภคในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2556 ซึ่งกำหนดให้การโฆษณาผลิตภัณฑ์สุขภาพที่หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่พิจารณาแล้วว่าเป็นการกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยอาหาร ยา และผลิตภัณฑ์สุขภาพ ถือว่าเป็น การกระทำที่เป็นการเอาเปรียบผู้บริโภคด้วย อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีข้อกำหนดด้านการควบคุมโฆษณาอาหารและเครื่องดื่ม ในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กและเยาวชนเป็นการเฉพาะ เช่น ไม่ครอบคลุมรูปแบบและเนื้อหาที่มีอยู่ในชิ้นงานโฆษณาที่ปรากฏในรายการสำหรับเด็กและเยาวชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจจำเป็นต้องมีการเฝ้าระวังและร่วมกันกำหนดหลักเกณฑ์สำหรับการโฆษณา รวมทั้งส่งเสริมผู้ผลิตให้เห็นความสำคัญของการพัฒนาเด็กและมีส่วนร่วมในการผลิตอาหารและเครื่องดื่มที่ดีต่อสุขภาพเด็กและผู้บริโภค

มลพิษหมอกควันที่ต้องการความร่วมมือประชาชนแก้ไข ปัญหาอย่างยั่งยืน

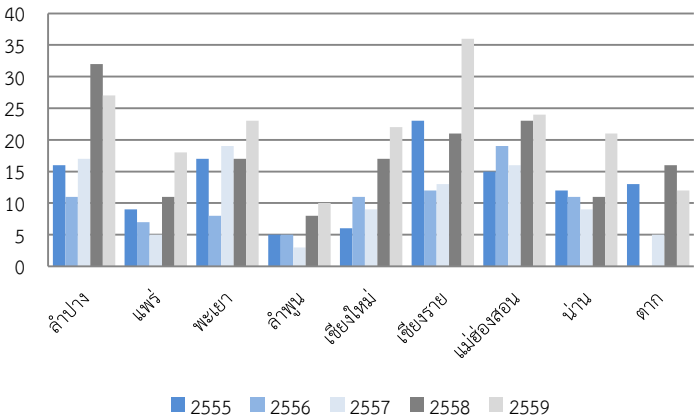
ปัญหามลพิษหมอกควันยังคงเป็นปัญหาสำคัญของจังหวัดในภาคเหนือตอนบนซึ่งเกิดขึ้นทุกปีนั้นมีผลกระทบต่อสุขภาพประชาชนในพื้นที่โดยทั่วไปจะทำให้รู้สึกกระคายเคือง

ตาราง 16 สถิติการเกิดไฟไหม้ป่าทั่วประเทศ

สถิติการเกิดไฟไหม้ป่าทั่วประเทศ	2556		2557		2558	
	ดับไฟป่า (ครั้ง)	พื้นที่ถูกไฟไหม้ (ไร่)	ดับไฟป่า (ครั้ง)	พื้นที่ถูกไฟไหม้ (ไร่)	ดับไฟป่า (ครั้ง)	พื้นที่ถูกไฟไหม้ (ไร่)
ภาคเหนือ	3,274	31,641	2,793	25,661	3,444	35,862
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	1,574	19,622	772	10,984	1,079	14,853
ภาคกลาง	355	4,078	438	5,206	39	7,137
ภาคใต้	54	3,177	204	8,872	67	2,601
ทั่วประเทศ	5,257	58,517	4,207	50,723	4,982	60,453

ที่มา: สำนักป้องกัน ปรามปราม และควบคุมไฟป่า กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แผนภาพ 24 สถิติมลพิษอากาศค่าฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM10) จำนวนวันที่เกินมาตรฐาน (120 ppm) ติดต่อกันในเดือน ม.ค.-เม.ย. ใน 9 จังหวัดภาคเหนือตอนบน

ที่มา: กรมควบคุมมลพิษ

หรือแสบตา มีภาวะการหายใจไม่สะดวกและมีงานวิจัยได้พบว่า สารมลพิษทางอากาศในอนุภาคฝุ่นขนาดเล็กนั้นเป็นทั้งสาร โลหะหนักและสารอินทรีย์ประเภทพีเอเอชหรือพาร์ ซึ่ง เป็นสารก่อมะเร็งหลายชนิด นอกจากผลกระทบต่อทางด้านสุขภาพ แล้ว ยังมีผลกระทบต่อทางด้านเศรษฐกิจส่งผลให้รายได้ภาคธุรกิจ ท่องเที่ยวลดลง อีกทั้งประชาชนในพื้นที่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการ รักษาพยาบาลหรือขาดรายได้จากการหยุดงาน รวมทั้ง ผลกระทบด้านนิเวศสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อสภาวะอากาศโลก น้ำ ดิน ธรรมชาติและป่าไม้

สาเหตุหลักของการเกิดหมอกควันและมลพิษ ทางอากาศมาจากการเผาในที่โล่งในพื้นที่เกษตรและพื้นที่ป่า จากสถิติการเกิดและการดับไฟป่าในภาคเหนือในปี 2558 มีจำนวนครั้งและขนาดพื้นที่ที่เสียหายเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้า ซึ่งพบการเกิดการดับไฟป่าถึง 3,444 ครั้ง พื้นที่ความเสียหายสูง ถึง 35,862 ไร่ และจากการติดตามปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็ก กว่า 10 ไมครอน (PM10) ของกรมควบคุมมลพิษในปี 2555- 2559 พบใน 9 จังหวัดภาคเหนือตอนบน มีปริมาณฝุ่นละออง ขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน (PM10) สูงเกินเกณฑ์มาตรฐาน 120 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ในช่วงเดือนมกราคมถึง เมษายนของทุกปี

การแก้ไขปัญหาหมอกควันและไฟป่าได้มีการ บูรณาการทุกภาคส่วนร่วมมือและสนับสนุนการป้องกันและ แก้ไขปัญหา เมื่อวันที่ 14 มกราคม 2559 รัฐบาลได้มีการ ประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบูรณาการแก้ไขปัญหาหมอก ควันในปี 2559 ในมิติเชิงพื้นที่เน้นใช้กลไกเชิงป้องกัน ควบคุม สร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนและบังคับใช้กฎหมายเข้มข้น โดยได้วางมาตรการสำคัญ 3 ส่วนได้แก่ (1) มาตรการ เตรียมการป้องกันก่อนเกิดเหตุ เช่น การจัดทำแผนปฏิบัติการ การตรวจสอบข้อมูลพื้นที่เสี่ยง การกำหนดมาตรการต่างๆ การสำรวจ ตรวจสอบและการเตรียมพร้อมในเครื่องมือและ อุปกรณ์ รวมทั้งการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ขอความร่วมมือ ในการป้องกัน (2) มาตรการในการปฏิบัติขณะเกิดเหตุ เช่น การฉีดน้ำเคลื่อนที่เร็ว และ (3) การให้ความช่วยเหลือและ เยียวยาเมื่อเกิดเหตุการณ์ พร้อมทั้งได้เน้นย้ำให้มีการ ประสานงานกันทั้งในระดับพื้นที่ และส่วนกลาง โดยการจัด ประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อรับทราบถึงแผนงานและ แนวทางปฏิบัติงานร่วมกัน มีการกำหนดช่องทางการ ติดต่อสื่อสารที่ชัดเจน รวมทั้งให้จังหวัด และอำเภอ ประสาน และบูรณาการความร่วมมือกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งฝ่าย พลเรือน หน่วยทหารในพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาชนในพื้นที่ ตลอดจนอาสาสมัคร ต่างๆ เพื่อให้เกิดการทำงานในรูปแบบ “ประชารัฐ” และ

ตัวอย่างการพัฒนาแก้ปัญหาอย่างยั่งยืน “แม่แจ่มโมเดล”

“แม่แจ่มโมเดล” เป็นส่วนหนึ่งของแผนงานป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควันไฟป่า มีการทำงานร่วมกันแบบประชารัฐ ระหว่างภาครัฐ เอกชน สถาบันการศึกษา ประชาสังคมและชาวบ้านในพื้นที่ ผนึกพลังร่วมในการทำงาน โดยมีมาตรการทั้งการ “ป้องกัน” “รับมือ” และ “สร้างความยั่งยืน” ดำเนินการตั้งแต่ปลายปี 2558 โดยตั้งศูนย์เฉพาะกิจเพื่อแก้ปัญหาหมอกควันทั้งในระดับอำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน และปรับเปลี่ยนวิถีคิด วิถีทำ วิถีจัดการปัญหาใหม่ ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์-ปัจจุบัน สามารถลดจุดความร้อนที่เกิดจากการเผาไหม้ลงได้กว่า 90% จากที่เคยเกิดราว 240 จุด เหลือเพียง 9 จุด (ข้อมูล ณ วันที่ 29 มีนาคม 2559) โดยมีแนวทางดำเนินงานที่สำคัญ เช่น

- **การใช้ข้อเท็จจริงของข้อมูลการใช้พื้นที่มาบริหารจัดการ** กำหนดพื้นที่ความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานมีความชัดเจนและทั่วถึงมากขึ้น
- **การใช้ข้อมูลวิเคราะห์ปัญหาและมอนิเตอร์จุดเสี่ยง** จากข้อมูลฮอตสปอตย้อนหลัง 4 ปี ทำให้เห็นจุดข้อมูลในจุดเสี่ยงและจุดเผาระวัง มี 52 หมู่บ้านที่มีปัญหาไฟป่าเกิดขึ้นทุกปี มี 40 หมู่บ้านที่มีปัญหาไฟป่าแต่ไม่เกิดขึ้นทุกปี และมี 12 หมู่บ้านที่ไม่มีปัญหาไฟป่าเลย
- **มาตรการการลดเชื้อเพลิง** จากข้อมูลวิจัยพบว่า ในการทำข้าวโพดประมาณ 110,000 ไร่ จะมีเศษวัสดุเหลือใช้จากการเกษตร 96,000 ตัน การลดเศษวัสดุเหลือใช้จึงเท่ากับเป็นการลดเชื้อเพลิงที่จะนำไปเผา จึงมีมาตรการหลายอย่างในการบริหารเชื้อเพลิง แบ่งเป็นการจัดการเศษวัสดุจากไร่ข้าวโพด 60,000 ตัน ผ่านโครงการหยุดเผาพื้นที่การเกษตร ส่งเสริมการไถกลบตอซังทำปุ๋ยหมักในพื้นที่ราบเป้าหมาย 11,000 ไร่ จัดระเบียบพื้นที่ที่เหลือ 90,000 ไร่ ซึ่งเป็นพื้นที่เชิงเขา และการบริหารเชื้อเพลิงในจุดไม่อีก 35,000 ตัน โดยการรณรงค์ให้ทำอาหารโค กระบือ ปุ๋ยหมักอินทรีย์ การตั้งโรงงานเชื้อเพลิงอัดแท่ง อัดฟ่อนจำหน่าย ให้กลุ่มพลังงานชีวมวล ฯลฯ
- **มาตรการรับมือในแบบ Area-based Approach & Incident Command System: ICS** จังหวัดกำหนดให้นายอำเภอเป็นผู้บังคับบัญชาทุกหน่วยงานในพื้นที่ช่วงเหตุการณ์ไฟป่าหมอกควัน สามารถส่งกำลังพลในพื้นที่และประสานงานกำลังพลนอกพื้นที่ โดยบูรณาการทุกหน่วยงานในพื้นที่ให้ลาดตระเวนและดับไฟป่าได้เร็วที่สุด โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบพื้นที่ที่มีเอกสารสิทธิ์ ในพื้นที่ใช้ประโยชน์มีก้านั้น ผู้ใหญ่บ้าน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบ ในส่วนป้าธรรมชาติให้อยู่ในความรับผิดชอบของอุทยานฯ และหน่วยงานของกรมป่าไม้

บทเรียนของแม่แจ่มคือ การเปลี่ยนวิถีคิด วิถีจัดการ และการทำงานเชิงรุกในหลายๆ เรื่อง โดยวิเคราะห์จากปัญหาที่แท้จริงของการเกิดไฟป่าในพื้นที่จากการเผาวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรจากการทำไร่ข้าวโพด และการเผาในวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ ในการเข้าป่า ล่าสัตว์ และบุกรุกป่าเพิ่มเติม

ที่มา: ไทยพับลิก้า และ รายงานเดินทางประเทศไทยประจำวัน ที่ 28 เมษายน 2559

ติดตามสถานการณ์ แนวโน้มการคาดการณ์และแผนปฏิบัติการ ป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควันในพื้นที่ภาคเหนือจากผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และจังหวัดในพื้นที่ภาคเหนือ

ขณะนี้ได้มีการจัดทำแผนงานและแผนปฏิบัติการ รวมทั้งมาตรการและแนวทางในการแก้ไขปัญหา ตลอดจนมีการเตรียมความพร้อมในการดำเนินการทั้งด้านเครื่องมืออุปกรณ์ กำลังคน และงบประมาณ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นระบบ และเกิดการบูรณาการร่วมกัน สามารถให้ความช่วยเหลือได้อย่างรวดเร็ว และทันต่อเหตุการณ์ รวมถึงการนำระบบเทคโนโลยีสมัยใหม่มาร่วมใช้ในการติดตามสถานการณ์ไฟป่า เช่น ภาพถ่ายจากดาวเทียม ของสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (GISTDA) เป็นต้น พร้อมทั้งน้อมนำพระราชดำริ “ป่าเปียกกันไฟ” มาใช้ในการป้องกันการเกิดไฟป่าและการพัฒนาทรัพยากรน้ำ จะเห็นได้ว่าปัญหาหมอกควันเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมาอย่างยาวนานและส่งผลกระทบต่อประชาชนในวงกว้างต้องการการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่ร่วมขจัดปัญหาอย่างยั่งยืน

ส่วนที่สอง: บทความเรื่อง “แรงงานเกษตร: การปรับตัวของเกษตรกรจากภาวะภัยแล้ง”

ภัยแล้งเป็นภัยพิบัติทางธรรมชาติ ที่นับวันจะทวีความรุนแรงและเกิดขึ้นบ่อยครั้งในหลายพื้นที่ของประเทศ สร้างความสูญเสียทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนกระทบวิถีทางธรรมชาติในหลายมิติ อาทิ ผลผลิตทางการเกษตรและการค้าได้รับความเสียหาย การจ้างงาน ปัญหาหนี้สินและอาชญากรรม ตลอดจน ปัญหาสุขภาพจากการขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค และโรคระบาด รวมถึงความหลากหลายทางชีวภาพของพื้นที่เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยพบว่า ในช่วงหลังของปี 2556 ปรากฏการณ์เอลนีโญ ได้ส่งผลให้ภาคการเกษตรของไทยที่มีประชากรประมาณ 1 ใน 3 ของประเทศ และส่วนใหญ่เป็นคนจนที่มีรายได้น้อย ประสบกับปัญหาภัยแล้งที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น การวางระบบเพื่อป้องกัน บรรเทาปัญหาและผลกระทบที่ซ้ำเติมต่อปัญหาความยากจนและคุณภาพชีวิตของประชาชน อันสืบเนื่องมาจากภัยแล้งอย่างยั่งยืน จึงจำเป็นต้องมีมาตรการให้ความช่วยเหลือ และสร้างกลไกบูรณาการความร่วมมือจากภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วน ทั้งจากชุมชน ภาคเอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งให้กับประชาชนในการแก้ไขและปรับตัวรองรับปัญหาภัยแล้งอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

ครัวเรือนเกษตร: กลุ่มที่ยังมีความเปราะบาง

ปัจจุบันผลผลิตภาคเกษตรมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 8.32 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ อย่างไรก็ตาม ภาคเกษตรยังเป็นภาคที่รองรับประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ โดยในปี 2557 มีประชากรภาคเกษตร 22.5 ล้านคน หรือร้อยละ 34.5 ของประชากรทั้งหมด (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2558) ขณะที่ภาคเกษตรยังมีความเปราะบาง โดย

- **คนจนส่วนใหญ่อยู่ในภาคเกษตร** รายงานการวิเคราะห์สถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำในประเทศไทย ปี 2556 พบว่า คนจนมีสัดส่วนร้อยละ 10.94 ผู้อยู่ภาคเกษตรมีสัดส่วนคนจนสูงกว่าสถานภาพเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนอื่น โดยผู้ทำประมง ป่าไม้ มีสัดส่วนคนจนมากที่สุดร้อยละ 35.3 รองลงมาเป็นคนงานเกษตรร้อยละ 26.7 และผู้ถือครองทำการเกษตรร้อยละ 19.8

- **แรงงานมีอายุเฉลี่ยสูงและส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา** ปี 2558 มีแรงงานภาคเกษตร 12.3 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 32.3 ของผู้มีงานทำ มีค่าจ้างเฉลี่ย 5,582 บาท ต่อเดือนต่ำกว่าสาขาอื่นๆ โดยมีสัดส่วนเพียงร้อยละ 40 ของค่าจ้างเฉลี่ยทุกสาขา เป็นชายร้อยละ 58 มีอายุเฉลี่ย 46 ปี โดยมีอายุ 40 ปีขึ้นไปถึงร้อยละ 69 อยู่ในช่วง 40-59 ปี ร้อยละ 51 และ 60 ปีขึ้นไปถึงร้อยละ 18 ด้านการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมและต่ำกว่าร้อยละ 72.5 มัธยมศึกษาตอนต้น 13.6 และมัธยมศึกษาตอนปลายร้อยละ 10.1 ทำให้มีข้อจำกัดในการพัฒนาและรับมือกับความเปลี่ยนแปลง รวมถึงผลกระทบจากภัยพิบัติที่เกิดขึ้น ซึ่งจะซ้ำเติมต่อปัญหาความยากจนและคุณภาพชีวิต

ภัยแล้ง: ผลกระทบต่อภาคเกษตร

ภาวะภัยแล้งที่ต่อเนื่องตั้งแต่หลังปี 2556 ถึงปัจจุบัน ได้ส่งผลกระทบต่อภาคการเกษตรโดยน้ำต้นทุนสำหรับฤดูแล้ง

รายได้ประจำเฉลี่ยต่อคนต่อเดือนของประชากร และสัดส่วนคนจน จำแนกตามสถานภาพเศรษฐกิจและสังคมครัวเรือน ปี 2556

สถานภาพเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน	รายได้ประจำ (บาท/คน/เดือน)	สัดส่วนคนจน (%)
ผู้ถือครองทำการเกษตร	6,401	19.82
- เป็นเจ้าของที่ดิน	6,427	19.73
- เช่าที่ดิน	6,274	20.22
ผู้ทำประมง ป่าไม้ ลำสัตว์ เก็บของป่า บริการเกษตร	4,546	35.26
ผู้ประกอบการธุรกิจ การค้า อุตสาหกรรมและบริการ	10,851	4.97
ผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ วิชาการและบริการ	19,062	0.91
คนงานเกษตร	4,219	26.67
คนงานทั่วไป	5,289	17.64
เสมียน พนักงาน พนักงานขายและให้บริการ	7,790	7.78
ผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการผลิตและก่อสร้าง	8,098	8.66
ผู้ไม่ปฏิบัติงานเชิงเศรษฐกิจ	6,741	13.53
รวม	9,061	10.94

ที่มา: รายงานการวิเคราะห์สถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำในประเทศไทย ปี 2556, สศช

โครงสร้างแรงงานเกษตร จำแนกตามอายุ การศึกษา และค่าจ้าง ปี 2558

	2558
จำนวนแรงงานภาคเกษตร (ล้านคน)	12.3
สัดส่วนอายุ (ร้อยละ)	
15-29 ปี	14.8
30-39 ปี	16.2
40-49 ปี	25.8
50-59 ปี	25.5
60 ปีขึ้นไป	17.7
สัดส่วนการศึกษา (ร้อยละ)	
ประถมศึกษาและต่ำกว่า	72.5
มัธยมศึกษาตอนต้น	13.6
มัธยมศึกษาตอนปลาย	10.1
สูงกว่ามัธยมศึกษา	3.5
ค่าจ้างแรงงานเฉลี่ย Q4 (บาท/เดือน)	13,774
ภาคเกษตร	5,582
การผลิต	12,561
ก่อสร้าง	9,888
บริการและอื่นๆ	16,423

ที่มา: รายงานผลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติประมวลผลโดย สำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม สศช.

มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง และเมื่อเข้าสู่ฤดูแล้งมีน้ำไหลเข้ามาเติมในเขื่อนน้อยมาก ทำให้สถานการณ์น้ำอยู่ในภาวะวิกฤตตลอดฤดูกาล กรมชลประทานจึงขอความร่วมมือจากเกษตรกรให้งดทำนาปรังในช่วงฤดูแล้ง และชะลอการเพาะปลูกข้าวนาปีเพื่อสำรองน้ำไว้ใช้ในการอุปโภคบริโภค รักษาระบบนิเวศ รวมทั้งสำรองไว้ใช้ในกรณีเกิดสถานการณ์ฝนทิ้งช่วงในฤดูฝนถัดไป ส่งผลต่อพื้นที่การเพาะปลูกข้าวมารวม ปี 2557/58 และปี 2558/59 มีแนวโน้มลดลง ทั้งนี้ ศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจแก้ไขปัญหาวิกฤตภัยแล้งปี 2559 ระดับชาติ (9 พ.ค. 2559) รายงานว่าตั้งแต่เดือนมกราคม 2558 ถึงปัจจุบัน พื้นที่การเกษตรเสียหายรวม 2.87 ล้านไร่ คิดเป็นปริมาณผลผลิต 6,101,050.38 ตัน มีมูลค่าความเสียหายประมาณ 15,514.65 ล้านบาท

เมื่อพิจารณาผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศภาคการเกษตร ในปี 2558 หดตัวร้อยละ 3.8 เมื่อเทียบกับปี 2557 (สศช., 2559) ขณะที่ ดัชนีผลผลิตสินค้าเกษตร พบว่า ลดลงอย่างต่อเนื่องเป็น 113.65 ในเดือนมีนาคม 2559 จาก 117.8 และ 119.9 ในเดือนเดียวกันของปี 2558 และปี 2557 ขณะที่ ดัชนีราคาสินค้าเกษตรที่เกษตรกรขายได้ ณ ไร่นา ลดลงจาก 147.96 ในปี 2557 เป็น 136.33 และ 134.07 ในปี 2558-2559 ตามลำดับ

การจ้างงานในภาคเกษตรลดลง การลดลงของเนื้อที่เพาะปลูกอย่างต่อเนื่อง ส่งผลต่อการจ้างงานและรายได้ของภาคเกษตร การจ้างงานลดลง 460,000 คน เหลือเพียง 12.27 ล้านคน เมื่อเทียบกับปีก่อนที่มี 12.73 ล้านคน ทำให้เกษตรกรบางส่วนหนึ่งต้องปรับตัวโดยเคลื่อนย้ายไปนอกภาคเกษตร โดยการจ้างงานภาคเกษตรลดลงร้อยละ 3.6 ส่วนการจ้างงานนอกภาคเกษตรเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.6 อย่างไรก็ตาม การจ้างงานที่เพิ่มขึ้นยังไม่สามารถรองรับแรงงานภาคเกษตรได้ทั้งหมด ทั้งนี้ กลุ่มที่เคลื่อนย้ายออกไปจะมีอายุระหว่าง 15-39 ปี เนื่องจากมีความยืดหยุ่นต่อการปรับตัวมากกว่ากลุ่มสูงวัย

เกษตรกรมีรายได้ลดและหนี้เพิ่ม การลดลงของพื้นที่และผลผลิต และการจ้างงานภาคเกษตรอย่างต่อเนื่องส่งผลต่อรายได้หนี้สินและความเป็นอยู่ของเกษตรกร ผลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนปี 2558 พบว่ารายได้ครัวเรือนเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.83 จากปี 2556 ขณะที่รายจ่ายเพิ่มขึ้นร้อยละ 11 และหนี้สินลดลงร้อยละ 3.87 อย่างไรก็ตาม ครัวเรือนด้านเกษตร ได้แก่ ผู้ถือครองทางการเกษตรทั้งเจ้าของและผู้เช่าผู้ทำประมง ป่าไม้ และคนงานเกษตรมีรายได้ลดลงหรือเพิ่มขึ้นไม่ถึงร้อยละ 1 แต่มีรายจ่ายและหนี้สินเพิ่มขึ้นมาก โดยเฉพาะผู้ถือครองทางการเกษตรที่เป็นผู้เช่ามีรายจ่ายเพิ่มขึ้นร้อยละ 12.46 และมีหนี้สินเพิ่มขึ้นร้อยละ 28.58 ขณะที่คนงานเกษตร

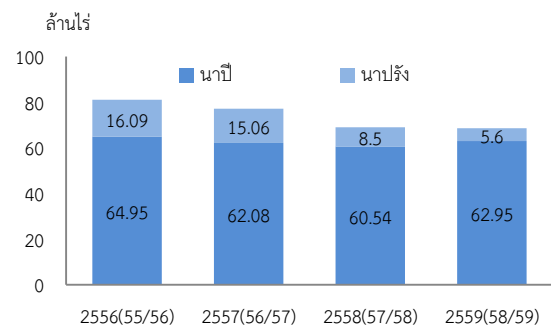
เปรียบเทียบสภาพน้ำในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ทั่วประเทศ ณ 1 พ.ย. ปี 2555-2559

	หน่วย : ล้าน ลบ.ม.				
	2555	2556	2557	2558	2559 ¹
ปริมาณน้ำในอ่าง (% ต่อความจุ)	52,148 (74%)	53,078 (75%)	45,155 (64%)	41,105 (58%)	32,476 (46%)
น้ำใช้การได้จริง (% ต่อความจุ)	28,649 (41%)	29,575 (42%)	21,652 (31%)	17,602 (25%)	8,973 (13%)
ปริมาณน้ำไหลเข้าสะสม	36,960	38,819	27,191	21,602	1,543
ปริมาณน้ำระบายสะสม	42,551	30,709	30,485	21,948	7,199

หมายเหตุ: ¹ ข้อมูล ณ 1 ม.ค.-30 เมษายน 2559

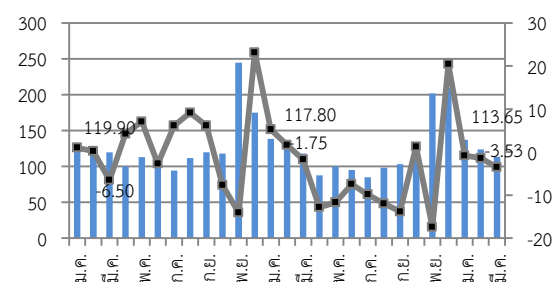
ที่มา: สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร (องค์การมหาชน)

พื้นที่เพาะปลูกข้าวนาปีและข้าวนาปรัง ปี 2556-2559

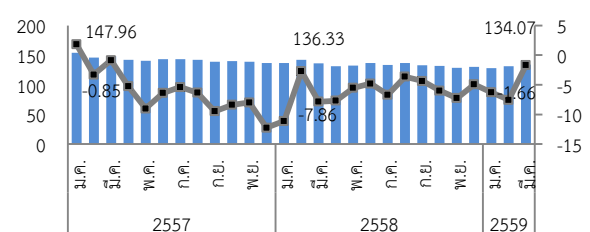

ที่มา: สำนักเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ปี 2559 ศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจแก้ไขปัญหาวิกฤตภัยแล้งปี 2558/59

ดัชนีผลผลิตสินค้าเกษตร ม.ค.57-มี.ค.59

ดัชนีราคาสินค้าเกษตรที่เกษตรกรขายได้ ณ ไร่นา ม.ค.57-มี.ค.59

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

มีหนี้สินเพิ่มถึงร้อยละ 40.28 ในช่วงปี 2555-2557 รายได้ที่มาจากการทำการเกษตรมีอัตราการขยายตัวที่เป็นลบอย่างต่อเนื่องเป็นผลมาจากแรงกดดันด้านราคา และภาวะภัยแล้งที่รุนแรงได้สร้างความเสียหายต่อผลผลิตทางการเกษตร

มาตรการแก้ไขปัญหาด้านผลกระทบจากภัยแล้ง

การแก้ไขปัญหาด้านผลกระทบจากภาวะภัยแล้งในช่วงปี 2557-2559 รัฐมีแนวทางและมาตรการหลักดังนี้

(1) การป้องกันความเสี่ยงก่อนจะเกิดขึ้น ได้แก่ การให้ข้อมูลความรู้สถานการณ์น้ำเพื่อให้เกษตรกรเข้าใจและเตรียมตัวโดยลดการปลูกข้าวนาปรังและชะลอการปลูกข้าวนาปีเพื่อลดความเสียหาย รวมทั้งผู้ใช้น้ำทุกภาคส่วนใช้อย่างประหยัด การจัดเตรียมแหล่งน้ำกักเก็บน้ำโดยการขุดลอกแหล่งน้ำ ขุดสระน้ำในไร่นา และการพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลโครงการประกันภัยข้าวนาปี และการบริหารจัดการน้ำ เป็นต้น

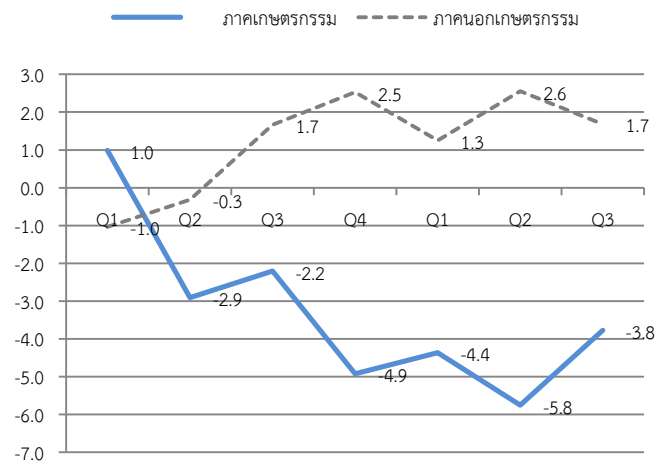
(2) การช่วยเหลือเพื่อบรรเทาผลกระทบ ได้แก่ การแจกจ่ายน้ำ จัดหาเครื่องสูบน้ำ การให้เงินชดเชยรายได้แก่เกษตรกรที่ได้ผลกระทบไร่ละ 1,000 บาท ลดค่าใช้จ่ายทั้งในด้านต้นทุนการผลิตและค่าครองชีพ อาทิ ยกเว้นการเก็บค่าเช่าที่ดิน ลดดอกเบี้ยค่าเช่าซื้อที่ดิน ผ่อนผันหรือขยายระยะเวลาการชำระหนี้ และลดค่าครองชีพภายใต้โครงการ “ธงฟ้า ช่วยภัยแล้ง” การให้สินเชื่อเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายฉุกเฉินจำเป็น การเสริมสร้างสุขภาพและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินที่เป็นผลกระทบจากภัยแล้ง การจ้างงานเพื่อสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกร

(3) การสนับสนุนให้เกิดการแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรและสนับสนุนปัจจัยการผลิตเพื่อปรับเปลี่ยนอาชีพอื่นทั้งด้านเกษตรและนอกเกษตร การจ้างงานแรงงานเกษตร การให้สินเชื่อเพื่อการผลิตและการพัฒนาการผลิตที่เหมาะสม อาทิ การให้สินเชื่อเพื่อการปรับปรุงระบบส่งน้ำ การทำระบบน้ำหยด การซื้อแม่พันธุ์โคกระบือ การขุดบ่อปลา เป็นต้น โครงการสินเชื่อ 1 ตำบล 1 SME เกษตร โครงการชุมชนปรับเปลี่ยนการผลิตสู่วิถีเกษตรภัยแล้ง การอบรมเพื่อเพิ่มผลผลิต การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อเป็นฐานข้อมูลในการแก้ไขปัญหา

การปรับตัวของภาคเกษตรและชุมชนและแนวทางพลิกวิกฤตเป็นโอกาส

แม้ภาวะภัยแล้งจะก่อให้เกิดผลกระทบทางลบแต่ในด้านบวกก่อให้เกิดการปรับตัวและการพัฒนาซึ่งครอบคลุมไปถึงการยกระดับศักยภาพในการผลิตเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างยั่งยืน โดยชุมชนได้มีแนวทางในการดำเนินงานแก้ไขที่สำคัญ ได้แก่ (1) การบริหารจัดการน้ำในพื้นที่ให้สอดคล้องกับชุมชน/

อัตราการจ้างงานภาคเกษตรในช่วง ปี 2556-2558

ที่มา: รายงานผลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติประมวลผลโดยสำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม สศช.

เปรียบเทียบรายได้ รายจ่าย หนี้สินครัวเรือน จำแนกตามสถานภาพเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ปี 2556 และปี 2558

สถานภาพเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน	ปี 2556			ปี 2558			% เปลี่ยนแปลง		
	รายได้	รายจ่าย	หนี้สิน	รายได้	รายจ่าย	หนี้สิน			
รวม	25,194	19,061	163,087	26,915	21,157	156,770	6.83	11.00	-3.87
ผู้ถือครองทางการเกษตร(เจ้าของ)	21,449	15,458	118,512	21,179	16,649	136,534	-1.26	7.70	15.21
ผู้ถือครองทางการเกษตร(เช่าทำนา)	21,697	14,545	147,498	21,903	16,357	189,660	0.95	12.46	28.58
ผู้ทำประมง ป่าไม้ ลำสัตว์ เก็บของป่า บริการเกษตร	14,210	10,474	60,207	13,410	10,829	64,165	-5.63	3.39	6.57
ผู้ประกอบการธุรกิจการค้า อุตสาหกรรมและบริการ	33,882	23,019	239,659	34,438	24,652	218,340	1.64	7.09	-8.90
ผู้ประกอบการวิชาชีพวิชาการและนักบริหาร	56,037	38,972	546,174	56,633	40,624	422,243	1.06	4.24	-22.69
คนงานเกษตร	13,915	12,384	42,613	13,921	13,009	59,778	0.04	5.05	40.28
คนงานทั่วไป	16,265	13,897	62,746	16,701	14,246	40,406	2.68	2.51	-35.60
เสมียน พนักงาน พนักงานขายและให้บริการ	22,345	18,753	126,833	25,661	21,637	137,812	14.84	15.38	8.66
ผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการผลิตและก่อสร้าง	22,513	18,554	101,575	22,334	19,032	95,755	-0.80	2.58	-5.73
ผู้ไม่ปฏิบัติงานเชิงเศรษฐกิจ	14,971	13,353	61,788	17,413	15,259	67,868	16.31	14.27	9.84

ที่มา: รายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ท้องถิ่น โดยวางระบบน้ำที่เหมาะสมเพื่อเพิ่มปริมาณน้ำ วิธีการรักษา และกักเก็บน้ำ การปรับปรุงพัฒนาแหล่งน้ำและระบบส่งจ่าย เช่น การสร้างแหล่งน้ำในไร่นา การสร้างฝายชะลอน้ำ ฯลฯ รวมทั้งแก้ไข ปัญหาความขัดแย้ง (2) การเลื่อนเวลาการเพาะปลูก และให้ไป ปลูกพืชใช้น้ำน้อย ตลอดจนการปรับเปลี่ยนเทคนิคหรือวิธีการ ผลิต เช่น การปลูกพืชไร่ดิน การปลูกพืชน้ำหยด การปรับเปลี่ยน พันธุ์ข้าวที่ใช้น้ำน้อย ฯลฯ (3) การแปรรูปผลผลิตเพื่อสร้างรายได้ เสริม และ (4) การปรับปรุงดิน อนุรักษ์ป่า และสิ่งแวดล้อมเพื่อลด ผลกระทบจากภัยพิบัติและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ

แม้จะมีเกษตรกรจำนวนหนึ่งที่สามารถปรับตัวได้ แต่ยังมี เกษตรกรอีกจำนวนมากที่ยังต้องการการส่งเสริมและสนับสนุน จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ การต้องการความช่วยเหลือ ที่สำคัญ ได้แก่ ด้านรายได้เสริม ผลสำรวจของธนาคารเพื่อ การเกษตรและสหกรณ์ (2559) พบว่ามาตรการที่เกษตรกร ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยเหลือมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ การรวมกลุ่มสร้างอาชีพเสริมในชุมชน การสนับสนุนด้าน การตลาดรองรับการทำอาชีพเสริม และการให้ความรู้การผลิต และการแปรรูปสินค้าเพื่อสร้างรายได้เสริม

แนวทางการแก้ไขปัญหากลุ่มเกษตรกรรายย่อยจึงควรครอบคลุม ทั้งการแก้ไขปัญหาละเอียดเฉพาะหน้า พัฒนาศักยภาพภาคเกษตรและ การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ดังนี้

ระยะสั้น

- **การแก้ไขปัญหาละเอียดเฉพาะหน้า** โดยการกำหนด โครงการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรที่มีลักษณะยี่ดหย่น เน้นให้ สามารถปรับโครงการให้สอดคล้องกับช่วงเวลา พื้นที่ การเข้าถึง ของกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้ได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่ การให้ความรู้ ความเข้าใจแก่เกษตรกรถึงความเสี่ยงในการลงทุนการผลิตเพื่อลด โอกาสการขาดทุน ตลอดจนสนับสนุนพื้นที่ในการวางแผน การปรับตัวควบคู่กับการสนับสนุนแหล่งเงินทุนเพื่อลดความเสี่ยง จากการขาดทุนและปัญหานี้ของเกษตรกร

- **การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนอย่างเป็น ระบบในการบริหารจัดการน้ำ** โดยการสร้างความตระหนักรู้ถึง ผลกระทบจากภาวะภัยแล้งหรือภัยพิบัติที่จะเกิดขึ้น การสร้าง ความร่วมมือและสนับสนุนให้ภาคเอกชนมีการใช้น้ำโดยยึดหลัก 3 R (Reduce, Reuse, Recycle) การผลักดันแนวทางการใช้น้ำ ภาคอุตสาหกรรมอย่างมีคุณภาพ อาทิ ทำ Water Footprint การนำน้ำทิ้งมาบำบัด โดยการออกกฎระเบียบเพื่อสร้างแรงจูงใจให้ ภาคธุรกิจร่วมแก้ไขปัญหาน้ำ อาทิ หาแหล่งทุน หรือสนับสนุนด้าน วิชาการ ตลอดจนร่วมส่งเสริมอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่จะ เป็นการแก้ไขปัญหาน้ำการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศอย่างยั่งยืน

มาตรการแก้ไขปัญหากลุ่มเกษตรกรรายย่อย ปี 2557/58

- มาตรการแก้ไขปัญหาลดผลกระทบจากภัยแล้ง (จ้างงานและพัฒนาแหล่งน้ำ วงเงิน 1,606.62 ล้านบาท)
- โครงการสร้างรายได้และพัฒนากิจกรรมกลุ่มชนเพื่อบรรเทาปัญหาภัยแล้ง (ตำบลละ 1 ล้านบาท) วงเงิน 3,051 ล้านบาท
- มาตรการช่วยเหลือผลกระทบภัยแล้ง วงเงิน 1,583.41 ล้านบาท

นอกจากนี้ ยังมีมาตรการทางอ้อมที่ช่วยลดผลกระทบ ได้แก่ โครงการ ประกันภัยข้าวนาปี ลดดอกเบี้ยเงินกู้เพื่อการผลิตแก่เกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปี ขาดรายได้เกษตรกรผลิตข้าวไร่ละ 1,000 บาท ขาดรายได้ดอกเบี้ยให้ ผู้ประกอบการเก็บสต็อกข้าว สินเชื่อเพื่อรวบรวมข้าวและสร้างมูลค่าเพิ่มโดย

มาตรการแก้ไขปัญหากลุ่มเกษตรกรรายย่อย ปี 2558/59 (8 มาตรการหลัก งบประมาณ 15,458.31 ล้านบาท)

- มาตรการส่งเสริมความรู้และการสนับสนุนปัจจัยการผลิตเพื่อลดรายจ่ายในครัวเรือน ได้แก่ การสร้างรายได้จากการส่งเสริมการปลูกพืชฤดูแล้ง ปศุสัตว์ ประมง และลดค่าครองชีพ เป็นต้น
- มาตรการชะลอหรือขยายระยะเวลาชำระหนี้ที่เกษตรกรมีภาระหนี้กับสถาบันการเงิน ได้แก่ ลดหรือยกเว้นการเก็บค่าเช่า สินเชื่อเพื่อปรับปรุงระบบการผลิต สินเชื่อเพื่อสร้างงานในชุมชน ขาดรายได้ดอกเบี้ยให้เกษตรกร/กลุ่มเกษตรกร ฯลฯ
- มาตรการจ้างงานเพื่อสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกร
- มาตรการเสนอโครงการพัฒนาอาชีพตามความต้องการของหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อบรรเทาผลกระทบภัยแล้ง
- มาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำ อาทิ ส่งเสริมการปลูกข้าวโดยวิธีเปียกสลับแห้ง
- มาตรการเพิ่มปริมาณน้ำต้นทุน อาทิ ฝนหลวง พัฒนาแหล่งน้ำบาดาลช่วยเหลือจัดหาพื้นที่น้ำใช้ แก้มลิงกักเก็บน้ำ ฯลฯ
- มาตรการเสริมสร้างสุขภาพและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
- มาตรการสนับสนุนอื่นๆ อาทิ การอบรมเพื่อเพิ่มผลผลิต บริการข้อมูลและ บริการภาครัฐ โครงการสินเชื่อ 1 ตำบล 1 SME เกษตรเพื่อสร้างความยั่งยืนของภาคเกษตรไทยโครงการชุมชนปรับเปลี่ยนการผลิตสู่วิถีเกษตรยั่งยืน

มาตรการทางอ้อม ได้แก่ โครงการตามมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรและ รักษาเสถียรภาพราคาข้าวปีการผลิต 2558/59 ได้แก่ ลดดอกเบี้ยเงินกู้ให้กับเกษตรกรผู้ปลูกข้าว สินเชื่อเพื่อรวบรวมข้าวและสร้างมูลค่าเพิ่มโดยสถาบันเกษตรกร สินเชื่อชะลอการขายข้าวเปลือกเงินขาดดอกเบี้ยให้ผู้ประกอบการค้าข้าวในการเก็บสต็อก ฯลฯ

ที่มา: ศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจแก้ไขปัญหาด้านภัยแล้ง ปี 2558/59 ระดับชาติ (ศก.กช.)

ระยะกลาง/ยาว

- การพัฒนาศักยภาพเกษตรกรเพื่อให้สามารถปรับตัวและรับมือกับความเปลี่ยนแปลงทางสภาพอากาศในระยะยาว โดยการสนับสนุนการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ใหม่ๆ ในด้านการผลิตระหว่างกลุ่มเกษตรกรให้เกิดความรู้และขยายเทคนิควิธีการผลิตใหม่ๆ เพิ่มการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตในภาคเกษตรสำหรับพื้นที่ประสบภัยแล้งซ้ำซาก การปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตรให้มีศักยภาพเพียงพอเพื่อรองรับปัจจัยเสี่ยง อาทิ การทำเกษตรแนวใหม่แบบผสมผสานเพื่อกระจายความเสี่ยง การผลิตแปลงใหญ่ผ่านระบบการจ้างผลิตระหว่างรัฐกับชุมชนหรือเกษตรกร รวมทั้งสนับสนุนเกษตรกรก้าวหน้า (smart farmer) ที่มีการใช้เทคนิคและวิธีการเพาะปลูกเพื่อเป็นต้นแบบและสร้างความเชื่อมโยงการผลิตกับเกษตรกรรายย่อยให้เกิดการจ้างงานในชุมชนและมีความสามารถในการแข่งขัน

- การบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน โดยบูรณาการงานที่สัมพันธ์กับระบบน้ำ มีกลไกในการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการเกิดภัยแล้ง รวมทั้งวางแผนรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงสภาวะแวดล้อมอย่างเป็นระบบทั้งสร้างโครงสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐาน การปรับวิถีชีวิตให้สอดคล้องกับสถานการณ์ การปรับปรุงแบบ/เทคนิคในการประกอบอาชีพ เพื่อลดทอนภาวะเปราะบางต่อผลกระทบหรือความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ

กรณีศึกษาชุมชนที่มีการปรับตัวจากภัยแล้ง

กลุ่มแม่สอนหมู่ใหญ่ร่วมใจพัฒนา อ.ลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เกิดจากการรวมตัวของเกษตรกรในชุมชนหลังเผชิญภาวะภัยแล้งและราคาสินค้าตกต่ำ จึงหันไปปลูกพืชใช้น้ำน้อยซึ่งเผชิญปัญหาแมลงศัตรูพืช เชื้อรา ในช่วงต้น จึงได้มีการพัฒนาวิธีการผลิตเป็นการปลูกแบบระบบปิดในโรงเรือน และใช้ระบบน้ำหยดทำให้สามารถควบคุมคุณภาพผลผลิตเป็นที่ต้องการของตลาด รวมทั้งเตรียมศึกษาเพื่อแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าให้กับสินค้าชุมชนโดยได้รับการสนับสนุนแหล่งเงินทุนจาก 6.ก.ส.ภายใต้โครงการ 1 ตำบล 1 SME เกษตรเพื่อการผลิตทางการเกษตรรูปแบบใหม่

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์

เครือข่ายคุณค่าข้าวคุณธรรม (มุกดาหาร อำนาจเจริญ ยโสธรและร้อยเอ็ด) เป็นชุมชนที่มีการปรับตัวโดยการจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพอยู่ร่วมกับภัยแล้ง อาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่นในการปรับปรุงพันธุ์ข้าวทนแล้ง ผลผลิตสูง จัดการพันธุ์ข้าวเข้ากับระบบน้ำในไร่นา รวมถึงจัดการนวัตกรรมการเชื่อมโยงงานวิจัยชุมชนเข้ากับการจัดการไร่นาและการตลาดรองรับภัยแล้ง

กุลวดี แก่นสันติสุขมงคลและคณะ, มหาวิทยาลัยมหิดล

กลุ่มองค์กรชาวบ้านบัวใหญ่-บัวลาย จ.นครราชสีมา ปรับตัวโดยเน้นการขุดบ่อ-สระน้ำ เพื่อเป็นแหล่งสำรอง โดยศึกษาทดลองการออกแบบแหล่งน้ำให้เพียงพอสำหรับการตกกล้าข้าว โดยออกแบบสระน้ำ 3 รูปแบบ คือ สระสองระดับ สระแบบหลุมตักน้ำ และสระแบบฝาย

มูลนิธิชีวิตไทย

ตัวชี้วัดภาวะสังคม (รายไตรมาส)

องค์ประกอบหลัก	2556				2557				2558				2559
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1
1. คุณภาพของคน													
การมีงานทำ ^{1/}													
การมีงานทำ (พันคน)	37,965	38,267	38,318	38,316	37,812	37,815	38,421	38,262	37,612	37,752	38,330	38,370	37,684
อัตราการว่างงาน (ร้อยละ)	0.70	0.74	0.81	0.66	0.89	1.00	0.84	0.61	0.94	0.88	0.92	0.80	0.97
อัตราการว่างงานตามระดับการศึกษา (ร้อยละ)													
- รวม	0.72	0.74	0.77	0.65	0.89	1.00	0.84	0.61	0.94	0.88	0.92	0.80	0.97
- ประถมศึกษาและต่ำกว่า	0.33	0.33	0.28	0.28	0.49	0.41	0.37	0.35	0.48	0.37	0.37	0.42	0.45
- มัธยมศึกษาตอนต้น	1.08	0.81	0.83	0.90	1.15	1.29	1.33	0.93	1.29	0.84	1.20	0.96	1.35
- มัธยมศึกษาตอนปลาย	0.97	0.83	0.97	0.73	1.14	1.20	0.95	0.60	1.22	1.19	1.09	0.98	1.17
- อาชีวศึกษา	0.84	0.72	1.61	1.23	1.37	1.46	0.98	0.96	1.15	1.19	1.28	1.07	1.90
- วิชาชีพชั้นสูง	1.16	2.11	1.88	1.35	1.40	1.72	1.20	0.91	1.37	1.77	1.81	1.17	1.27
- มหาวิทยาลัย	1.37	1.71	1.88	1.32	1.45	2.13	1.62	0.96	1.61	1.86	1.82	1.44	1.61
การทำงานต่ำกว่าระดับ (พันคน)	308.69	220.14	274.31	291.83	277.89	258.09	245.10	244.07	281.18	277.18	250.90	280.82	292.90
(ทำงานน้อยกว่า 35 ชม./สป.ที่พร้อมจะทำงานเพิ่ม)													
สัดส่วนกำลังแรงงานตามระดับการศึกษา (ร้อยละ)													
- รวม	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
- ประถมศึกษาและต่ำกว่า	50.13	49.82	49.77	49.69	49.28	48.87	49.11	48.57	47.90	47.92	47.78	47.46	46.80
- มัธยมศึกษาตอนต้น	15.67	16.04	16.00	15.94	15.88	16.05	16.23	16.04	15.82	15.79	15.79	15.90	16.10
- มัธยมศึกษาตอนปลาย	11.06	11.12	11.29	11.34	11.45	11.58	11.67	11.94	12.16	12.24	12.25	12.44	12.62
- อาชีวศึกษา	3.59	3.45	3.42	3.46	3.50	3.55	3.44	3.52	3.57	3.62	3.67	3.39	3.55
- วิชาชีพชั้นสูง	4.86	4.84	4.69	4.71	4.81	4.75	4.63	4.67	4.77	5.00	5.05	5.01	4.90
- มหาวิทยาลัย	14.69	14.73	14.82	14.86	15.09	15.20	14.91	15.25	15.77	15.43	15.46	15.80	16.03
สุขภาพ													
จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคที่ต้องเฝ้าระวังเร่งด่วน (ราย) ^{2/}													
- ปอดอักเสบ	55,424	35,238	49,812	45,007	60,426	37,989	56,181	44,893	56,556	42,176	57,754	60,473	56,376
- ไข้เลือดออก	21,979	53,050	65,382	14,362	4,948	8,213	16,507	11,414	7,538	24,409	60,768	52,237	14,885
- มือ เท้า และปาก	9,585	8,853	18,087	9,606	9,665	19,692	27,638	8,611	9,217	7,771	14,594	9,810	8,906
- ไข้หวัดใหญ่	17,394	6,062	11,631	8,854	30,895	11,165	16,133	15,941	24,206	10,840	18,397	24,483	34,817
- บิด	2,733	2,710	2,465	1,678	2,347	2,248	2,038	1,472	1,804	1,956	1,774	1,508	1,694
- หัด	937	788	618	304	332	320	309	210	224	236	276	279	316
- ฉี่หนู	639	634	974	856	395	463	767	626	283	393	723	752	391
- ไข้สมองอักเสบ	183	192	175	173	137	141	149	149	164	144	178	146	182
- อหิวาตกโรค	4	1	1	2	2	2	6	2	2	2	4	100	41
- ไข้กาฬหลังแอ่น	3	2	2	7	4	2	2	5	4	6	9	6	5
- พิษสุนัขบ้า	1	2	2	-	2	1	-	2	1	1	2	1	3
2. ความมั่นคงทางสังคม													
ความสงบสุขในสังคม (ต่อประชากรแสนคน) ^{3/}													
- สัดส่วนการบาดเจ็บและตายด้วยอุบัติเหตุ-การจราจรทางบก	12.35	10.12	9.91	9.77	10.71	10.34	9.05	10.75	9.65	9.55	7.95	8.76	8.73
- สัดส่วนคดีชีวิต ร่างกาย และเพศ	9.28	9.45	8.76	8.31	8.79	8.99	8.80	9.41	9.24	10.00	8.84	9.92	8.40
- สัดส่วนคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน	18.97	18.51	19.36	18.35	17.49	17.69	17.66	17.42	16.69	19.11	19.21	17.49	15.19
- สัดส่วนคดียาเสพติด	168.63	169.16	176.05	153.87	142.06	153.32	147.39	136.64	124.99	99.67	95.67	96.21	96.07
การคุ้มครองผู้บริโภค ^{5/}													
จำนวนเรื่องร้องเรียน (ราย)	2,380	1,488	1,646	1,579	682	2,161	2,115	1,680	1,522	1,911	1,787	1,898	2,033
- กรณีสัญญา	758	663	632	676	287	843	805	636	632	753	742	748	727
- กรณีฉลาก	759	555	709	608	254	682	752	664	572	726	614	640	704
- กรณีโฆษณา	310	233	244	246	131	621	519	244	260	272	253	334	457
- กรณีกฎหมาย	541	6	37	40	10	15	39	5	4	1	1	0	25
- กรณีขายตรงและตลาดแบบตรง	12	31	24	9	0	-	-	131	54	159	177	176	120
การให้คำปรึกษาทางสายด่วน 1166 (ราย)	10,321	10,314	12,348	8,790	3,410	10,804	12,703	11,784	12,293	12,300	12,865	12,250	11,666

ตัวชี้วัดภาวะสังคม (รายปี)

องค์ประกอบหลัก	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558
1. คุณภาพของคน													
<i>การมีงานทำ</i>													
ผลิตภาพแรงงาน กรณีแรงงาน (บาท/คนปี) ^{6/}	182,748	189,276	194,247	201,450	209,094	208,294	202,975	216,313	215,693	228,471	234,839	241,917	249,139
อัตราการมีงานทำ (ร้อยละ) ^{7/}	96.96	97.23	97.58	97.96	98.13	98.19	98.13	98.43	98.83	98.81	98.81	98.70	98.62
อัตราการว่างงาน (ร้อยละ) ^{7/}	2.16	2.07	1.83	1.51	1.38	1.38	1.49	1.04	0.70	0.70	0.70	0.80	0.88
การทำงานด้อยระดับ (พันคน) ^{6/} (ทำงานน้อยกว่า 35 ชม./สป.ที่พร้อมจะทำงานเพิ่ม)	696.53	787.28	754.12	577.93	596.70	507.77	604.93	520.80	383.33	347.00	273.74	256.29	272.52
<i>สุขภาพ^{8/}</i>													
อัตราการเจ็บป่วย (ต่อประชากรพันคน)	1,845.04	1,798.06	1,878.92	2,079.57	2,292.29	2,436.12	2,639.43	2,816.17	2,947.64	3,116.45	2,916.62	2,836.8	
อัตราป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อ (ต่อประชากรแสนคน)													
- เนื่องกร้าย (มะเร็ง)	101.67	107.05	114.31	124.38	130.75	134.22	133.05	143.21	153.59	154.49	265.57	233.93	
- หัวใจ	451.45	503.10	530.75	618.20	687.72	749.54	793.03	844.82	935.92	955.07	887.20	845.47	
- เบาหวาน	380.75	444.16	490.53	586.82	650.43	675.74	736.48	792.61	848.77	868.30	1,081.25	1,032.5	
- ความดันโลหิต	389.83	477.35	544.05	659.57	778.12	860.53	981.48	1,058.73	1,187.00	1,245.56	1,621.72	1,561.4	
ความผิดปกติทางจิต/จิตเภท/ประสาทหลอน (ต่อประชากรแสนคน)	39.33	38.93	42.02	45.62	48.79	47.28	49.77	57.25	64.14	63.30	82.63	78.63	
ความผิดปกติทางอารมณ์ (สะท้อนอารมณ์) (ต่อประชากรแสนคน)	13.41	13.54	14.83	15.86	18.48	20.09	26.46	30.85	33.61	34.89	42.94	44.65	
ความผิดปกติจากโรคประสาท/ความเครียด (ต่อประชากรแสนคน)	62.45	64.64	59.69	64.89	63.48	60.94	60.86	56.43	60.43	53.65	46.44	38.70	
ภาวะแปรปรวนทางจิตและพฤติกรรม (ต่อประชากรพันคน)	37.13	35.90	37.64	42.41	42.27	45.88	49.00	56.77	60.75	62.35	59.77	50.76	
<i>ประชากร</i>													
อัตราส่วนการะพึงพิง (ร้อยละ) ^{9/}	50.46	50.03	49.69	49.26	48.84	48.43	48.11	55.22	55.47	55.83	56.29	56.85	57.50
สัดส่วนคนยากจน (ร้อยละ) ^{10/}	-	26.76	-	21.94	20.04	20.43	17.88	16.37	13.22	12.64	10.94	10.53	
<i>การศึกษา</i>													
อัตรานักเรียนต่อประชากรวัยเรียน ^{11/}													
- ประถมศึกษา	104.83	104.24	104.17	103.47	104.51	104.83	104.00	104.30	103.50	104.00	102.72	102.24	
- มัธยมศึกษาตอนต้น	90.34	92.47	95.45	96.67	96.37	95.62	94.87	98.01	98.43	97.65	96.75	97.13	
- มัธยมศึกษาตอนปลาย	62.76	63.82	63.80	65.77	67.16	68.14	69.57	71.68	72.18	73.18	75.07	77.29	
- อุดมศึกษา (ปริญญาตรีและต่ำกว่า)	53.01	52.92	55.60	62.50	61.05	60.47	56.21	46.21	47.18	51.85	46.48	46.22	
จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรกลุ่มอายุ 15 ปีขึ้นไป ^{12/}	7.5	7.6	7.8	7.8	7.9	8.0	8.1	8.2	8.2	8.0	8.0	8.1	8.5
จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรกลุ่มอายุ 15-59 ปี ^{13/}	8.3	8.4	8.6	8.7	8.7	8.8	8.9	9.0	9.1	8.8	8.9	9.0	9.3
- ชาย	8.4	8.6	8.8	8.9	8.8	8.9	9.0	9.1	9.2	8.9	8.9	9.0	9.2
- หญิง	8.1	8.2	8.5	8.6	8.6	8.7	8.9	9.0	9.1	8.8	8.9	9.0	9.3
จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรกลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป ^{13/}	3.8	3.9	4.1	4.2	4.3	4.4	4.4	4.6	4.7	4.5	4.7	4.8	4.8
- ชาย	4.5	4.7	4.9	4.9	5.0	5.1	5.1	5.3	5.4	5.1	5.3	5.4	5.6
- หญิง	3.3	3.4	3.5	3.6	3.8	4.0	3.9	4.1	4.2	4.1	4.2	4.3	4.5
2. ความมั่นคงทางสังคม													
<i>สถาบันครอบครัว</i>													
สัดส่วนครัวเรือนที่มีที่อยู่อาศัยถาวร (ร้อยละ) ^{14/}	96.00	96.60	98.65	98.50	99.30	98.86	99.70	99.78	99.84	99.53	99.71	99.64	99.59
ดัชนีครอบครัวอบอุ่น (ร้อยละ) ^{15/}	-	-	-	62.24	61.65	63.97	63.18	63.08	65.17	68.31	66.28	65.60	
<i>หลักประกันทางสังคม</i>													
ร้อยละของการมีหลักประกันสุขภาพ ^{16/}	93.01	95.47	96.25	97.82	98.75	99.16	99.47	99.36	99.95	99.90	99.87	99.84	99.92
- ประกันสังคม	12.95	13.34	13.92	14.75	15.35	15.73	15.34	15.60	15.91	15.99	16.56	16.83	17.18
- สวัสดิการข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	6.44	6.82	6.61	6.51	8.22	8.00	7.90	7.75	7.77	7.69	7.66	7.62	7.37
- ประกันสุขภาพถ้วนหน้า	73.62	75.31	75.37	76.20	74.79	75.06	75.86	75.20	75.28	75.27	74.74	73.48	73.71
- สิทธิสวัสดิการพนักงานส่วนท้องถิ่น	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.16	0.87	0.93
- สิทธิอื่นๆ	-	-	0.35	0.36	0.39	0.37	0.37	0.81	1.00	0.95	0.75	1.03	0.73
- ยังไม่มีสิทธิ์	6.99	4.53	3.75	2.18	1.25	0.84	0.53	0.64	0.05	0.10	0.13	0.16	0.08
สัดส่วนผู้ประกันตนต่อกำลังแรงงาน ^{17/}	21.80	22.49	23.43	24.32	24.86	24.65	24.53	25.11	27.07	29.70	31.56	35.32	35.77
<i>ความสงบสุขในสังคม</i> (ต่อประชากรแสนคน)													
อัตราการตายด้วยอุบัติเหตุการจราจรทางบก ^{18/}	22.20	22.20	20.60	20.20	19.80	18.20	16.90	11.90	14.15	11.84	11.29	9.79	9.70
สัดส่วนคดีชีวิต ร่างกาย และเพศ ^{18/}	76.40	73.40	73.46	69.30	62.60	52.80	51.40	45.80	39.76	38.85	36.82	37.05	38.89
สัดส่วนคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน ^{18/}	106.40	110.70	122.00	122.40	115.80	106.00	93.70	88.90	78.88	77.41	77.41	72.31	74.20
สัดส่วนคดียาเสพติด ^{18/}	196.20	119.80	160.42	176.20	225.00	320.00	371.60	416.40	539.91	565.44	683.55	596.35	426.21
ร้อยละของคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดซ้ำต่อคดีทั้งหมด													
ที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจฯ ทั่วประเทศ ^{4/}	15.16	13.83	12.08	11.85	12.92	14.06	13.57	12.62	11.77	19.98	20.37	17.52	

องค์ประกอบหลัก	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558
การคุ้มครองผู้บริโภค^{1/}													
จำนวนเรื่องร้องเรียน (ราย)	5,554	6,586	7,284	5,693	5,898	4,504	6,818	6,574	7,427	9,489	7,093	6,638	7,118
- กรณีสัญญา	1,985	2,501	3,425	2,875	2,681	1,758	2,794	2,362	2,927	3,547	2,729	2,571	2,875
- กรณีฉลาก	2,984	3,103	3,089	2,059	1,937	1,540	2,827	2,835	3,121	3,876	2,631	2,352	2,552
- กรณีโฆษณา	585	949	708	673	1,187	892	1,072	1,354	1,257	2,013	1,033	1,515	1,119
- กรณีกฎหมาย	-	-	-	-	-	-	-	-	5	38	624	69	6
- กรณีขายตรงและตลาดแบบตรง	-	33	62	86	93	314	125	23	117	15	76	131	566
การให้คำปรึกษาทางสายด่วน 1166 (ราย)	22,834	15,682	11,026	12,984	14,599	16,808	34,804	53,341	61,242	60,982	41,773	38,701	49,708
3. ความเป็นอยู่และพฤติกรรมของคน													
พฤติกรรมในการบริโภค													
ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค (ร้อยละของค่าใช้จ่ายรวม) ^{19/}	-	87.95	-	88.75	87.80	88.40	87.90	88.32	88.07	88.30	88.10	87.90	87.10
ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค (ร้อยละของค่าใช้จ่ายรวม) ^{19/}	-	12.05	-	11.25	12.20	11.60	12.10	11.68	11.93	11.70	11.90	12.10	12.90
อัตราการบริโภคสุราของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป (ร้อยละ) ^{20/}	-	32.68	-	31.54	30.02	-	32.04	-	31.53	-	32.22	32.29	34.00
อัตราการบริโภคบุหรี่ของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป (ร้อยละ) ^{20/}	-	22.97	-	21.91	21.22	-	20.70	-	21.36	-	19.94	20.72	19.90
การใช้เวลาในชีวิตประจำวัน													
การใช้บริการจากสื่อต่าง ๆ (ชม./วัน) ^{21/}	-	2.80	-	-	-	-	2.90	-	-	-	-	-	-
- การอ่านหนังสือ (รวมสิ่งพิมพ์/วารสารทางอินเทอร์เน็ต)	-	1.10	-	-	-	-	1.00	-	-	-	-	-	-
- การชม/การฟังโทรทัศน์	-	2.70	-	-	-	-	2.70	-	-	-	-	-	-
- การชม/การฟังวิดีโอ ดวีดี วีซีดี	-	2.30	-	-	-	-	2.50	-	-	-	-	-	-
- การฟังรายการวิทยุ	-	1.40	-	-	-	-	1.60	-	-	-	-	-	-
- การท่องอินเทอร์เน็ต	-	1.90	-	-	-	-	1.90	-	-	-	-	-	-
- การใช้ห้องสมุด	-	0.80	-	-	-	-	0.80	-	-	-	-	-	-
จำนวนประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไปที่ใช้ Internet (ล้านคน) ^{22/}	6.00	6.97	7.08	8.50	9.30	10.96	12.33	13.80	14.80	16.60	18.30	21.70	24.59
4. สิ่งแวดล้อม													
สารอันตราย^{23/}													
ปริมาณการใช้สารเคมี (ล้านตัน)	26.90	29.49	32.03	29.34	30.20	29.40	39.64	79.96	65.36	68.13	62.38	21.42	20.36
จำนวนผู้ป่วยที่เกิดจากสารพิษอันตราย (คน)	2,499	2,717	1,640	1,452	1,586	1,868	1,926	2,306	2,250	1,458	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
จำนวนผู้เสียชีวิตที่เกิดจากสารพิษอันตราย (คน)	9	10	-	-	1	-	-	-	-	1	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
ขยะ													
การผลิตขยะที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ (ล้านตัน) ^{23/}	14.32	14.58	14.32	14.60	14.72	23.93	24.11	24.22	25.35	24.73	26.77	26.19	26.85
การผลิตขยะที่เกิดขึ้นในกทม. (ล้านตัน) ^{23/}	3.41	3.41	3.03	3.07	3.11	3.20	3.22	3.20	3.37	4.01	4.13	3.94	4.19
ความสามารถในการกำจัดขยะแบบถูกสุขลักษณะ ในกทม. (ล้านตัน) ^{23/}	3.37	3.41	3.03	3.07	3.11	3.20	3.22	3.20	3.37	4.01	4.13	3.94	3.70
ปริมาณของเสียอันตรายทั่วประเทศ (ล้านตัน) ^{23/}	1.80	1.81	1.81	1.83	1.85	3.13	3.07	3.16	3.41	3.57	3.30	2.69	3.45
มลพิษทางอากาศ													
ค่าเฉลี่ยฝุ่นขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน (24 ชั่วโมง) มคก./ ลบ.ม. (บริเวณพื้นที่ทั่วไปใน กทม.) ^{23/}	54.80	57.66	40.60	43.35	46.27	47.90	42.50	37.80	38.10	38.20	41.00	43.00	42.00

ที่มา: 1/ 7/ รายงานการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

2/ สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

3/ ข้อมูลสถิติคือยาและเวชภัณฑ์จากศูนย์ข้อมูลสารสนเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และข้อมูลประชากรจากการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2543-2573 และ พ.ศ.2553-2583

ประมวลโดยสำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

4/ กลุ่มงานข้อมูลและสารสนเทศ สำนักพัฒนากระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

5/ สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักงานয়กรฐมนตรี (การให้คำปรึกษาทางสายด่วน 1166 สดช. ให้บริษัทเอกชนดำเนินการตั้งแต่ไตรมาส 4 ปี พ.ศ. 2552)

6/ ข้อมูล GDP chain volume measures [reference year = 2002] (original)จากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และข้อมูลการมีงานทำจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

8/ สถิติสาธารณสุข สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข

ตั้งแต่ ปี 2556 ได้เปลี่ยนแปลงวิธีการเก็บข้อมูลจาก 75 กลุ่มโรค เป็น 298 กลุ่มโรค

9/ การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ.2543-2573 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตั้งแต่ปี 2553 การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ.2553-2583 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

10/ การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ประมวลผลโดยสำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม สดช.

11/ สถิติการศึกษาฉบับย่อ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ

12/13/ ข้อมูลปี 2545-2546 จากรายงานผลการประเมินโอกาสและคุณภาพการศึกษาของคนไทย สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

ข้อมูลตั้งแต่ปี 2547 เป็นต้นไป จากการศึกษาเฉลี่ยของประชากรไทย กลุ่มพัฒนาเครือข่ายสารสนเทศ สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

14/ รายงานคุณภาพชีวิตของคนไทย จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

15/ สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

16/ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุข

17/ สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน และสำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

18/ ศูนย์ข้อมูลสารสนเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และข้อมูลประชากรจากสำนักบริหารทะเบียน กระทรวงมหาดไทย

19/ รายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

20/ การสร้างพฤติกรรมกลุ่มบุหรี่และการดื่มสุราของประชากร พ.ศ.2547, 2550, 2554 และ 2557 สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

การสำรวจอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ. 2549, 2552, 2556 และ 2558 สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ปี2544-2548 เป็นการสำรวจของประชากรอายุ 11 ปีขึ้นไป)

ทำการสำรวจทุก 2 ปี

21/ รายงานการสำรวจการใช้เวลาของประชากร พ.ศ.2547 และ 2552 สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทำการสำรวจทุก 5 ปี

22/ ข้อมูลปี 2545-2551 ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ และการสำรวจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ครัวเรือน) พ.ศ.2552-2558 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

23/ รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จำนวนผู้ป่วยและเสียชีวิตจากสารพิษ ตัวเลขไม่สะท้อนความรู้สึกรองกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย คณะทำงานพิจารณายกเลิกการจัดเก็บ

เอกสารอ้างอิง

กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน. 2559. จำนวนผู้สมัครงาน ตำแหน่งงานว่าง และการบรรจุงาน.

_____. 2559. ผู้ประกันตนที่ขึ้นทะเบียนขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงาน.

_____. 2559. สถิติผู้ขอใช้มาตรา 75 ภายใต้พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน.

_____. 2559. สถิติแรงงานต่างด้าว.

กรมควบคุมมลพิษ. 2559. สถานการณ์มลพิษค่าฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM10) ในเดือน ม.ค.-เม.ย. 2559 ใน 9 จังหวัดภาคเหนือตอนบน.

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ศูนย์อำนวยการความปลอดภัยทางถนนในช่วงเทศกาลสงกรานต์. 2559. “สรุปรายงานผลการปฏิบัติงานป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในช่วงเทศกาลสงกรานต์ 2559”.

กระทรวงยุติธรรม. 2559. ร่างพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ....

กัลยากร วรกุลสถฐานี. 2552. “โฆษณาสินค้าในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก: ผลกระทบต่อเด็ก”.

กุลวดี แก่นสันติสุขมงคลและคณะ. 2556. “แนวทางการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศสำหรับชุมชน” เอกสารสรุปสำหรับภาคประชาชน. คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

ณรงค์ คงมาก และคณะ. 2555. “การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติในบริบทเชิงพื้นที่. สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ชุดโครงการพัฒนาความรู้และยุทธศาสตร์ความตกลงพหุภาคีด้านสิ่งแวดล้อมและยุทธศาสตร์ลดโลกร้อน.

แผนงานวิจัยนโยบายอาหารและโภชนาการเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพและมูลนิธิสื่อมวลชน. 2557. “การโฆษณาผลิตภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มในช่วงเวลารายการโทรทัศน์สำหรับเด็กและเยาวชน” ภายใต้โครงการการติดตามและการเฝ้าระวังอุตสาหกรรมและการตลาดอาหารและเครื่องดื่มที่มีน้ำตาล ไขมัน และโซเดียมสูง ในเด็กและเยาวชนของประเทศไทย (Food Watch) ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.

รายงานผลการดำเนินงานของรัฐบาล. 2558. พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ครบรอบ 1 ปี (12 กันยายน 2557-12 กันยายน 2558).

ศูนย์ข้อมูลข้อเสนอแนะ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. 2559. สถิติคดีจราจรทางบก มกราคม-มีนาคม 2559.

_____. 2559. สถิติคดีอาญา มกราคม-มีนาคม 2559.

ศูนย์ติดตามและพยากรณ์เศรษฐกิจการเกษตร. 2558. “KOFCE เปิดผลวิเคราะห์มุมมองเกษตรกรต่อ 8 มาตรการช่วยเหลือวิกฤตภัยแล้ง ปี 2558/59” 26 พฤศจิกายน 2558.

_____. 2559. “เกาะติดผลกระทบเศรษฐกิจการเกษตร กรณีขอความร่วมมือลดพื้นที่ปลูกข้าวนาปรังในเขตลุ่มน้ำเจ้าพระยาและลุ่มน้ำแม่กลอง” วันที่ 8 พฤษภาคม 2558.

ศูนย์วิจัย ธ.ก.ส. โพลล์. 2559. ผลการสำรวจ “การรับรู้มาตรการช่วยเหลือภัยแล้งของ ธ.ก.ส. ในปีการผลิต 2558/2559”.

ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. 2558. “รายได้เกษตรกรปี’58 ยังมีความเสี่ยงจากแรงกดดันราคา: ต้นหนี้ครัวเรือนภาคเกษตร” ปีที่ 21 ฉบับที่ 2643 วันที่ 22 กรกฎาคม 2558.

ศูนย์วิชาการเพื่อความปลอดภัยทางถนน. 2559. สรุปรายงานการเกิดอุบัติเหตุรถโดยสารสาธารณะในรอบปี 2558.

ศูนย์สารสนเทศการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2558. “ตัวชี้วัดเศรษฐกิจการเกษตรของประเทศไทย ปี 2557”.

ศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจแก้ไขปัญหาวิกฤตภัยแล้ง. 2559. “รายงานสถานการณ์และการแก้ไขปัญหาวิกฤตภัยแล้งปี 2558/59” ประจำวันที่ 9 พฤษภาคม 2559.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. 2559. โครงการบ้านหนังสืออัจฉริยะ (บ้านหนังสือชุมชน) จำนวน 41,800 แห่งทั่วประเทศ.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2559. ค่าใช้จ่ายการบริโภคของครัวเรือนหมวดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่ย.

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. 2558. รายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอนในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่องข้อเสนอแนะนโยบายการคุ้มครองสิทธิที่จะมีชีวิตอย่างปลอดภัยบนท้องถนน.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2558. การสำรวจการอ่านหนังสือของประชากร พ.ศ. 2558.

_____. 2558. การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2558.

_____. 2558. การสำรวจแรงงานนอกระบบ พ.ศ. 2558.

สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข. 2557. จำนวนผู้ป่วยนอกตามกลุ่มสาเหตุ 21 กลุ่มโรค พ.ศ. 2553-2557.

_____. 2557. จำนวนและอัตราตายต่อประชากรแสนคนจำแนกตามกลุ่มอายุและกลุ่มโรค พ.ศ. 2553-2557.

สำนักป้องกันปราบปรามและควบคุมไฟฟ้า กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2558. สถิติการเกิดไฟไหม้ป่าทั่วประเทศ พ.ศ. 2556-2558.

สำนักโรคบาติวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. 2559. สถานการณ์โรคที่เฝ้าระวังทางระบาดวิทยา.

สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. 2559. ประเด็นข้อมูลสำคัญสำหรับการดำเนินงานป้องกันเด็กจมน้ำปี 2559.

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ. 2559. “มหันตภัยแล้ง 2559 ถึงเวลา “รัฐ-ราษฎร์” ร่วมใจฝ่าวิกฤติประเทศ”. ฉบับวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2559.

Cynthia Burton. 2014. Linking Social Protection with Disaster Risk Management (DRM) & Climate Change Adaptation (CCA). UNICEF.

A Symposium on Linkages between Social Protection and Disaster Risk. 22-23 May 2014 in Bangkok, Thailand.

<https://www.bot.or.th/Thai/Statistics/EconomicAndFinancial/Pages/default.aspx>. เงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือน.

<https://www.bot.or.th/Thai/Statistics/FinancialInstitutions/Pages/StatCreditCardServices.aspx>. บัตรเครดิต และสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ.

